

ΔΕΦΠειρ 56/2016 Τμ. Α1 Ακυρωτικό (Συμβ.) [Αναστολή απορριπτικής απόφασης ασύλου πολίτη Συρίας - Έννοια ασφαλούς τρίτης χώρας]

Πρόεδρος: Ε. Γιανναδάκη, Πρόεδρος Εφετών ΔΔ

Εισηγήτρια: Γ. Ρεξίνη, Εφέτης ΔΔ

Περίληψη: Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού ως πρόσφυγα. Προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν. Πότε μία χώρα συνιστά ασφαλή τρίτη χώρα. Η αίτηση αναστολής εκτέλεσης γίνεται δεκτή, όταν κρίνεται ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αίτησης ακύρωσης. Απόρριψη αίτησης αναστολής Υπηκόου Συρίας, αρμενικής καταγωγής χριστιανού, καθώς ο αιτών δεν επικαλέσθηκε προβλήματα με τις τουρκικές αρχές κατά το χρονικό διάστημα παραμονής του στην Τουρκία, δεν προέβαλε κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο παράνομες ενέργειες ή παραλείψεις των τουρκικών αρχών, οι οποίες να τεκμηριώνουν αντικειμενικά και υποκειμενικά φόβο να εκτεθεί σε πραγματικό κίνδυνο δίωξης ή επιστροφής στη Συρία και οι ανησυχίες που εκφράστηκαν για τον σεβασμό των δικαιωμάτων του εξαιτίας της εθνότητας και της θρησκείας του, δεν αρκούν για να τεκμηριώσουν ότι η επιστροφή του στην Τουρκία ενέχει τον κίνδυνο που επικαλείται.

Διατάξεις: άρθρα 52 ΠΔ 18/1989 , ΠΔ 113/2013 , Οδηγία 2005/85/ΕΚ

Δημοσίευση: Επιθεώρηση Μεταναστευτικού Δικαίου 2016, σελ. 96-100

[...] 2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναστολή εκτελέσεως της από 2-6-2016 (αριθμ. υπόθεσης ...) αποφάσεως της «ΙΑ΄ Κανονικής Επιτροπής Προσφυγών» του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του αιτούντος κατά της από 24-5-2016 απόφασης του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Λέσβου. Με την τελευταία απόφαση απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η «αίτηση διεθνούς προστασίας» του αιτούντος που υποβλήθηκε στις 13-5-2016, με την οποία ζήτησε να αναγνωρισθεί στο πρόσωπό του η ιδιότητα του πρόσφυγα και να του παρασχεθεί πολιτικό άσυλο στην Ελλάδα. Κατά της ανωτέρω προσβαλλόμενης πράξης ο αιτών άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου την από 7-6-2016 αίτηση ακύρωσης, για την οποία ορίσθηκε δικάσιμος στις 30-9-2016.

3. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 52 παρ. 6 του ΠΔ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α΄ 8), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 35 του Ν 2721/1999 (ΦΕΚ Α΄112), που εφαρμόζεται αναλόγως και στην προκείμενη περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν 702/1977 (ΦΕΚ Α΄ 268), η αίτηση αναστολής εκτελέσεως γίνεται δεκτή όταν κρίνεται ότι η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξεως θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης της αιτήσεως ακυρώσεως.

4. Επειδή, η Διεθνής Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων, υπογραφείσα στη Γενεύη την 28.7.1951 και κυρωθείσα με το ΝΔ/μα 3989/1959 (ΦΕΚ Α΄ 201), ορίζει στο άρθρο 1Α παρ.2 (όπως η διάταξη αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ.

2 του Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης της 31-1-1967, κυρωθέντος με τον ΑΝ 389/1968, ΦΕΚ Α' 125) ότι ως «πρόσφυγας» νοείται, μεταξύ άλλων, κάθε πρόσωπο, το οποίο «συνεπεία δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας, της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή λόγω του φόβου τούτου δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της Χώρας ταύτης». Τη διαδικασία αναγνώρισεως του αλλοδαπού ως πρόσφυγα ρύθμιζε, κατά τον κρίσιμο, εν προκειμένω, χρόνο (άρθρο 83 Ν 4375/2016) το ΠΔ/μα 113/2013 «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L 326/13.12.2005) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 146). Στις διατάξεις των άρθρων 2, 18 και 20 του ΠΔ/τος αυτού (ομοίου κατά βάση περιεχομένου με τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 2, 33 και 38 της οδηγίας 2013/32/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (L 180/29.6.2013), ορίζεται ότι: «(άρθρο 2) α. β. «Αίτηση διεθνούς προστασίας» ή «αίτηση ασύλου» ή «αίτηση» είναι η αίτηση παροχής προστασίας από το ελληνικό κράτος που υποβάλλει αλλοδαπός ή ανιθαγενής, με την οποία ζητά την αναγνώριση στο πρόσωπό του της ιδιότητας του πρόσφυγα, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης ». «(άρθρο 18) Η Αποφαινόμενη Αρχή απορρίπτει ως απαράδεκτη, με σχετική πράξη της, αίτηση διεθνούς προστασίας, εφόσον: α. β. γ. ο αιτών απολαμβάνει επαρκούς προστασίας από χώρα που δεν είναι κράτος μέλος της Ε.Ε. και θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για αυτόν, σύμφωνα με το άρθρο 19 ή δ. οι Αρμόδιες Αρχές Εξέτασης κρίνουν ότι μία χώρα συνιστά ασφαλή τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 20». «(άρθρο 20) Μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, όταν πληρούνται σωρευτικά τα εξής κριτήρια: α. δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ή πολιτικών πεποιθήσεων, β. η χώρα αυτή τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, γ. δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τον αιτούντα κατά το άρθρο 15 του ΠΔ 96/2008, δ. η χώρα αυτή απαγορεύει την απομάκρυνση ενός αιτούντος σε χώρα όπου αυτός κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο, ε. υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και στ. ο αιτών έχει σύνδεσμο με την εν λόγω τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για αυτόν να μεταβεί σε αυτή. 2. Η συνδρομή των ως άνω κριτηρίων εξετάζεται ανά περίπτωση και για κάθε αιτούντα ξεχωριστά».

5. Επειδή, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Ο αιτών, υπήκοος Συρίας, Αρμενικής καταγωγής χριστιανός, εισήλθε στην Ελλάδα στις 6-5-2016 και υπέβαλε στις 13-5-2016 αίτηση με την οποία ζήτησε να αναγνωρισθεί στο πρόσωπό του η ιδιότητα του πρόσφυγα και να του παρασχεθεί άσυλο στην Ελλάδα. Κατά τη διοικητική διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του, διεξήχθη με τον αιτούντα εκτενής συνέντευξη με την παρουσία διερμηνέα, τον οποίο επιβεβαίωσε ότι κατανοούσε, κατόπιν δε αυτών συντάχθηκε το από 23-5-2016 πρακτικό συνέντευξης. Όπως αναφέρεται στο πρακτικό αυτό,

ο αιτών, αφού ενημερώθηκε ότι η συνέντευξη είναι μέρος της διαδικασίας εξέτασης της αίτησής του, και ειδικότερα ότι με βάση και τη συνέντευξη αυτή η Υπηρεσία Ασύλου θα εξετάσει αν ο αιτών μπορεί να επιστρέψει στην Τουρκία σύμφωνα με την αρχή της «ασφαλούς τρίτης χώρας», δήλωσε ότι γεννήθηκε στη Συρία το 1965, είναι υπήκοος Συρίας και Αρμένιος κατά την εθνότητα, έγγαμος και πατέρας δύο τέκνων που γεννήθηκαν στις 28-4-2004 και στις 11-7-2006. Η σύζυγος και τα τέκνα του αλλά και η μητέρα του βρίσκονται στη Συρία. Ο πατέρας του έχει πεθάνει και έχει έναν αδελφό που ζει στη Γαλλία. Είναι καλά στην υγεία του και δεν έχει κάποια αναπηρία. Ζούσε στη Συρία, την οποία εγκατέλειψε στις 6-4-2015, πήγε στο Λίβανο και από εκεί αεροπορικώς εισήλθε νόμιμα, έχοντας διαβατήριο, στην Τουρκία. Στην Τουρκία έμεινε περίπου ένα έτος, από τις 6-4-2015 και αποχώρησε στις 6-5-2016 με προορισμό την Ελλάδα. Περαιτέρω, δήλωσε ότι κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Τουρκία ζούσε στην Κωνσταντινούπολη, σε ένα μικρό χωριό το Sultan Ghazi, ότι είχε άδεια εργασίας, εργάστηκε ως γλύπτης και κοιμόταν στο μαγαζί που δούλευε. Στην Τουρκία έχει μόνο ένα φίλο, είναι Σύρος που ζει στην Τουρκία. Δούλεψε για 6 μήνες σε πέντε εργοδότες. Δήλωσε ότι στην Τουρκία δεν έκανε αίτηση διεθνούς προστασίας και δεν είχε καθεστώς προστασίας ή άδεια διαμονής. Είναι «η τελευταία χώρα στην οποία θα έκανε αίτηση για προστασία», γιατί «υπάρχουν μεγάλα προβλήματα μεταξύ Τούρκων και Αρμενίων», «υπάρχει αιματηρό μίσος». Έφυγε από την Τουρκία διότι οι Αρμένιοι υφίστανται διακρίσεις λόγω της θρησκείας τους και γιατί του έκλεψαν τα χρήματά του. Κράτησε μυστικό το όνομά του και τη θρησκεία του. Δεν είχε προσωπικά προβλήματα εξαιτίας της Αρμενικής του εθνότητας και της θρησκείας, τούτο δε διότι έκρυψε την ταυτότητά του. Στο μέρος που ζούσε κατοικούν Κούρδοι και η αστυνομία ήταν εκεί κάθε μέρα για να σταματά τις διαδηλώσεις. Η δράση της αστυνομίας δεν τον επηρέασε προσωπικά. Δήλωσε επίσης ότι δεν μπορεί να επιστρέψει στην Τουρκία λόγω της εθνοτικής του καταγωγής και διότι θα υποστεί διακρίσεις λόγω της θρησκείας του. Επίσης, διότι υπάρχει ο πόλεμος μεταξύ της Αρμενίας και του Αζερμπαϊτζάν και η Τουρκία υποστηρίζει το Αζερμπαϊτζάν. Ο πόλεμος αυτός τον επηρεάζει γενικά. Έχει ακούσει ότι ο κόσμος στην Τουρκία λέει ότι οι Αρμένιοι υποστηρίζουν τον πόλεμο και δεν τους αποδέχονται. Για τον ίδιο όμως προσωπικά ο πόλεμος δεν είχε συνέπεια. Στην ερώτηση αν φοβάται κάτι συγκεκριμένο στην Τουρκία δήλωσε ότι όταν ένας εργοδότης του δεν τον πλήρωσε πήγε στη μαφία (αργότερα το διόρθωσε και δήλωσε ότι πήγε στους Αλαουίτες που έχουν μεγάλη επιρροή στην Τουρκία) που του έλυσαν το πρόβλημά του και στη συνέχεια ο εργοδότης του τον πλήρωσε. Αργότερα άκουσε από φιλικό πρόσωπο ότι ο εργοδότης τους ήθελε να τον σκοτώσει για εκδίκηση και ότι κάποιοι πήγαν και τον αναζήτησαν. Αυτά όμως τα άκουσε μόνο, ο ίδιος ο εργοδότης του δεν τον απείλησε ούτε είχε κάποιο πρόβλημα με αυτόν στη συνέχεια. Τέλος, δήλωσε ότι κατά τη διαδρομή από την Τουρκία για την Ελλάδα η αστυνομία τον σταμάτησε για 4 ημέρες και μετά τον άφησαν. Αυτό συνέβη πριν διασχίσουν τη θάλασσα. Κατά τη διερχομήν έδειξε μια κάρτα από τις Τουρκικές Αρχές και είπε ότι χορηγείται στους Σύρους πρόσφυγες. Μπορούν να την πάρουν όλοι, με αυτή μπορούν να έχουν περίθαλψη σε Νοσοκομείο, χωρίς αυτή μένουν σε καταυλισμούς προσφύγων. Αποτελεί ένα είδος καταγραφής για τους πρόσφυγες. Η ανωτέρω αίτηση απορρίφθηκε με την από 24-5-2016 απόφαση του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Λέσβου, ως απαράδεκτη, κατ άρθρα 18, 19 και 20 του ΠΔ/τος 113/2013, με την αιτιολογία ότι ο αιτών μπορούσε να υποβάλει το αίτημα διεθνούς προστασίας στην Τουρκία, όπου δύναται να τύχει ανάλογης προστασίας με την προβλεπόμενη από τη Σύμβαση της Γενεύης, δεδομένου

ότι δεν προκύπτει φόβος ατομικής δίωξης του αιτούντος στην Τουρκία, για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων. Κατά της αποφάσεως αυτής, ο αιτών υπέβαλε την από 27-5-2016 ενδικοφανή προσφυγή, η οποία απορρίφθηκε ομόφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, με την αιτιολογία ότι η Τουρκία αποτελεί για τον αιτούντα ασφαλή χώρα κατά τις διατάξεις του άρθρου 20 του ΠΔ/τος 113/2013, καθόσον διέμενε στη χώρα αυτή για ένα έτος, εργάσθηκε σε πέντε εργοδότες, δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα εξαιτίας της θρησκείας και της εθνοτικής του καταγωγής και το μόνο πρόβλημα που αντιμετώπισε ήταν η άρνηση καταβολής δεδουλευμένων από έναν εργοδότη του, το οποίο έλυσε με την παρέμβαση των Alawi.

6. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ο αιτών, αφού αναφέρεται στην ιστορική αντιπαλότητα και εχθρότητα της Τουρκίας κατά των Αρμενίων, υποστηρίζει ότι η Τουρκία δεν πληροί τις προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό της ως ασφαλούς τρίτης χώρας διότι έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της Γενεύης με γεωγραφικό περιορισμό, ότι ο τρόπος που έχει υλοποιήσει μέχρι σήμερα τις διεθνείς της υποχρεώσεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εξακολουθεί να είναι ελλιπής, ο νέος νόμος δε για το άσυλο δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί, ενώ δεν υπάρχουν οι απαιτούμενες εγγυήσεις ότι τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης που απαιτείται από το άρθρο 33 της Σύμβασης της Γενεύης, το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) και το άρθρο 32 της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης. Για τους λόγους αυτούς, υποστηρίζει στη συνέχεια, ότι στην Τουρκία δεν θα είναι ασφαλής και κινδυνεύει να υποστεί δίωξη και κακομεταχείριση λόγω της εθνότητάς του και των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, υπάρχει φόβος να απελαθεί στη Συρία και ότι σε περίπτωση εξαναγκασμένης επιστροφής του στην Τουρκία, συνεπεία της προσβαλλομένης πράξεως, θα υποστεί ανεπανόρθωτη βλάβη.

7. Επειδή, οι λόγοι που ο αιτών διατυπώνει σχετικά με την εν γένει εφαρμογή από την Τουρκία των διατάξεων της Σύμβασης της Γενεύης, της Ε.Σ.Δ.Α. και της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων θέτουν νομικά και πραγματικά ζητήματα, τα οποία δεν μπορούν να κριθούν στο πλαίσιο της προσωρινής δικαστικής προστασίας και επομένως οι σχετικοί λόγοι δεν είναι προδήλως βάσιμοι. Περαιτέρω, όμως, η γενική αναφορά σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Τουρκία ασυνδέτως με τον αιτούντα δεν αρκεί για να τεκμηριωθεί ότι απειλείται η ζωή και η ελευθερία του ή ότι κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση, όπως υποστηρίζει. Εξάλλου, δεν μπορεί να τεκμαίρεται χωρίς την κατά περίπτωση εκτίμηση των κρίσιμων περιστατικών ότι η Τουρκία δεν είναι ασφαλής χώρα, όπως και αντίστροφα η απουσία παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου δεν σημαίνει ότι δεν κινδυνεύει ατομικώς ο αιτών λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες περιστάσεις της υπόθεσής του. Επιβάλλεται επομένως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ΠΔ/τος 113/2013 (άρθρο 27 της οδηγίας 2005/85 ΕΚ), να διαπιστωθεί εάν ο αιτών διατρέχει πραγματικό και εξατομικευμένο κίνδυνο, όπως υποστηρίζει, αν επιστρέψει στην Τουρκία. Και να μην απαιτείται να επισυνάπτονται στην αίτηση τα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει το δικαιολογημένο του φόβου, ωστόσο ο αιτών οφείλει να τεκμηριώσει ότι υφίσταται βάσιμος και δικαιολογημένος φόβος δίωξής του.

8. Επειδή, ο αιτών παρότι υποστηρίζει ότι αν επιστρέψει στην Τουρκία δεν θα είναι ασφαλής διότι κινδυνεύει να απελαθεί στη Συρία, να υποστεί δίωξη και κακομεταχείριση λόγω της εθνότητάς του και των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, δεν επικαλέστηκε προβλήματα με τις τουρκικές αρχές κατά το χρονικό διάστημα από 6-4-2015 έως 6-5-2016 παραμονής του στην Τουρκία, ούτε προέβαλε κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο παράνομες ενέργειες ή παραλείψεις των τουρκικών αρχών, οι οποίες να τεκμηριώνουν αντικειμενικά και υποκειμενικά φόβο να εκτεθεί σε πραγματικό κίνδυνο δίωξης ή επιστροφής στη Συρία. Οι ανησυχίες που εκφράζονται για τον σεβασμό των δικαιωμάτων του εξαιτίας της εθνότητας και της θρησκείας του δεν αρκούν για να τεκμηριώσουν ότι η επιστροφή του αιτούντος στην Τουρκία ενέχει τον κίνδυνο που επικαλείται. Το σύνολο των πληροφοριών που τέθηκαν υπόψη του Δικαστηρίου, οι γενικόλογoi ισχυρισμοί που προβάλλει ο αιτών και οι απαντήσεις που έδωσε κατά τη συνέντευξη που διεξήχθη δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι καλύπτουν τις προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν, αφού, όπως δήλωσε, έμεινε στην Τουρκία ένα χρόνο, είχε άδεια εργασίας και κάρτα καταγραφής και νοσηλείας ως Σύρος πρόσφυγας, δεν είχε προσωπικά προβλήματα εξαιτίας της εθνότητας και της θρησκείας του και η δράση της αστυνομίας δεν τον επηρέασε προσωπικά. Ενόψει συνεπώς της ουσιώδους αοριστίας των ισχυρισμών του σε σημαντικά εξατομικευμένα στοιχεία κρίνεται ότι ο αιτών δεν έχει σοβαρούς λόγους εξαιτίας των οποίων να κινδυνεύει ή να φοβάται ότι θα διωχθεί λόγω της εθνότητας ή της θρησκείας του. Περαιτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του 1) την από 5-5-2016 επιστολή του Γενικού Διευθυντή Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία λήφθηκε υπόψη από την Επιτροπή Προσφυγών, σύμφωνα με την οποία, μετά τη θέσπιση νομοθετικών αλλαγών στην Τουρκία παρέχεται ήδη επαρκής προστασία για τους πρόσφυγες, ισοδύναμη με την προβλεπόμενη προστασία που θεσπίζεται από τη Σύμβαση της Γενεύης και τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης, 2) την από 4-5-2016 επιστολή της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, σύμφωνα με την οποία ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την παρακολούθηση της κατάστασης των αιτούντων άσυλο που επιστρέφουν στην Τουρκία από την Ελλάδα, καθώς και για τη δυνατότητά τους στην πρόσβαση και την απόλαυση του καθεστώτος προσωρινής προστασίας από τις τουρκικές αρχές, 3) την από 9-6-2016 επιστολή της Ύπατης Αρμοστείας, στην οποία αναφέρεται ότι, για όσους από τους Σύρους πρόσφυγες επέστρεψαν οικειοθελώς στην Τουρκία μέχρι τις 9-6-2016 και το ζήτησαν, ολοκληρώθηκε η διαδικασία προεγγραφής τους στο καθεστώς προσωρινής προστασίας. Ενόψει των δεδομένων αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν πιθανολογείται ότι ο αιτών διατρέχει πραγματικό και εξατομικευμένο κίνδυνο δίωξης ή δυσμενούς μεταχείρισης ή απελάσεως στη Συρία στην περίπτωση που επιστρέψει στην Τουρκία. Συνεπώς, δεν δικαιολογείται η χορήγηση της αιτούμενης αναστολής εκτέλεσης.

9. Επειδή, ο λόγος της αιτήσεως ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι ο αιτών δεν κλήθηκε ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών προκειμένου να προβάλει τους προαναφερθέντες ισχυρισμούς του και δεν του διασφαλίστηκε νομική συνδρομή δεν στοιχειοθετεί παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας διότι πάντως ο αιτών ακούστηκε από όργανα της Υπηρεσίας Ασύλου με την παρουσία διερμηνέα, τον οποίο δήλωσε ότι κατανοούσε. Επιπλέον κατά την κατάθεση της από 27-5-2016 ενδικοφανούς προσφυγής του ο αιτών ενημερώθηκε για την ημερομηνία της συζήτησης της προσφυγής

καθώς και για τη δυνατότητά του να υποβάλει πρόσθετα έγγραφα στοιχεία ή πληροφορίες έως την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής του. Εξάλλου, δεν προκύπτει, ότι ο αιτών υπέστη κάποια βλάβη κατά τη διαδικασία εξετάσεως του αιτήματός του, εφ' όσον άσκησε εμπροθέσμως προσφυγή κατά της αρχικής απορριπτικής του αιτήματός του απόφασης και, τέλος, άσκησε κατά της προσβαλλόμενης απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών την από 7-6-2016 αίτηση ακυρώσεως καθώς και την υπό κρίση αίτηση αναστολής (πρβ. ΕΑ ΣτΕ 1556/2011).

10. Επειδή, ο προβαλλόμενος από τον αιτούντα ισχυρισμός ότι δεν είναι επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια δεν αποτελεί λόγο αναστολής εκτελέσεως πράξεως που, όπως η επίδικη, δεν εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της κοινής νομοθεσίας περί αλλοδαπών, αλλά εντάσσεται στη διαδικασία εξετάσεως αιτήματος ασύλου (ΣτΕ ΕΑ ΣτΕ 103/2011). Επίσης δεν συνιστά λόγο αναστολής ο επικαλούμενος κίνδυνος ματαίωσης της δίκης για την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης.

11. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση. Τέλος, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, κρίνει ότι δεν πρέπει να επιβληθούν δικαστικά έξοδα σε βάρος του αιτούντος (άρθρα 4 παρ.1 περ. στ' του Ν 702/1977 και 275 παρ.1 του ΚΔΔ).

[Απορρίπτει την αίτηση αναστολής.]

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Μαρτίου 2016 (*)

«Προδικαστική παραπομπή — Επείγουσα προδικαστική διαδικασία — Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 — Κριτήρια και μηχανισμοί για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας — Άρθρο 3, παράγραφος 3 — Δυνατότητα των κρατών μελών να προωθούν αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα — Άρθρο 18 — Υποχρεώσεις του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας όταν αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα — Οδηγία 2013/32/ΕΕ — Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας — Εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας»

Στην υπόθεση C-695/15 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Ουγγαρία) με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Shiraz Baig Mirza

κατά

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, K. Λυκούργο, E. Juhász, C. Vajda (εισηγητή) και K. Jürimäe, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: I. Pléssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Φεβρουαρίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο S. B. Mirza, εκπροσωπούμενος από τους R. Miskolczi, B. Pohárnok, T. Fazekas και G. Gyöző, ügyvédek,
- η Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, εκπροσωπούμενη από τον Á. Szép,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Z. Fehér και G. Koós,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και T. Henze,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. de Ree,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κόντου-Durande και τον A. Tokár,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαρτίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 3, παράγραφος 3, και 18, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ).
- 2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του S. B. Mirza και της Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (υπηρεσίας αλλοδαπών και ιθαγένειας, στο εξής: υπηρεσία αλλοδαπών) σχετικά με την απόφαση της τελευταίας, αφενός, να απορρίψει ως απαράδεκτη την αίτηση διεθνούς προστασίας του S. B. Mirza και, αφετέρου, να τον απομακρύνει από την Ουγγαρία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ

- 3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ:

«Η οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας [(ΕΕ L 180, σ. 60)] θα πρέπει να εφαρμόζεται επιπλέον και με την επιφύλαξη των διατάξεων σχετικά με τις διαδικαστικές εγγυήσεις που διέπονται βάσει του παρόντος κανονισμού, με τους περιορισμούς της εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.»
- 4 Το άρθρο 1 του εν λόγω κανονισμού ορίζει το αντικείμενό του ως εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (εφεξής: υπεύθυνο κράτος μέλος).»
- 5 Το άρθρο 3 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων ή των ζωνών διέλευσης. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ.

2. Εάν δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας.

Όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου ΙΙΙ, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιορισθεί ως υπεύθυνο.

Όταν η μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, βάσει της παρούσας παραγράφου, σε κάποιο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου ΙΙΙ ή στο πρώτο κράτος

μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, το προσδιορίζον κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος.

3. Έκαστο κράτος μέλος διατηρεί το δικαίωμα να προωθεί τον αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα, σύμφωνα με τους κανόνες και τις εγγυήσεις που θεσπίζονται στην οδηγία [2013/32].»

6 Το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, που επιγράφεται «Ιεράρχηση των κριτηρίων», προβλέπει τα εξής:

«Ο προσδιορισμός του υπευθύνου κράτους μέλους κατ' εφαρμογήν των κριτηρίων που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται βάσει της κατάστασης που υπήρχε τη στιγμή κατά την οποία ο αιτών υπέβαλε την αίτησή του διεθνούς προστασίας για πρώτη φορά σε ένα κράτος μέλος.»

7 Κατά το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις του υπεύθυνου κράτους μέλους»:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος δυνάμει του παρόντος κανονισμού υποχρεούται:

[...]

γ) να αναλαμβάνει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 23, 24, 25 και 29, υπήκοο τρίτης χώρας ή απάτριδα ο οποίος ανακάλεσε την υπό εξέταση αίτησή του και έκανε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος ή ο οποίος ευρίσκεται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους χωρίς τίτλο διαμονής,

[...]

2. [...]

Στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1, στοιχείο γ', όταν το υπεύθυνο κράτος μέλος είχε διακόψει την εξέταση αίτησης μετά από ανάκλησή της από τον αιτούντα πριν από τη λήψη απόφασης επί της ουσίας [σε πρώτο βαθμό], το εν λόγω κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι ο αιτών έχει δικαίωμα να ζητήσει να ολοκληρωθεί η εξέταση της αίτησής του ή να υποβάλει νέα αίτηση διεθνούς προστασίας, η οποία δεν θα αντιμετωπισθεί ως μεταγενέστερη αίτηση, όπως προβλέπεται στην οδηγία [2013/32]. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ολοκληρώνεται η εξέταση της αίτησης.

[...]»

8 Το άρθρο 26, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Κοινοποίηση της απόφασης μεταφοράς», προβλέπει τα εξής:

«Όταν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την αναδοχή ή την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος ή άλλου προσώπου όπως αναφέρεται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο γ' ή δ', το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα κοινοποιεί στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο την απόφαση για τη μεταφορά του προς το υπεύθυνο κράτος μέλος και, κατά περίπτωση, για την απόφαση περί μη εξέτασης της αίτησής του για διεθνή προστασία. Εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο εκπροσωπείται από νομικό ή άλλο σύμβουλο, τα κράτη μέλη δύνανται να επιλέξουν να κοινοποιήσουν σε εκείνον την απόφαση και όχι στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο και, κατά περίπτωση, να ανακοινώσουν την απόφαση στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.»

9 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Προσφυγές», ορίζει τα εξής:

«Ο αιτών ή άλλο πρόσωπο όπως αναφέρεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ' ή δ', έχει το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου [βοηθήματος] ή επανεξέτασης, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά [της] απόφασης μεταφοράς.»

10 Το άρθρο 28, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Διαδικασία σε περίπτωση σιωπηρής ανάκλησης της αίτησης ή υπαναχώρησης από αυτήν», ορίζει τα εξής:

«1. Όταν υπάρχει εύλογη αιτία να θεωρείται ότι ο αιτών έχει σιωπηρά ανακαλέσει την αίτησή του, ή έχει υπαναχωρήσει από αυτήν, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η αποφαινόμενη αρχή να αποφασίσει είτε να σταματήσει την εξέταση είτε, σε περίπτωση που η αποφαινόμενη αρχή θεωρήσει την αίτηση ως αβάσιμη αφού την εξετάσει επαρκώς επί της ουσίας σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/95/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ L 237, σ. 9)], να απορρίψει την αίτηση.

Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν ότι ο αιτών έχει ανακαλέσει σιωπηρά την αίτησή του για άσυλο ή έχει υπαναχωρήσει από αυτήν, ιδίως όταν διαπιστώνεται ότι:

[...]

β) διέφυγε ή αναχώρησε χωρίς άδεια από το μέρος όπου ζούσε ή ευρισκόταν υπό κράτηση, χωρίς να έρθει σε επαφή με την αρμόδια αρχή εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, ή δεν εκπλήρωσε εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος την υποχρέωση αναφοράς ή άλλες υποχρεώσεις επικοινωνίας, εκτός εάν αποδείξει ότι αυτό οφειλόταν σε συνθήκες ανεξάρτητες από τη θέλησή του.

Για τον σκοπό της εφαρμογής των προκειμένων διατάξεων, τα κράτη μέλη είναι δυνατόν να ορίσουν χρονικά όρια ή κατευθυντήριες γραμμές.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο αιτών που αναφέρεται και πάλι στην αρμόδια αρχή μετά τη λήψη απόφασης να σταματήσει η εξέταση όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου να δικαιούται να ζητήσει την επανεξέταση της υπόθεσής του ή να υποβάλλει νέα αίτηση η οποία δεν υπόκειται στη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 40 και 41.

[...]

Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν στην αποφαινόμενη αρχή να συνεχίσει την εξέταση από το στάδιο στο οποίο είχε σταματήσει.»

11 Το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο ΙΙΙ], τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την οδηγία [2011/95] όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

[...]

γ) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38·

[...]]».

12 Το άρθρο 38 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών», ορίζει, στις παραγράφους του 2 και 5:

«2. Η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας υπόκειται στους κανόνες του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων:

- α) των κανόνων που απαιτούν σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος και της οικείας τρίτης χώρας, βάσει της οποίας θα ήταν εύλογο για τον αιτούντα να μεταβεί στη συγκεκριμένη χώρα·
- β) των κανόνων σχετικά με τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να κρίνουν ότι η έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας μπορεί να εφαρμοσθεί σε συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο αιτούντα. Η μεθοδολογία αυτή μπορεί π.χ. να περιλαμβάνει μια εξέταση του ασφαλούς χαρακτήρα της χώρας για συγκεκριμένο αιτούντα και/ή τον εθνικό χαρακτηρισμό των χωρών που θεωρούνται ως γενικά ασφαλείς·
- γ) των κανόνων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο οι οποίοι επιτρέπουν να εξετάζεται χωριστά κατά πόσον η οικεία τρίτη χώρα είναι ασφαλής για συγκεκριμένο αιτούντα και οι οποίοι επιτρέπουν, τουλάχιστον, στον αιτούντα να προσβάλλει την εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας επικαλούμενος ως λόγο το γεγονός ότι η τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλής υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται. Ο αιτών έχει επίσης τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ αυτού και της τρίτης χώρας σύμφωνα με το στοιχείο α΄.

[...]

5. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν περιοδικώς την Επιτροπή σχετικά με τις χώρες έναντι των οποίων εφαρμόζεται η αρχή αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.»

13 Το άρθρο 39 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έννοια των ασφαλών ευρωπαϊκών τρίτων χωρών», ορίζει, στις παραγράφους 1 έως 3 και 7, τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας και της ασφάλειας του αιτούντος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται, όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο II, δεν διεξάγεται ή δεν διεξάγεται πλήρως όταν η αρμόδια αρχή διαπιστώνει βάσει των γεγονότων ότι ο αιτών επιδιώκει να εισέλθει ή έχει μόλις εισέλθει παράνομα στο έδαφος της χώρας της από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με την παράγραφο 2.

2. Μια τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα κατά την έννοια της παραγράφου 1 μόνον εφόσον:

- α) έχει επικυρώσει και τηρεί τις διατάξεις της σύμβασης της Γενεύης χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς·
- β) εφαρμόζει διαδικασία ασύλου προβλεπόμενη από τη νομοθεσία· και
- γ) έχει επικυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και τηρεί τις διατάξεις της, περιλαμβανομένων των κανόνων περί πραγματικής προσφυγής.

3. Ο αιτών έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την εφαρμογή της έννοιας της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας επειδή οι συνθήκες στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλείς όσον αφορά την ιδιαίτερη περίπτωση του.

[...]

7. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν περιοδικώς την Επιτροπή σχετικά με τις χώρες έναντι των οποίων ισχύει η έννοια αυτή σύμφωνα με το παρόν άρθρο.»

14 Το άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 3:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων:

- α) απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων:

[...]

- ii) με τις οποίες η αίτηση κρίνεται ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 2,

[...]

- iv) να μη διεξαχθεί εξέταση σύμφωνα με το άρθρο 39.

[...]

3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και *ex nunc* εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, ιδίως, κατά περίπτωση, εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την οδηγία [2011/95], τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες άσκησης ένδικου [βοηθήματος] ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.»

Το ουγγρικό δίκαιο

Ο νόμος περί του δικαιώματος ασύλου

- 15 Το άρθρο 2 του νόμου LXXX του 2007 περί του δικαιώματος ασύλου (*menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény, Magyar Közlöny 2007/83*, στο εξής: νόμος περί του δικαιώματος ασύλου), ορίζει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, νοείται ως:

[...]

- i) ασφαλής τρίτη χώρα: η χώρα για την οποία η αρμόδια αρχή για ζητήματα ασύλου έχει τη βεβαιότητα ότι θα επιφυλάξει στον αιτούντα διεθνή προστασία μεταχείριση η οποία θα ανταποκρίνεται στις εξής αρχές:
 - ia) δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του αιτούντος λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων, ούτε αυτός κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη·
 - ib) τηρείται η αρχή της μη επαναπροωθήσεως σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης·
 - ic) αναγνωρίζεται και εφαρμόζεται, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο, η απαγόρευση της απομακρύνσεως προς χώρα όπου ο αιτών κινδυνεύει να υποστεί μεταχείριση για την οποία γίνεται λόγος στο άρθρο XIV, παράγραφος 2, του Θεμελιώδους Νόμου (*Alaptörvény*) και
 - id) υφίσταται η δυνατότητα να ζητηθεί η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και, σε περίπτωση που αναγνωριστεί στον αιτούντα το καθεστώς αυτό, να του παρασχεθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης·

[...]».

- 16 Κατά το άρθρο 45, παράγραφος 5, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου:

«Όταν η μνημονευόμενη στις παραγράφους 1 και 2 ανωτέρω αρχή της μη επαναπροωθήσεως δεν εφαρμόζεται, η αρμόδια αρχή για ζητήματα ασύλου, με την απόφασή της η οποία απορρίπτει την αίτηση ασύλου, διατάσσει, αφενός, την ανάκληση της άδειας διαμονής που χορηγείται για ανθρωπιστικούς λόγους σε αλλοδαπό και, αφετέρου, μέτρα επιστροφής και απομακρύνσεώς του —αν ο αλλοδαπός δεν δικαιούται να διαμένει στην επικράτεια της Ουγγαρίας για άλλο λόγο— κατ' εφαρμογήν του νόμου II του 2007 περί εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών (2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról), καθορίζει δε τη διάρκεια της απαγορεύσεως εισόδου και διαμονής.»

- 17 Το άρθρο 51, παράγραφοι 1, 2 και 4, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου προβλέπει τα εξής:

«(1) Αν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής των κανονισμών του Δουβλίνου, η αρμόδια αρχή για ζητήματα ασύλου αποφαινεται επί του παραδεκτού της αιτήσεως και επί του κατά πόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για να αποφανθεί επί της αιτήσεως στο πλαίσιο ταχείας διαδικασίας.

(2) Η αίτηση είναι απαράδεκτη αν

[...]

e) υπάρχει τρίτη χώρα η οποία μπορεί να λογίζεται ως ασφαλής τρίτη χώρα, όσον αφορά τον αιτούντα.

[...]

(4) Η αίτηση μπορεί να κριθεί απαράδεκτη βάσει της παραγράφου 2, στοιχείο e, ανωτέρω, μόνον αν ο αιτών

a) διέμεινε σε τρίτη ασφαλή χώρα και είχε εκεί τη δυνατότητα να ζητήσει αποτελεσματική προστασία σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο i·

b) διήλθε μέσω της επικράτειας μιας τέτοιας χώρας και είχε εκεί τη δυνατότητα να ζητήσει αποτελεσματική προστασία σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο i·

c) έχει συγγενικούς δεσμούς με πρόσωπα τα οποία βρίσκονται σε μια τέτοια χώρα και μπορεί να εισέλθει στην επικράτειά της· ή αν

d) μια τρίτη ασφαλή χώρα ζητεί την έκδοση του αιτούντος.»

18 Το άρθρο 53 του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου προβλέπει τα εξής:

«(1) Η αρμόδια αρχή για ζητήματα ασύλου απορρίπτει την αίτηση εκδίδοντας διοικητική πράξη αν διαπιστώσει ότι συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 51, παράγραφος 2.

(2) Οι απορριπτικές αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται λόγω απαραδέκτου της αιτήσεως ή μετά το πέρας ταχείας διαδικασίας υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο. Η άσκηση τη σχετικής προσφυγής δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν πρόκειται για αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 2, στοιχείο e, και του άρθρου 51, παράγραφος 7, στοιχείο h.

[...]

(5) Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκείται τέτοιου είδους προσφυγή δεν μπορεί να τροποποιήσει την απόφαση της αρμόδιας αρχής για ζητήματα ασύλου· ακυρώνει τη διοικητική απόφαση η οποία εκδόθηκε κατά παράβαση των εφαρμοστέων διατάξεων —εκτός αν πρόκειται για παράβαση δικονομικών κανόνων η οποία δεν ασκεί επιρροή στην ουσία της υποθέσεως— και, αν το κρίνει αναγκαίο, υποχρεώνει την εν λόγω αρχή να κινησει νέα διαδικασία. Η απόφαση του δικαστηρίου με την οποία περατώνεται η διαδικασία δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο.»

Το κυβερνητικό διάταγμα της 21ης Ιουλίου 2015

19 Κατά το άρθρο 2 του κυβερνητικού διατάγματος 191/2015 (VII.21.) περί του προσδιορισμού, σε εθνικό επίπεδο, των χωρών προελεύσεως που λογίζονται ασφαλείς και των ασφαλών τρίτων χωρών [191/2015. (VII. 21.) Kormányrendelet a nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról], της 21ης Ιουλίου 2015 (στο εξής: κυβερνητικό διάταγμα της 21ης Ιουλίου 2015):

«Λογίζονται ως ασφαλείς τρίτες χώρες, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο i, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα υποψήφια για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση κράτη —εκτός της Τουρκίας—, τα κράτη μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και οι πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής που δεν εφαρμόζουν τη θανατική ποινή, καθώς και:

1. η Ελβετία,
 2. η Βοσνία-Ερζεγοβίνη,
 3. το Κοσσυφοπέδιο,
 4. ο Καναδάς,
 5. η Αυστραλία,
 6. η Νέα Ζηλανδία.»
- 20 Το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κυβερνητικού διατάγματος της 21ης Ιουλίου 2015 ορίζει τα εξής:

«Αν ο αιτών άσυλο διέμεινε στην επικράτεια μιας από τις τρίτες χώρες οι οποίες λογίζονται ως ασφαλείς βάσει του καταλόγου ασφαλών τρίτων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βάσει του άρθρου 2 του παρόντος κυβερνητικού διατάγματος ή διήλθε μέσω της επικράτειας μιας από τις εν λόγω χώρες μπορεί να αποδείξει, στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου την οποία προβλέπει ο νόμος περί του δικαιώματος ασύλου, ότι, στην περίπτωση του δεν είχε πρόσβαση σε αποτελεσματική προστασία κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ι, του νόμου περί του δικαιώματος ασύλου».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 21 Ο S. B. Mirza, Πακιστανός υπήκοος, εισήλθε από τη Σερβία παρανόμως στο ουγγρικό έδαφος τον Αύγουστο του 2015. Στις 7 Αυγούστου 2015 υπέβαλε μια πρώτη αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ουγγαρία. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που κινήθηκε κατόπιν της αιτήσεώς του, ο S. B. Mirza εγκατέλειψε τον τόπο υποχρεωτικής διαμονής που του είχαν ορίσει οι ουγγρικές αρχές. Με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2015, η υπηρεσία αλλοδαπών σταμάτησε την εξέταση της ως άνω αιτήσεως διότι έκρινε ότι αυτή είχε ανακληθεί σιωπηρώς, κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2013/32.
- 22 Στη συνέχεια, ο S. B. Mirza συνελήφθη στην Τσεχική Δημοκρατία στην προσπάθειά του να εισέλθει στην Αυστρία. Οι τσεχικές αρχές ζήτησαν από την Ουγγαρία να αναλάβει εκ νέου τον ενδιαφερόμενο, αίτημα το οποίο έγινε δεκτό συμφώνως προς το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 23 Κατά το αιτούν δικαστήριο, από την ενώπιόν του δικογραφία δεν προκύπτει ότι οι τσεχικές αρχές είχαν ενημερωθεί, στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία οι ουγγρικές αρχές ανέλαβαν εκ νέου τον S. B. Mirza, σχετικά με την ουγγρική νομοθεσία που προβλέπει την προώθηση των αιτούντων διεθνή προστασία προς τρίτες ασφαλείς χώρες ή με την πρακτική που ακολουθούν συναφώς οι ουγγρικές αρχές, κατά τις οποίες έπρεπε προκαταρκτικώς να εξεταστεί το παραδεκτό της αιτήσεως διεθνούς προστασίας του S. B. Mirza, εξέταση η οποία μπορούσε να καταλήξει στην προώθηση του ενδιαφερομένου στη Δημοκρατία της Σερβίας χωρίς να εξεταστεί η αίτησή του επί της ουσίας, δεδομένου ότι η Σερβία, ως υποψήφια για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρα, περιλαμβανόταν στον κατάλογο των ασφαλών τρίτων χωρών της ουγγρικής νομοθεσίας.
- 24 Αφού η Ουγγαρία ανέλαβε εκ νέου τον S. B. Mirza, αυτός υπέβαλε, στις 2 Νοεμβρίου 2015, δεύτερη αίτηση διεθνούς προστασίας στην Ουγγαρία.
- 25 Κατόπιν της αιτήσεως αυτής, κινήθηκε νέα διαδικασία για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, κατά τη διάρκεια της οποίας ο ενδιαφερόμενος τέθηκε υπό κράτηση.
- 26 Στον S. B. Mirza δόθηκε η δυνατότητα να αναπτύξει την άποψή του στο πλαίσιο της εν λόγω δεύτερης διαδικασίας στις 2 Νοεμβρίου 2015. Κατά τη διάρκεια της σχετικής ακροάσεως, η υπηρεσία αλλοδαπών επέστησε την προσοχή του ενδιαφερομένου στο γεγονός ότι ήταν πιθανό να απορριφθεί ως απαράδεκτη η αίτηση διεθνούς προστασίας που είχε υποβάλει, εκτός αν αποδείξει ότι, όσον αφορά ειδικά την περίπτωση του, η Δημοκρατία της Σερβίας δεν πρέπει να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα. Ο ενδιαφερόμενος επισήμανε με την απάντησή του ότι δεν ήταν ασφαλής στη Σερβία.

27 Με απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015, η υπηρεσία αλλοδαπών απέρριψε την αίτηση του S. B. Mirza ως απαράδεκτη, επειδή, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο, υπήρχε ασφαλής τρίτη χώρα, ήτοι η Σερβία, η οποία χαρακτηριζόταν ως ασφαλής τρίτη χώρα στο άρθρο 2 του κυβερνητικού διατάγματος της 21ης Ιουλίου 2015. Κατά την απόφαση της υπηρεσίας αλλοδαπών, ο ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να αποδείξει ότι, ειδικά στην περίπτωση του, η Σερβία δεν είναι ασφαλής τρίτη χώρα, ωστόσο, δεν απέδειξε κάτι τέτοιο. Η υπηρεσία αλλοδαπών διέταξε, με την απόφαση αυτή, τη λήψη μέτρων επιστροφής και απομακρύνσεως του ενδιαφερομένου.

28 Ο S. B. Mirza άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι δεν επιθυμούσε να προωθηθεί στη Σερβία, όπου δεν θα ήταν ασφαλής.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών του Debrecen) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού [Δουβλίνο III] την έννοια ότι

α) τα κράτη μέλη μπορούν να ασκούν το δικαίωμα να προωθούν τον αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα μόνον πριν από τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους ή μπορούν να ασκήσουν το εν λόγω δικαίωμα και μετά τον προσδιορισμό αυτόν;

β) Είναι διαφορετική η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα στην περίπτωση που το κράτος μέλος διαπιστώνει ότι είναι το υπεύθυνο κράτος όχι την ημερομηνία κατά την οποία υποβλήθηκε για πρώτη φορά η αίτηση ενώπιον των αρμόδιων αρχών του, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III και με το κεφάλαιο III του ίδιου κανονισμού, αλλά όταν υποδέχεται τον αιτούντα, προερχόμενο από άλλο κράτος μέλος, κατόπιν αιτήματος μεταφοράς ή εκ νέου αναλήψεώς του, κατ' εφαρμογήν των κεφαλαίων V και VI του κανονισμού Δουβλίνο III;

2) Αν, σύμφωνα με την ερμηνεία του Δικαστηρίου όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, μπορεί να γίνει χρήση της δυνατότητας προωθήσεως του αιτούντος προς ασφαλή τρίτη χώρα και μετά τη μεταφορά η οποία πραγματοποιείται κατ' εφαρμογήν της διαδικασίας του Δουβλίνου III:

Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III την έννοια ότι τα κράτη μέλη μπορούν να κάνουν χρήση της εν λόγω δυνατότητας και στην περίπτωση κατά την οποία, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει ο κανονισμός Δουβλίνο III, δεν έχουν διαβιβαστεί στο κράτος μέλος το οποίο πραγματοποιεί τη μεταφορά λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εθνική νομοθεσία που διέπει τη χρήση της δυνατότητας αυτής ή της πρακτικής που εφαρμόζουν σχετικώς οι εθνικές αρχές;

3) Έχει το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III την έννοια ότι, στην περίπτωση αιτούντος τον οποίο ανέλαβε εκ νέου κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18[, παράγραφος 1], στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού, η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεώς του πρέπει να συνεχιστεί από το στάδιο στο οποίο είχε διακοπεί η προηγούμενη εξέταση;»

Επί της επείγουσας διαδικασίας

30 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εξεταστεί η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

31 Το αιτούν δικαστήριο αιτιολόγησε το αίτημα αυτό επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, ότι, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2016, ο S. B. Mirza τελούσε υπό κράτηση στο πλαίσιο της επίμαχης διαδικασίας αιτήσεως διεθνούς προστασίας, μέτρο δυνάμενο να παραταθεί από το καθ' ύλην αρμόδιο εθνικό δικαστήριο.

32 Εξάλλου, στις 6 Ιανουαρίου 2016, το αιτούν δικαστήριο ενημέρωσε το Δικαστήριο, απαντώντας σε ερώτησή του, ότι το μέτρο παρατάθηκε μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της τελικής αποφάσεως επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας του S. B. Mirza ή, σε περίπτωση μη εκδόσεως της αποφάσεως αυτής μέχρι την 1η Μαρτίου 2016, έως την τελευταία αυτή ημερομηνία. Επιπροσθέτως, όπως

προκύπτει από τις πληροφορίες που το αιτούν δικαστήριο διαβίβασε στο Δικαστήριο, μετά την 1η Μαρτίου 2016, το μέτρο της κρατήσεως μπορεί να παραταθεί εκ νέου για εξήντα ημέρες, χωρίς να μπορεί η κράτηση να υπερβεί συνολικώς τους έξι μήνες.

- 33 Επιβάλλεται η επισήμανση, πρώτον, ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού Δουβλίνο III, ο οποίος εμπίπτει στους τομείς του τίτλου V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, είναι δυνατή η εξέτασή της με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.
- 34 Δεύτερον, όσον αφορά το κριτήριο του επείγοντος, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το άτομο το οποίο αφορά η υπόθεση στην κύρια δίκη βρίσκεται υπό κράτηση και η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, σκέψη 23). Εξάλλου, η κατάσταση του ατόμου το οποίο αφορά η υπόθεση στην κύρια δίκη πρέπει να εκτιμηθεί ως έχει κατά την ημερομηνία εξετάσεως του αιτήματος υπαγωγής στην επείγουσα διαδικασία (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 40).
- 35 Εν προκειμένω, αφενός, δεν αμφισβητείται ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, ο S. B. Mirza βρισκόταν υπό κράτηση. Αφετέρου, πρέπει να σημειωθεί ότι η συνέχιση της κρατήσεως του ενδιαφερομένου εξαρτάται από την έκβαση της υποθέσεως στην κύρια δίκη, αντικείμενο της οποίας είναι η νομιμότητα της απορρίψεως της αιτήσεως διεθνούς προστασίας του S. B. Mirza. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις διευκρινίσεις που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, το μέτρο της κρατήσεως που επιβλήθηκε στον S. B. Mirza διατάχθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάσεως της αιτήσεως αυτής.
- 36 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το τέταρτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 11 Ιανουαρίου 2016, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου να εξετάσει την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 37 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι κράτος μέλος μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας να προωθήσει τον αιτούντα διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα ακόμα και αφού αυτό προηγουμένως αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο να εξετάσει, κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κανονισμού και στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία αναλαμβάνει τον ενδιαφερόμενο, αίτηση διεθνούς προστασίας την οποία υποβάλλει αιτών ο οποίος εγκατέλειψε το συγκεκριμένο κράτος πριν εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά μια πρώτη του αίτηση διεθνούς προστασίας.
- 38 Πρώτον, πρέπει να σημειωθεί ότι αντικείμενο του κανονισμού Δουβλίνο III είναι, κατά το άρθρο 1 αυτού, η θέσπιση των κριτηρίων και των μηχανισμών προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα.
- 39 Ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν περιλαμβάνει κανόνα ο οποίος να απαγορεύει την προώθηση αιτούντος προς ασφαλείς τρίτες χώρες τόσο πριν όσο και μετά τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά θεσπίζει απλώς τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας.
- 40 Όπως υπογράμμισε η Γερμανική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το άρθρο 3, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο δεν επιβάλλει κανένα χρονικό περιορισμό, προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος «διατηρεί το δικαίωμα» να προωθήσει τον αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα. Κατά τη διάταξη αυτή, «κάθε κράτος μέλος» έχει το δικαίωμα αυτό, η άσκηση του οποίου πρέπει να είναι σύμφωνη με τους «κανόνες και τις εγγυήσεις που θεσπίζονται στην οδηγία [2013/32]».

- 41 Εξάλλου, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού Δουβλίνο III, η οδηγία 2013/32 πρέπει να εφαρμόζεται επιπλέον και με την επιφύλαξη των διατάξεων σχετικά με τις διαδικαστικές εγγυήσεις που διέπονται από τον κανονισμό αυτό με τους περιορισμούς της εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας.
- 42 Επομένως, στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου, του οποίου αναπόσπαστο μέρος αποτελούν ο κανονισμός Δουβλίνο III και η οδηγία 2013/32, το κριτήριο της ασφαλούς τρίτης χώρας μπορεί να εφαρμόζεται από οποιοδήποτε κράτος μέλος, είτε πρόκειται για το κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί ως το υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου III του κανονισμού Δουβλίνο III είτε για οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού.
- 43 Δεύτερον, όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32, ως προς το οποίο το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αναφορικά με τη δυνατότητα κράτους μέλους να προωθήσει αιτούντα διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα αφού αυτό προσδιορισθεί ως το υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση αυτή κράτος συμφώνως προς τον κανονισμό Δουβλίνο III, διαπιστώνεται ότι το ως άνω άρθρο, το οποίο αποσκοπεί στον μετριασμό της υποχρέωσης του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας ορίζοντας τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τέτοιου είδους αίτηση λογίζεται ως απαράδεκτη, ουδόλως περιορίζει το πεδίο εφαρμογής της προβλεπόμενης από το άρθρο 3, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού δυνατότητας προώθησης του αιτούντος προς ασφαλή τρίτη χώρα.
- 44 Από την έκφραση «[π]έραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο III]» στο άρθρο 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 δεν είναι δυνατό να συναχθεί άλλο συμπέρασμα.
- 45 Ειδικότερα, η έκφραση αυτή αφορά περιπτώσεις πέραν εκείνων που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, όπως είναι η περίπτωση της μεταφοράς αιτούντος διεθνή προστασία προς το υπεύθυνο κράτος μέλος την οποία προβλέπει το άρθρο 26, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, στις οποίες δεν εξετάζονται οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Επομένως, η προαναφερθείσα έκφραση της οδηγίας δεν περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 46 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι κράτος μέλος έχει αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο III δεν εμποδίζει το κράτος μέλος αυτό να προωθήσει εν συνεχεία τον αιτούντα προς ασφαλείς τρίτες χώρες.
- 47 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 18, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, κατά την οποία «τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ολοκληρώνεται η εξέταση της αίτησης».
- 48 Επισημαίνεται συναφώς ότι η διάταξη αυτή διευκρινίζει απλώς και μόνον ορισμένες υποχρεώσεις που βαρύνουν το υπεύθυνο κράτος μέλος, ιδίως την υποχρέωσή του να μεριμνά ώστε η εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας να ολοκληρώνεται, και δεν αφορά τη δυνατότητα προώθησης του αιτούντος προς ασφαλή τρίτη χώρα.
- 49 Κατά συνέπεια, το άρθρο 18 του κανονισμού Δουβλίνο III δεν περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, ιδίως όσον αφορά κράτος μέλος το οποίο, στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία αυτό αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα, αναγνωρίζει ότι είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας την οποία υπέβαλε αιτών ο οποίος εγκατέλειψε το συγκεκριμένο κράτος μέλος πριν εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά μια πρώτη του αίτηση διεθνούς προστασίας.
- 50 Τυχόν διαφορετική ερμηνεία του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III θα εισηγήε εξαίρεση από το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, καθόσον θα στερούσε από τα κράτη μέλη τα οποία αναλαμβάνουν εκ νέου αιτούντα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού, τη δυνατότητα να προωθήσουν τον εν λόγω αιτούντα προς ασφαλή τρίτη χώρα. Εντούτοις, το εν λόγω άρθρο 3, παράγραφος 3, ουδόλως προβλέπει τέτοιου είδους εξαίρεση, η οποία, εξάλλου, δεν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί με βάση κάποιον από τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός Δουβλίνο III.

51 Ειδικότερα, ενδεχόμενη απαγόρευση προς κράτος μέλος να κάνει χρήση της δυνατότητας του άρθρου 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης θα είχε ως συνέπεια αιτών που έχει διαφύγει, χωρίς να αναμείνει την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί της αιτήσεώς του, προς κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο υπέβαλε την αίτησή του, σε περίπτωση που το υπεύθυνο κράτος μέλος αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα αυτόν, να περιέρχεται σε ευνοϊκότερη θέση σε σχέση με αιτούντα που αναμένει την ολοκλήρωση της εξετάσεως της αιτήσεώς του στο υπεύθυνο κράτος μέλος.

52 Τέτοιου είδους ερμηνεία ενδέχεται να ενθαρρύνει τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους απάτριδες οι οποίοι έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος να μεταβούν σε άλλα κράτη μέλη, προκαλώντας, με τον τρόπο αυτό, δευτερογενείς μετακινήσεις, στην αποτροπή των οποίων αποβλέπει ακριβώς ο κανονισμός Δουβλίνο III διά της θεσπίσεως ομοιόμορφων μηχανισμών και κριτηρίων για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους.

53 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι κάθε κράτος μέλος μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας να προωθήσει τον αιτούντα διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα και αφού αυτό αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο να εξετάσει, κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κανονισμού και στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία αναλαμβάνει το ενδιαφερόμενο, αίτηση διεθνούς προστασίας την οποία υποβάλλει αιτών ο οποίος εγκατέλειψε το κράτος αυτό πριν εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά μια πρώτη του αίτηση διεθνούς προστασίας.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

54 Με το δεύτερο προδικαστικό του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην προώθηση αιτούντος διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα όταν το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά του εν λόγω αιτούντος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν έχει ενημερωθεί, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας με την οποία το δεύτερο αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα, ούτε σχετικά με τη νομοθεσία του τελευταίου αυτού κράτους μέλους η οποία διέπει την προώθηση των αιτούντων προς ασφαλείς τρίτες χώρες ούτε σχετικά με την πρακτική που ακολουθούν συναφώς οι εθνικές συγγκρικές αρχές.

55 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η συγγκρική νομοθεσία προβλέπει τεκμήριο απαραδέκτου των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλουν αιτούντες οι οποίοι εισέρχονται στο συγγκρικό έδαφος από τη Σερβία, η οποία λογίζεται ως ασφαλής τρίτη χώρα βάσει της νομοθεσίας αυτής, όταν αυτοί δεν υπέβαλαν αίτηση διεθνούς προστασίας στην εν λόγω τρίτη χώρα.

56 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να σημειωθεί, καταρχάς, ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν επιβάλλει στο υπεύθυνο κράτος μέλος, στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία αυτό αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα, να ενημερώνει το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά σχετικά με την εθνική του νομοθεσία η οποία διέπει την προώθηση των αιτούντων προς ασφαλείς τρίτες χώρες ή την πρακτική που ακολουθούν σχετικώς οι αρχές του.

57 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι η νομοθεσία και η πρακτική των εθνικών αρχών όσον αφορά την έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας δεν ασκούν επιρροή όσον αφορά τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους και τη μεταφορά του αιτούντος προς το εν λόγω κράτος μέλος.

58 Εν συνεχεία, επισημαίνεται ότι, μολονότι η οδηγία 2013/32, με το άρθρο 38, παράγραφος 5, επιβάλλει στα κράτη μέλη να ενημερώνουν περιοδικώς την Επιτροπή για τις τρίτες χώρες τις οποίες καλύπτει η έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας, ουδόλως επιβάλλει στο υπεύθυνο κράτος μέλος, όταν αυτό αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα, να ενημερώνει το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά σχετικά με τη νομοθεσία του περί ασφαλών τρίτων χωρών ή της πρακτικής που ακολουθούν συναφώς οι αρμόδιες αρχές του.

59 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η μη διαβίβαση από το υπεύθυνο κράτος μέλος προς το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά πληροφοριών σχετικών με τη νομοθεσία του περί ασφαλών τρίτων χωρών ή με την πρακτική των διοικητικών αρχών του στον συγκεκριμένο τομέα δεν θίγει το δικαίωμα

του αιτούντος να ασκήσει αποτελεσματική προσφυγή κατά, αφενός, της αποφάσεως μεταφοράς του και, αφετέρου, της αποφάσεως επί της αιτήσεώς του για διεθνή προστασία.

- 60 Όσον αφορά την απόφαση μεταφοράς, από το άρθρο 27 του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι ο αιτών έχει δικαίωμα ασκήσεως αποτελεσματικής προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής, με τη μορφή ένδικου βοηθήματος ή αιτήματος επανεξετάσεως, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία.
- 61 Δεδομένου ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν υποχρεούται, όταν αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα, να ενημερώσει το κράτος που προβαίνει στη μεταφορά σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία του η οποία προβλέπει τεκμήριο απαραδέκτου της αιτήσεως διεθνούς προστασίας αιτούντος ο οποίος εισήλθε στο έδαφός του μέσω ασφαλούς τρίτης χώρας, η οποία ορίζεται ως τέτοια στην εν λόγω νομοθεσία, η μη διαβίβαση των ως άνω πληροφοριών δεν είναι ικανή να θίξει τα δικαιώματα του αιτούντος.
- 62 Επιπλέον, όσον αφορά την απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, ο αιτών έχει, στο υπεύθυνο κράτος μέλος, δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής, δυνάμει του άρθρου 46 της οδηγίας 2013/32, ενώπιον δικαστηρίου του εν λόγω κράτους μέλους, η οποία του παρέχει τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση που βασίστηκε στους εθνικούς κανόνες περί ασφαλών τρίτων χωρών στηριζόμενος, αναλόγως της ατομικής του καταστάσεως, στα άρθρα 38 ή 39 της εν λόγω οδηγίας.
- 63 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην προώθηση αιτούντος διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα όταν το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά του εν λόγω αιτούντος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν έχει ενημερωθεί, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας με την οποία το τελευταίο αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα, ούτε σχετικά με τη νομοθεσία του τελευταίου κράτους μέλους η οποία διέπει την προώθηση των αιτούντων προς ασφαλείς τρίτες χώρες ούτε σχετικά με την πρακτική που ακολουθούν συναφώς οι αρμόδιες αρχές του.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 64 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III επιβάλλει, σε περίπτωση που κράτος μέλος αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα διεθνή προστασία, η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεώς του να συνεχίζεται από το στάδιο στο οποίο αυτή είχε διακοπεί από τις αρμόδιες αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους.
- 65 Συναφώς, επισημαίνεται, αφενός, ότι το άρθρο 18, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού επιτάσσει το υπεύθυνο κράτος μέλος να εξασφαλίζει ότι η εξέταση της αιτήσεως θα «ολοκληρωθεί». Αντιθέτως, δεν επιβάλλει στο εν λόγω κράτος μέλος να συνεχίσει την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας από ορισμένο στάδιο της διαδικασίας.
- 66 Ειδικότερα, καθόσον το άρθρο 18, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III επιτάσσει ο αιτών διεθνή προστασία να έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εκδοθεί οριστική απόφαση επί της αιτήσεώς του, είτε στο πλαίσιο της διαδικασίας που διεκόπη προηγουμένως είτε στο πλαίσιο νέας διαδικασίας, χωρίς η σχετική αίτηση να πρέπει να λογίζεται ως νέα αίτηση διεθνούς προστασίας, το προαναφερθέν άρθρο αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι η εξέταση της αιτήσεώς του είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις που επιβάλλει η οδηγία 2013/32 όσον αφορά τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται σε πρώτο βαθμό. Αντιθέτως, σκοπός της ίδιας διατάξεως δεν είναι ούτε να καθορίσει τον τρόπο κατά τον οποίο πρέπει να συνεχισθεί η διαδικασία στην περίπτωση αυτή ούτε να στερήσει από το υπεύθυνο κράτος μέλος τη δυνατότητα να απορρίψει την αίτηση διεθνούς προστασίας ως अपαράδεκτη.
- 67 Αφετέρου, το άρθρο 28, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 προβλέπει ρητώς ότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν στην αρχή η οποία είναι υπεύθυνη να εξετάσει τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό να συνεχίσει την εξέταση αιτήσεως από το στάδιο στο οποίο αυτή είχε σταματήσει, χωρίς, ωστόσο, να τους επιβάλλει σχετική υποχρέωση.

68 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι έχει την έννοια ότι δεν επιβάλλει, σε περίπτωση που κράτος μέλος αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα διεθνή προστασία, η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεώς του να συνεχιστεί από το στάδιο στο οποίο αυτή είχε διακοπεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

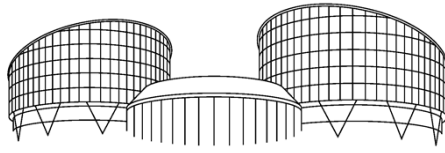
69 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, έχει την έννοια ότι κάθε κράτος μέλος μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας να προωθήσει τον αιτούντα διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα και αφού αυτό αναγνωρίσει ότι είναι υπεύθυνο να εξετάσει, κατ' εφαρμογήν του εν λόγω κανονισμού και στο πλαίσιο της διαδικασίας με την οποία αναλαμβάνει το ενδιαφερόμενο, αίτηση διεθνούς προστασίας την οποία υποβάλλει αιτών ο οποίος εγκατέλειψε το κράτος αυτό πριν εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά μια πρώτη του αίτηση διεθνούς προστασίας.
- 2) Το άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού 604/2013 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην προώθηση αιτούντος διεθνή προστασία προς ασφαλή τρίτη χώρα όταν το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά του εν λόγω αιτούντος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος δεν έχει ενημερωθεί, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας με την οποία το τελευταίο αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα, ούτε σχετικά με τη νομοθεσία του δεύτερου κράτους μέλους η οποία διέπει την προώθηση των αιτούντων προς ασφαλείς τρίτες χώρες ούτε σχετικά με την πρακτική που ακολουθούν συναφώς οι αρμόδιες αρχές του.
- 3) Το άρθρο 18, παράγραφος 2, του κανονισμού 604/2013 δεν επιβάλλει, σε περίπτωση που κράτος μέλος αναλαμβάνει εκ νέου αιτούντα διεθνή προστασία, η διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεώς του να συνεχισθεί από το στάδιο στο οποίο αυτή είχε διακοπεί.

(υπογραφές)

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

FOURTH SECTION

CASE OF ILIAS AND AHMED v. HUNGARY

(Application no. 47287/15)

JUDGMENT

STRASBOURG

14 March 2017

Referral to the Grand Chamber

18/09/2017

This judgment will become final in the circumstances set out in Article 44 § 2 of the Convention. It may be subject to editorial revision.

In the case of Ilias and Ahmed v. Hungary,

The European Court of Human Rights (Fourth Section), sitting as a Chamber composed of:

Ganna Yudkivska, *President*,

Vincent A. De Gaetano,

András Sajó,

Nona Tsotsoria,

Krzysztof Wojtyczek,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Marko Bošnjak, *judges*,

and Marialena Tsirli, *Section Registrar*,

Having deliberated in private on 28 February 2017,

Delivers the following judgment, which was adopted on that date:

PROCEDURE

1. The case originated in an application (no. 47287/15) against Hungary lodged with the Court under Article 34 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (“the Convention”) by two Bangladeshi nationals, Mr Md Ilias Ilias and Mr Ali Ahmed (“the applicants”), on 25 September 2015.

2. The applicants were represented by Ms Barbara Pohárnok, a lawyer practising in Budapest. The Hungarian Government (“the Government”) were represented by Mr Tallódi, Agent, Ministry of Justice.

3. On 25 September 2015 the applicants submitted a request for an interim measure under Rule 39 of the Rules of Court. In that request, they sought to be released from the transit zone and that their impending expulsion to Serbia be halted. They submitted that the conditions of their allegedly unlawful detention at the transit zone were inadequate given their vulnerable status and that no legal remedy was available to them. Furthermore, they argued that the expulsion exposed them to a real risk of inhuman and degrading treatment resulting from the risk of chain-*refoulement*. They relied on Articles 3, 5 and 13 of the Convention.

4. On 7 October 2015 the Acting President of the Section decided not to indicate to the Government, under Rules 39 of the Rules of Court, the interim measures sought. At the same time, he decided to give priority to the application under Rule 41 and, under Rule 54 § 2 (b) of the Rules of Court, to give notice of the application to the Government and invite them to submit written observations on the admissibility and merits of the case.

5. In their full submissions of 20 October 2015, the applicants alleged that the authorities’ conclusion that Serbia would be a “safe third country” in their respect, without a thorough and individualised assessment of their

cases, had resulted in a breach of Articles 3 and 13 of the Convention. Moreover, they submitted that their protracted confinement in the transit zone, given their vulnerable status and the prevailing conditions, amounted to inhuman treatment in breach of Article 3. Lastly, their deprivation of liberty in the transit zone had been unlawful and had not been remedied by appropriate judicial review, in breach of Article 5 §§ 1 and 4 of the Convention.

6. The Government submitted their observations on 8 July 2016. The applicants submitted their observations in reply on 29 August 2016.

7. On 17 October 2016 the Vice-President of the Section invited the parties, under Rules 54 § 2 (c) of the Rules of Court, to submit further observations on the admissibility and the merits of the application.

8. The Government submitted further observations on 4 November 2016. The applicants submitted further observations in reply on 28 November 2016.

THE FACTS

I. THE CIRCUMSTANCES OF THE CASE

9. The applicants were born on 1 January 1983 and 3 June 1980 respectively. Having left their home country, Bangladesh, they travelled through Pakistan, Iran, and Turkey, and entered the territory of the European Union in Greece. From there, they transited through the former Yugoslav Republic of Macedonia to Serbia. Mr Ilias spent some 20 hours on Serbian territory; whereas Mr Ahmed two days. At last, on 15 September 2015 they arrived in the Rösztke transit zone situated on the border between Hungary and Serbia. On the same day, they submitted applications for asylum.

10. From that moment on, the applicants stayed inside the transit zone, which they could not leave in the direction of Hungary. They alleged that the transit zone was, in their view, unsuitable for a stay longer than a day, especially in the face of their severe psychological condition. They were effectively locked in a confined area of some 110 square metres, part of the transit zone, surrounded by fence and guarded by officers; and were not allowed to leave it for Hungary. They claimed that they had no access to legal, social or medical assistance while in the zone. Moreover, there was no access to television or the Internet, landline telephone or any recreational facilities. They submitted that they stayed in a room of some 9 square metres containing beds for five.

11. The Government submitted that the containers measured 15 square metres. There were five beds in each container and an electric heater. The

number of asylum-seekers never exceeded thirty in the material period. Hot and cold running water and electricity were supplied. Three pork-free meals were available daily to the applicants in a dining-container. Medical care was available for two hours daily by doctors of the Hungarian Defence Force.

12. According to the Report of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (“CPT”) (see paragraphs 36 below), asylum seekers in the Rösztke zone were accommodated in rooms of some 13 square metres in ground surface that were equipped with two to five beds fitted with clean mattresses, pillows and bedding. The accommodation containers had good access to natural light and artificial lighting, as well as to electric heating. Further, there was a narrow designated area in front of the containers to which foreign nationals had unrestricted access during the day. The sanitary facilities were satisfactory. The CPT delegation had a good impression of the health-care facilities and the general health care that was provided to foreign nationals in the establishment.

13. The applicants, both illiterate, were interviewed at once by the Citizenship and Immigration Authority (“the asylum authority”). By mistake, the first applicant was interviewed with the assistance of an interpreter in Dari, which he does not speak. Both applicants’ mother tongue was Urdu. According to the record of the meeting, the asylum authority gave the first applicant an information leaflet on asylum proceedings, which was also in Dari. The interview lasted two hours. An Urdu interpreter was present for the second applicant’s interview, which lasted 22 minutes.

14. According to the notes taken during the interviews Hungary was the first country where both applicants had applied for asylum.

15. By a decision delivered on the very same day of 15 September 2015, the asylum authority rejected the applicants’ asylum applications, finding them inadmissible on the grounds that Serbia was to be considered a “safe third country” according to Government Decree no. 191/2015. (VII.21.) on safe countries of origin and safe third countries (“the Government Decree”, see paragraph 33 below). The asylum authority ordered the applicants’ expulsion from Hungary.

16. The applicants challenged the decision before the Szeged Administrative and Labour Court. On 20 September 2015 the applicants, through representatives of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (“UNHCR”) who had access to the transit zone, authorised two lawyers acting on behalf of the Hungarian Helsinki Committee to represent them in the judicial review procedure. However, the authorities did not allow the lawyers to enter the transit zone to consult with their clients until the evening of 21 September 2015, that is, after the court hearing.

17. On 21 September 2015 the court held a hearing regarding both applicants with the assistance of an Urdu interpreter. Both applicants stated that they had received a document from the Serbian authorities written in Serbian, which they could not understand, and that they had been ordered to leave Serbian territory. At the hearing, the second applicant submitted that he had applied for asylum in Serbia, but his application had not been examined.

18. The court annulled the asylum authority's decisions and remitted the case to it for fresh consideration. It relied on section 3(2) of the Government Decree and argued that the asylum authority should have analysed the actual situation in Serbia regarding asylum proceedings more thoroughly. It should also have informed the applicants of its conclusions on that point and afforded them three days to rebut the presumption of Serbia being a "safe third country" with the assistance of legal counsel.

19. On 23 September 2015, at the request of their lawyers, a psychiatrist commissioned by the Hungarian Helsinki Committee visited the applicants in the transit zone and interviewed them with the assistance of an interpreter attending by telephone. Her opinion stated that the first applicant (Mr Ilias) had left Bangladesh in 2010 partly because of a flood and partly because two political parties had been trying to recruit him. When he refused, he was attacked and suffered injuries. The psychiatrist observed that he was well oriented, able to focus and recall memories, but showed signs of anxiety, fear and despair. He was diagnosed with post-traumatic stress disorder ("PTSD"¹).

20. With regard to the second applicant (Mr Ahmed), the medical report stated that he had fled his country five years before. He had previously worked abroad, during which time his whole family had died in a flood. He had then left Bangladesh and migrated through several countries in order to restart his life. He was found to be well oriented with no memory loss but with signs of depression, anxiety and despair. He was diagnosed with PTSD and as having an episode of depression.

21. Neither of the reports contained any indication of urgent medical or psychological treatment. However, the psychiatrist was of the opinion that the applicants' mental state was liable to deteriorate due to the confinement.

22. According to the documents in the case file, on 23 September 2015 the asylum authority informed the applicants' legal representatives by

¹ The *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition* (DSM-5, 2013) is the leading authority on the standard classification of mental disorders used by mental health professionals, devised by the American Psychiatric Association. According to its definition, PTSD is a disorder that is connected to an external event. It can be diagnosed if the following cumulative criteria are all met: directly or indirectly experienced traumatic event, intrusion or re-experiencing, avoidant symptoms, negative alterations in mood or cognitions, and increased arousal symptoms. These symptoms must have lasted for at least one month, must seriously affect one's ability to function and cannot be due to substance use, medical illness or anything except the event itself.

telephone that a hearing would be held two days later. However, the applicants submitted that no such precise information had been given to their representatives.

23. Since their legal representatives were not present at the hearing, the applicants decided not to make any statement. With the assistance of an Urdu interpreter, the asylum authority informed the applicants that they had three days to rebut the presumption of Serbia being a safe third country.

24. On 28 September 2015 the applicants' legal representatives made submissions to the asylum authority and requested that a new hearing be held, which they would attend.

25. On 30 September 2015 the asylum authority again rejected the applications for asylum. It found that the reports prepared by the psychiatrist had not provided enough grounds to grant the applicants the status of "persons deserving special treatment" since they had not revealed any special need that could not be met in the transit zone. As to the status of Serbia being classed as a "safe third country", the asylum authority noted that the applicants had not referred to any pressing individual circumstances substantiating the assertion that Serbia was not a safe third country in their case, thus they had not managed to rebut the presumption. As a consequence, the applicants' expulsion from Hungary was ordered.

26. The applicants sought judicial review by the Szeged Administrative and Labour Court. On 5 October 2015 the court upheld the asylum authority's decision. It observed in particular that, in the resumed proceedings, the asylum authority had examined, in accordance with the guidance of the court, whether Serbia could be regarded generally as a safe third country for refugees and had found on the basis of the relevant law and the country information obtained that it was so. It had considered the report of the Belgrade Centre for Human Rights published in 2015, the reports of August 2012 and June 2015 issued by the UNHCR concerning Serbia together with other documents submitted by the applicants. It had established on the basis of those documents that Serbia satisfied the requirements of section 2 (i) of the Asylum Act. The court was satisfied that the asylum authority had established the facts properly and observed the procedural rules, and because the reasons for its decision were clearly stated and were reasonable.

27. The court further emphasised that the applicants' statements given at the hearings were contradictory and incoherent. The first applicant had given various reasons for leaving his country and made confusing statements on whether he had received any documents from the Serbian authorities. The document he had finally produced was not in his name, and therefore it could not be taken into account as evidence. Never in the course of the administrative proceedings had he referred to the conduct of human traffickers before his hearing by the court. The second applicant's statements were incoherent on the issue of the duration of his stay in Serbia

and the submission of a request for asylum. The applicants had not relied on any specific fact that could have led the authority to consider Serbia non-safe in their respect. They had contested the safety of Serbia only in general which was not sufficient to rebut the presumption.

28. Lastly, the court was satisfied that the authority's procedure had been in compliance with the law.

29. The final decision was served on the applicants on 8 October 2015. It was written in Hungarian but explained to them in Urdu. Escorted to the Serbian border by officers, the applicants subsequently left the transit zone for Serbia without physical coercion being applied.

30. On 22 October 2015 the transcript of the court hearing held on 5 October 2015 was sent to the applicants' lawyer. On 10 December 2015 the lawyer received the Urdu translation of the court's decision taken at the hearing. On 9 March 2016 the applicants' petitions for review were dismissed on procedural grounds, since the *Kúria* held that it had no jurisdiction to review such cases.

II. RELEVANT DOMESTIC LAW AS IN FORCE AT THE MATERIAL TIME

31. Act no. LXXX of 2007 on Asylum ("the Asylum Act") provides as follows:

Section 2

"For the purposes of this Act:

i) "safe third country" means a country in respect of which the asylum authority is satisfied that the applicant is treated according to the following principles:

...

ib) in accordance with the Geneva Convention, the principle of non-refoulement is respected;

...

id) the possibility exists to apply for recognition as a refugee; and persons recognised as refugees receive protection in accordance with the Geneva Convention

...

...

k) persons deserving special treatment: unaccompanied minors or vulnerable persons – in particular minors, elderly or disabled persons, pregnant women, single parents raising minors and persons who were subjected to torture, rape or any other grave form of psychological, physical or sexual violence – who have been found, after an individual assessment, to deserve special treatment."

Section 5

"(1) A person seeking recognition shall be entitled to:

a) stay in the territory of Hungary according to the conditions set out in the present Act ...

...

c) stay ... at a place of accommodation designated by the asylum authority ...”

Asylum detention

Section 31/A

“(1) The refugee authority can, in order to conduct the asylum procedure and to secure the Dublin transfer – taking the restriction laid down in Section 31/B into account – take the person seeking recognition into asylum detention if his/her entitlement to stay is exclusively based on the submission of an application for recognition where

a) the identity or citizenship of the person seeking recognition is unclear, in order to establish them,

b) a procedure is ongoing for the expulsion of a person seeking recognition and it can be proven on the basis of objective criteria – inclusive of the fact that the applicant has had the opportunity beforehand to submit application of asylum - or there is a well-founded reason to presume that the person seeking recognition is applying for asylum exclusively to delay or frustrate the performance of the expulsion,

c) facts and circumstances underpinning the application for asylum need to be established and where these facts or circumstances cannot be established in the absence of detention, in particular when there is a risk of escape by the applicant,

d) the detention of the person seeking recognition is necessary for the protection of national security or public order,

e) the application was submitted in an airport procedure, or

f) it is necessary to carry out a Dublin transfer and there is a serious risk of escape.”

Section 45

“(1) The principle of *non-refoulement* prevails if in his or her country of origin, the person requesting recognition would be subject to persecution based on race, religion, nationality, membership of a certain social group or political opinion or would be subject to treatment proscribed by Article XIV (2) of the Fundamental Law of Hungary...

(3) In the case of a rejection of an application for recognition, or in the case of the withdrawal of recognition, the asylum authority states whether or not the principle of *non-refoulement* is applicable.”

Section 51

“(1) If the conditions for the application of the Dublin Regulations are not present, the asylum authority shall decide on the admissibility of the application for refugee status ...

(2) An application is not admissible if ...

e) there is a country that shall be considered a safe third country with respect to the applicant ...

(4) An application may be considered inadmissible pursuant to subsection (1) e) only if:

a) the applicant resided in a safe third country and he or she had the opportunity in that country to request effective protection in line with section (2) i);

b) the applicant travelled through a safe third country and he or she could have requested effective protection in line with section (2) i);

c) the applicant has a family member in that [safe third] country and is allowed to enter the territory thereof; or

d) the safe third country submitted a request for the extradition of the applicant.

(5) In the case of a situation falling under subsection (4) a) or b), it is for the applicant to prove that he or she did not have an opportunity to request effective protection in line with section (2) i)

(11) If section (2) e) ... applies to the applicant, he or she may, immediately after being notified of this, or at the latest three days after the notification, provide evidence that the country in question cannot be considered a safe country of origin or a safe third country in his or her individual case.”

Section 66

“(2) The asylum authority shall base its decision on the information at its disposal or discontinue the proceedings if the person requesting recognition ...

...

d) has left the designated accommodation or place of residence for more than 48 hours for an unknown destination and does not properly justify his or her absence ...”

Section 71/A

“(1) If an applicant lodges his or her application before admission to the territory of Hungary, in the transit zone defined by the Act on State Borders, the provisions of this chapter shall be applied [accordingly] ...

(2) In the border proceedings, the applicant does not have the rights guaranteed under section 5(1) a) and c).

...

(7) The rules on proceedings in the transit zone shall not be applied to persons deserving special treatment.”

32. Act no. II of 2007 on the Admission and Right of Residence of Third Country Nationals (“the Immigration Act”) provides as follows:

Section 51

“(1) The removal or expulsion shall not be ordered or executed to the territory of a country that fails to satisfy the criteria of a safe country of origin or a safe third country regarding the person in question, in particular where the third-country national is likely to be subjected to persecution on the grounds of his or her race,

religion, nationality, social affiliation or political conviction, or to the territory of a country or to the frontier of a territory where there is substantial reason to believe that the removed or expelled third-country national is likely to be subjected to the death penalty, torture or any other form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (*non-refoulement*).

(2) The removal or expulsion of a third-country national whose application for refugee status is pending may only be executed if his or her application has been refused by a final and binding decision of the asylum authority.”

Section 52

“(1) The immigration authority shall take into account the principle of *non-refoulement* in proceedings relating to the ordering and enforcement of expulsion.”

33. Government Decree no. 191/2015. (VII. 21.) on the definition of safe countries of origin and safe third countries provides as follows:

Section 2

“Member States of the European Union and candidates for EU membership² (except Turkey), member states of the European Economic Area, all the states of the United States which do not apply the death penalty, and the following countries shall be regarded as ‘safe third countries’ within the meaning of section 2 i) of Act no. LXXX of 2007 on Asylum:

1. Switzerland,
2. Bosnia-Herzegovina,
3. Kosovo,
4. Canada,
5. Australia,
6. New Zealand.”

Section 3

“(2) If, before arriving in Hungary, the person requesting recognition resided in or travelled through one of the third countries classified as safe by the EU list or by section 2 above, he or she may demonstrate, in the course of the asylum proceedings based on the Asylum Act, that in his or her particular case, he or she could not have access to effective protection in that country within the meaning of section (2) i) of the Asylum Act.”

III. INTERNATIONAL DOCUMENTS

34. The Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (recast) contains the following passages:

² Including Serbia and the former Yugoslav Republic of Macedonia.

“(38) Many applications for international protection are made at the border or in a transit zone of a Member State prior to a decision on the entry of the applicant. Member States should be able to provide for admissibility and/or substantive examination procedures which would make it possible for such applications to be decided upon at those locations in well-defined circumstances.

(39) In determining whether a situation of uncertainty prevails in the country of origin of an applicant, Member States should ensure that they obtain precise and up-to-date information from relevant sources such as EASO, UNHCR, the Council of Europe and other relevant international organisations. Member States should ensure that any postponement of conclusion of the procedure fully complies with their obligations under Directive 2011/95/EU and Article 41 of the Charter, without prejudice to the efficiency and fairness of the procedures under this Directive.

...

(43) Member States should examine all applications on the substance, i.e. assess whether the applicant in question qualifies for international protection in accordance with Directive 2011/95/EU, except where this Directive provides otherwise, in particular where it can reasonably be assumed that another country would do the examination or provide sufficient protection. In particular, Member States should not be obliged to assess the substance of an application for international protection where a first country of asylum has granted the applicant refugee status or otherwise sufficient protection and the applicant will be readmitted to that country.

(44) Member States should not be obliged to assess the substance of an application for international protection where the applicant, due to a sufficient connection to a third country as defined by national law, can reasonably be expected to seek protection in that third country, and there are grounds for considering that the applicant will be admitted or readmitted to that country. Member States should only proceed on that basis where that particular applicant would be safe in the third country concerned. In order to avoid secondary movements of applicants, common principles should be established for the consideration or designation by Member States of third countries as safe.

(45) Furthermore, with respect to certain European third countries, which observe particularly high human rights and refugee protection standards, Member States should be allowed to not carry out, or not to carry out full examination of, applications for international protection regarding applicants who enter their territory from such European third countries.

(46) Where Member States apply safe country concepts on a case-by-case basis or designate countries as safe by adopting lists to that effect, they should take into account, inter alia, the guidelines and operating manuals and the information on countries of origin and activities, including EASO Country of Origin Information report methodology, referred to in Regulation (EU) No 439/2010 of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 establishing a European Asylum Support Office (6), as well as relevant UNHCR guidelines.

(47) In order to facilitate the regular exchange of information about the national application of the concepts of safe country of origin, safe third country and European safe third country as well as a regular review by the Commission of the use of those concepts by Member States, and to prepare for a potential further harmonisation in the future, Member States should notify or periodically inform the Commission about the third countries to which the concepts are applied. The Commission should regularly inform the European Parliament on the result of its reviews.

(48) In order to ensure the correct application of the safe country concepts based on up-to-date information, Member States should conduct regular reviews of the situation in those countries based on a range of sources of information, including in particular information from other Member States, EASO, UNHCR, the Council of Europe and other relevant international organisations. When Member States become aware of a significant change in the human rights situation in a country designated by them as safe, they should ensure that a review of that situation is conducted as soon as possible and, where necessary, review the designation of that country as safe. ...”

Article 31

Examination procedure

“ ...

8. Member States may provide that an examination procedure in accordance with the basic principles and guarantees of Chapter II be accelerated and/or conducted at the border or in transit zones in accordance with Article 43 if:

...

(b) the applicant is from a safe country of origin within the meaning of this Directive ...”

Article 33

Inadmissible applications

“1. In addition to cases in which an application is not examined in accordance with Regulation (EU) No 604/2013, Member States are not required to examine whether the applicant qualifies for international protection in accordance with Directive 2011/95/EU where an application is considered inadmissible pursuant to this Article.

2. Member States may consider an application for international protection as inadmissible only if:

(a) another Member State has granted international protection;

(b) a country which is not a Member State is considered as a first country of asylum for the applicant, pursuant to Article 35;

(c) a country which is not a Member State is considered as a safe third country for the applicant, pursuant to Article 38;

(d) the application is a subsequent application, where no new elements or findings relating to the examination of whether the applicant qualifies as a beneficiary of international protection by virtue of Directive 2011/95/EU have arisen or have been presented by the applicant; or

(e) a dependant of the applicant lodges an application, after he or she has in accordance with Article 7(2) consented to have his or her case be part of an application lodged on his or her behalf, and there are no facts relating to the dependant’s situation which justify a separate application.”

Article 35**The concept of first country of asylum**

“A country can be considered to be a first country of asylum for a particular applicant if:

(a) he or she has been recognised in that country as a refugee and he or she can still avail himself/herself of that protection; or

(b) he or she otherwise enjoys sufficient protection in that country, including benefiting from the principle of *non-refoulement*,

provided that he or she will be readmitted to that country.

In applying the concept of first country of asylum to the particular circumstances of an applicant, Member States may take into account Article 38(1). The applicant shall be allowed to challenge the application of the first country of asylum concept to his or her particular circumstances.”

Article 36**The concept of safe country of origin**

“1. A third country designated as a safe country of origin in accordance with this Directive may, after an individual examination of the application, be considered as a safe country of origin for a particular applicant only if:

(a) he or she has the nationality of that country; or

(b) he or she is a stateless person and was formerly habitually resident in that country, and he or she has not submitted any serious grounds for considering the country not to be a safe country of origin in his or her particular circumstances and in terms of his or her qualification as a beneficiary of international protection in accordance with Directive 2011/95/EU.

2. Member States shall lay down in national legislation further rules and modalities for the application of the safe country of origin concept.”

Article 38**The concept of safe third country**

“1. Member States may apply the safe third country concept only where the competent authorities are satisfied that a person seeking international protection will be treated in accordance with the following principles in the third country concerned:

(a) life and liberty are not threatened on account of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion;

(b) there is no risk of serious harm as defined in Directive 2011/95/EU;

(c) the principle of non-refoulement in accordance with the Geneva Convention is respected;

(d) the prohibition of removal, in violation of the right to freedom from torture and cruel, inhuman or degrading treatment as laid down in international law, is respected; and

(e) the possibility exists to request refugee status and, if found to be a refugee, to receive protection in accordance with the Geneva Convention.

2. The application of the safe third country concept shall be subject to rules laid down in national law, including:

(a) rules requiring a connection between the applicant and the third country concerned on the basis of which it would be reasonable for that person to go to that country;

(b) rules on the methodology by which the competent authorities satisfy themselves that the safe third country concept may be applied to a particular country or to a particular applicant. Such methodology shall include case-by-case consideration of the safety of the country for a particular applicant and/or national designation of countries considered to be generally safe;

(c) rules in accordance with international law, allowing an individual examination of whether the third country concerned is safe for a particular applicant which, as a minimum, shall permit the applicant to challenge the application of the safe third country concept on the grounds that the third country is not safe in his or her particular circumstances. The applicant shall also be allowed to challenge the existence of a connection between him or her and the third country in accordance with point (a).

3. When implementing a decision solely based on this Article, Member States shall:

(a) inform the applicant accordingly; and

(b) provide him or her with a document informing the authorities of the third country, in the language of that country, that the application has not been examined in substance.

4. Where the third country does not permit the applicant to enter its territory, Member States shall ensure that access to a procedure is given in accordance with the basic principles and guarantees described in Chapter II..."

Article 39

The concept of European safe third country

"1. Member States may provide that no, or no full, examination of the application for international protection and of the safety of the applicant in his or her particular circumstances as described in Chapter II shall take place in cases where a competent authority has established, on the basis of the facts, that the applicant is seeking to enter or has entered illegally into its territory from a safe third country according to paragraph 2.

2. A third country can only be considered as a safe third country for the purposes of paragraph 1 where:

(a) it has ratified and observes the provisions of the Geneva Convention without any geographical limitations;

(b) it has in place an asylum procedure prescribed by law; and

(c) it has ratified the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and observes its provisions, including the standards relating to effective remedies.

3. The applicant shall be allowed to challenge the application of the concept of European safe third country on the grounds that the third country concerned is not safe in his or her particular circumstances.

4. The Member States concerned shall lay down in national law the modalities for implementing the provisions of paragraph 1 and the consequences of decisions pursuant to those provisions in accordance with the principle of non-*refoulement*, including providing for exceptions from the application of this Article for humanitarian or political reasons or for reasons of public international law.

5. When implementing a decision solely based on this Article, the Member States concerned shall:

(a) inform the applicant accordingly; and

(b) provide him or her with a document informing the authorities of the third country, in the language of that country, that the application has not been examined in substance.

6. Where the safe third country does not readmit the applicant, Member States shall ensure that access to a procedure is given in accordance with the basic principles and guarantees described in Chapter II.

7. Member States shall inform the Commission periodically of the countries to which this concept is applied in accordance with this Article...”

Article 43

Border procedures

“1. Member States may provide for procedures, in accordance with the basic principles and guarantees of Chapter II, in order to decide at the border or transit zones of the Member State on:

(a) the admissibility of an application, pursuant to Article 33, made at such locations; and/or

(b) the substance of an application in a procedure pursuant to Article 31(8).

2. Member States shall ensure that a decision in the framework of the procedures provided for in paragraph 1 is taken within a reasonable time. When a decision has not been taken within four weeks, the applicant shall be granted entry to the territory of the Member State in order for his or her application to be processed in accordance with the other provisions of this Directive.

3. In the event of arrivals involving a large number of third-country nationals or stateless persons lodging applications for international protection at the border or in a transit zone, which makes it impossible in practice to apply there the provisions of paragraph 1, those procedures may also be applied where and for as long as these third-country nationals or stateless persons are accommodated normally at locations in proximity to the border or transit zone.”

35. The Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast) provides as follows:

Article 8

Detention

“1. Member States shall not hold a person in detention for the sole reason that he or she is an applicant in accordance with Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection.

2. When it proves necessary and on the basis of an individual assessment of each case, Member States may detain an applicant, if other less coercive alternative measures cannot be applied effectively.

3. An applicant may be detained only:

(a) in order to determine or verify his or her identity or nationality;

(b) in order to determine those elements on which the application for international protection is based which could not be obtained in the absence of detention, in particular when there is a risk of absconding of the applicant;

(c) in order to decide, in the context of a procedure, on the applicant’s right to enter the territory;

(d) when he or she is detained subject to a return procedure under Directive 2008/115/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals, in order to prepare the return and/or carry out the removal process, and the Member State concerned can substantiate on the basis of objective criteria, including that he or she already had the opportunity to access the asylum procedure, that there are reasonable grounds to believe that he or she is making the application for international protection merely in order to delay or frustrate the enforcement of the return decision;

(e) when protection of national security or public order so requires;

(f) in accordance with Article 28 of Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person.

The grounds for detention shall be laid down in national law.

4. Member States shall ensure that the rules concerning alternatives to detention, such as regular reporting to the authorities, the deposit of a financial guarantee, or an obligation to stay at an assigned place, are laid down in national law.”

36. The Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (“CPT”) from 21 to 27 October 2015 contains the following passages:

“The CPT notes the efforts made to provide information and legal assistance to foreign nationals in immigration and asylum detention. However, a lack of information on their legal situation, on the future steps in their respective proceedings and the length of their detention was perceived by foreign nationals as a major problem in most of the establishments visited ...

As regards the safeguards to protect foreign nationals against refoulement, the CPT expresses doubts, in view of the relevant legislative framework and its practical operation, whether border asylum procedures are in practice accompanied by appropriate safeguards, whether they provide a real opportunity for foreign nationals to present their case and whether they involve an individual assessment of the risk of ill-treatment in the case of removal.

...

“The two transit zones visited by the delegation at Rösztke and Tompa were located on Hungarian territory ... Different containers served as offices, waiting rooms, a dining room and sanitary facilities (with toilets, wash basins, showers and hot-water boilers), and approximately ten of them were used for the accommodation of foreign nationals. (In footnote: The sanitary facilities were in a good state and call for no particular comment.)

...

All accommodation containers measured some 13 m² and were equipped with two to five beds fitted with clean mattresses, pillows and bedding. They were clean and had good access to natural light and artificial lighting, as well as to electric heating. Further, in both transit zones visited, there was a narrow designated area in front of the containers which was fenced off from the rest of the compound of the transit zone and to which foreign nationals had unrestricted access during the day.

As far as the delegation could ascertain, foreign nationals had usually only been held in the transit zones for short periods (up to 13 hours) and hardly ever overnight. That said, if foreign nationals were to be held in a transit zone for longer periods, the maximum capacity of the accommodation containers should be reduced and they should be equipped with some basic furniture.

...

On the whole, the delegation gained a generally favourable impression of the health-care facilities and the general health care provided to foreign nationals in all the establishments visited.

...

Further, some detained foreign nationals met by the delegation were unaware of their right of access to a lawyer, let alone one appointed *ex officio*. A few foreign nationals claimed that they had been told by police officers that such a right did not exist in Hungary. Moreover, the majority of those foreign nationals who did have an *ex officio* lawyer appointed complained that they did not have an opportunity to consult the lawyer before being questioned by the police or before a court hearing and that the lawyer remained totally passive throughout the police questioning or court hearing. In this context, it is also noteworthy that several foreign nationals stated that they were not sure whether they had a lawyer appointed as somebody unknown to them was simply present during the official proceedings without talking to them and without saying anything in their interest.

...

However, the majority of foreign nationals interviewed by the delegation claimed that they had not been informed of their rights upon their apprehension by the police (let alone in a language they could understand) and that all the documents they had received since their entry into the country were in Hungarian.

...

... many foreign nationals (including unaccompanied juveniles) complained about the quality of interpretation services and in particular that they were made to sign documents in Hungarian, the contents of which were not translated to them and which they consequently did not understand.

...

... the CPT has serious doubts whether border asylum procedures are in practice accompanied by appropriate safeguards, whether they provide a real opportunity for foreign nationals to present their case and involve an individual assessment of the risk of ill-treatment in case of removal and thus provide an effective protection against refoulement, bearing also in mind that, according to UNHCR, Serbia cannot be considered a safe country of asylum due to the shortcomings in its asylum system, notably its inability to cope with the increasing numbers of asylum applications...”

37. In a report entitled “Hungary as a country of asylum. Observations on restrictive legal measures and subsequent practice implemented between July 2015 and March 2016”, published in May 2016, the UNHCR made the following observations:

“19. Additionally, as noted above in Paragraph 15, the Act on the State Border refers to asylum-seekers being “temporarily accommodated” in the transit zone. The Hungarian authorities claim that such individuals are not “detained” since they are free to leave the transit zone at any time in the direction from which they came. However, as outlined above in Paragraph 16, they are not allowed to enter Hungary. In UNHCR’s view, this severely restricts the freedom of movement and can be qualified as detention. As such, it should be governed *inter alia* by the safeguards on detention in the EU’s recast Reception Conditions Directive (RCD). ...

71. In any event, UNHCR maintains the position taken in its observations on the Serbian asylum system in August 2012 that asylum-seekers should not be returned to Serbia.¹⁴¹ While the number of asylum-seekers passing through that country has since greatly increased, leaving its asylum system with even less capacity to respond in accordance with international standards than before, many of UNHCR’s findings and conclusions of August 2012 remain valid. For example, between 1 January and 31 August 2015, the Misdemeanour Court in Kanjiža penalized 3,150 third country nationals readmitted to Serbia from Hungary for illegal stay or illegal border crossing, and sentenced most of them to a monetary fine. Such individuals are denied the right to (re) apply for asylum in Serbia.”

38. A report entitled “Crossing Boundaries: The new asylum procedure at the border and restrictions to accessing protection in Hungary” by the European Council for Refugees and Exiles (ECRE) prepared on 1 October 2015 contains the following passages:

“... transfers to Hungary are liable to expose applicants to a real risk of chain deportation to Serbia, which may trigger a practice of indirect *refoulement* sanctioned by human rights law. On that very basis, a number of Dublin transfers to Hungary have been suspended by German and Austrian courts.

In view of the (retroactive) automatic applicability of the ‘*safe third country*’ concept in respect of persons entering through Serbia and the risk of *refoulement* stemming from their return to Hungary, ECRE calls on Member States to refrain from transferring applicants for international protection to Hungary under the Dublin Regulation.”

39. The ECRE’s “Case Law Fact Sheet: Prevention of Dublin Transfers to Hungary” prepared in January 2016 contains the following passages:

“An overwhelming amount of recent case law has cited the August and September legislative amendments to the Hungarian Asylum Act when preventing transfers to the country. Moreover, the Hungarian legislative revisions have impacted upon policy changes elsewhere, as evidenced by the Danish Refugee Appeals Board decision in October 2015 to suspend all Dublin transfers to Hungary ...

The entry into force in August and September 2015 of legislation creating a legal basis for the construction of a fence on the border between Hungary and Serbia in conjunction with further legislative amendments criminalising irregular entry and damage to the fence has resulted in an extremely hostile environment towards those seeking asylum, violating the right to asylum, the right to effective access to procedures and the non-criminalisation of refugees ...

It is the imposition of an admissibility procedure at the transit zones, and in particular the inadmissibility ground relating to the Safe Third Country concept, which has been at the forefront of most jurisprudence. Government Decree 191/2015 designates countries such as Serbia as safe, leading Hungarian authorities to declare all applications of asylum seekers coming through Serbia as inadmissible. Given the location of the transit zones at the Hungarian-Serbian border over 99% of asylum applications, without an in-merit consideration of the protection claims, have been rejected on this basis by the Office of Immigration and Nationality (OIN). Moreover, the clear EU procedural violations that this process gives rise to have been documented by the Hungarian Helsinki Committee as well as ECRE. From the latest statistics this process is still in full swing with the Commissioner for Human Rights submitting that between mid-September and the end of November 2015, 311 out of the 372 inadmissible decisions taken at both the border and in accelerated procedures were found as such on the safe third country concept ground. With a clear lack of an effective remedy against such a decision available and an immediate accompanying entry ban for 1 or 2 years, various actors as well as the judiciary have argued that Hungary is in breach of its *non-refoulement* obligations.”

40. A report entitled “Serbia As a Country of Asylum; Observations on the Situation of Asylum-Seekers and Beneficiaries of International Protection in Serbia” prepared in August 2012 by the UNHCR contains the following passages:

“4. UNHCR concludes that there are areas for improvement in Serbia’s asylum system, noting that it presently lacks the resources and performance necessary to provide sufficient protection against refoulement, as it does not provide asylum-seekers an adequate opportunity to have their claims considered in a fair and efficient procedure. Furthermore, given the state of Serbia’s asylum system, Serbia should not be considered a safe third country, and in this respect, UNHCR urges States not to return asylum-seekers to Serbia on this basis.

...

76. However, UNHCR received reports in November 2011 and again in February 2012 that migrants transferred from Hungary to Serbia were being put in buses and taken directly to the former Yugoslav Republic of Macedonia. ... There have been other reports that the Serbian police have rounded up irregular migrants in Serbia and were similarly sent back to the former Yugoslav Republic of Macedonia.

...

79. ... The current system is manifestly not capable of processing the increasing numbers of asylum-seekers in a manner consistent with international and EU norms. These shortcomings, viewed in combination with the fact that there has not been a single recognition of refugee status since April 2008, strongly suggest that the asylum system as a whole is not adequately recognizing those in need of international protection.”

41. A report entitled “Country Report: Serbia”, up-to-date as of 31 December 2016, prepared by AIDA, Asylum Information Database, published by ECRE stated that the “adoption of the new Asylum Act, initially foreseen for 2016, has been postponed”.

42. A report entitled “The former Yugoslav Republic of Macedonia As a Country of Asylum” prepared in August 2015 by the UNHCR contains the following passage:

“5. The former Yugoslav Republic of Macedonia has a national asylum law, the Law on Asylum and Temporary Protection. This was substantially amended in 2012, with the amended version having come into force in 2013. UNHCR participated in the drafting process, in an effort to ensure that the legislation is in line with international standards. The law currently incorporates many key provisions of the 1951 Convention. Furthermore, the provisions on subsidiary protection in the law are in conformity with relevant EU standards. The law also provides for certain rights up to the standard of nationals for those who benefit from international protection, as well as free legal aid during all stages of the asylum procedure. Nevertheless, some key provisions are still not in line with international standards. In response to a sharp increase in irregular migration, the Law on Asylum and Temporary Protection was recently further amended to change the previously restrictive regulations for applying for asylum in the former Yugoslav Republic of Macedonia, which exposed asylum-seekers to a risk of arbitrary detention and push-backs at the border. The new amendments, which were adopted on 18 June 2015, introduce a procedure for registration of the intention to submit an asylum application at the border, protect asylum-seekers from the risk of *refoulement* and allow them to enter and be in the country legally for a short timeframe of 72 hours, before formally registering their asylum application.

...

46. Despite these positive developments, UNHCR considers that significant weaknesses persist in the asylum system in practice. At the time of writing, the former Yugoslav Republic of Macedonia has not been able to ensure that asylum-seekers have access to a fair and efficient asylum procedure. ... Inadequate asylum procedures result in low recognition rates, even for the minority of asylum-seekers who stay in the former Yugoslav Republic of Macedonia to wait for the outcome of their asylum claim.”

43. The European Commission’s Recommendation of 8.12.2016 addressed to the Member States on the resumption of transfers to Greece under Regulation (EU) No. 604/2013 contains the following passages:

“(1) The transfer of applicants for international protection to Greece under Regulation (EU) No. 604/2013 (hereafter ‘the Dublin Regulation’) has been suspended by Member States since 2011, following two judgments of the European Court of Human Rights (ECHR) and the Court of Justice of the European Union (CJEU)¹, which identified systemic deficiencies in the Greek asylum system,

resulting in a violation of the fundamental rights of applicants for international protection transferred from other Member States to Greece under Regulation (EC) No. 343/2003. ...

(8) In its previous Recommendations, the Commission has noted the improvements that Greece has made to its legislative framework to ensure that the new legal provisions of the recast Asylum Procedures Directive 2013/32/EU and some of the recast Reception Conditions Directive 2013/33/EU have been transposed into the national legislation. A new law (Law 4375/2016) was adopted by the Greek Parliament on 3 April 2016. On 22 June 2016, the Parliament approved an amendment to Law 4375/2016 which, inter alia, modified the composition of the Appeals Committees and the right of asylum seekers to an oral hearing before them. On 31 August 2016, the Greek Parliament also adopted a law regarding school-aged refugee children residing in Greece. ...

(33) The Commission acknowledges the important progress made by Greece, assisted by the Commission, EASO, Member States and international and non-governmental organisations, to improve the functioning of the Greek asylum system since the M.S.S. judgement in 2011. However, Greece is still facing a challenging situation in dealing with a large number of new asylum applicants, notably arising from the implementation of the pre-registration exercise, the continuing irregular arrivals of migrants, albeit at lower levels than before March 2016, and from its responsibilities under the implementation of the EU-Turkey Statement. ...

(34) However, significant progress has been attained by Greece in putting in place the essential institutional and legal structures for a properly functioning asylum system and, there is a good prospect for a fully functioning asylum system being in place in the near future, once all the remaining shortcomings have been remedied, in particular as regards reception conditions and the treatment of vulnerable persons, including unaccompanied minors. It is, therefore, appropriate to recommend that transfers should resume gradually and on the basis of individual assurances, taking account of the capacities for reception and treatment of applications in conformity with relevant EU legislation, and taking account of the currently inadequate treatment of certain categories of persons, in particular vulnerable applicants, including unaccompanied minors. The resumption should, moreover, not be applied retroactively but concern asylum applicants for whom Greece is responsible starting from a specific date in order to avoid that an unsustainable burden is placed on Greece. It should be recommended that this date is set at 15 March 2017.”

IV. EVOLUTION OF THE RELEVANT DOMESTIC LAW BETWEEN 2012 AND 2015 AS REFLECTED BY THE COURT’S CASE-LAW AND FURTHER DEVELOPMENTS

44. The Court has delivered several judgments regarding the issue of *refoulement* to Serbia by Contracting States in recent years. In the case of *Mohammed v. Austria* (no. 2283/12, 6 June 2013) the Court acknowledged the alarming nature of the reports published in 2011 and 2012 in respect of Hungary as a country of asylum and in particular as regards transferees. In that period, the Hungarian authorities considered Serbia a safe third country. However, taking into account the changes in the Hungarian legislation as of January 2013, according to which deportation could no longer be imposed

on asylum-seekers during the asylum procedure, the Court concluded that, by a transfer to Hungary, Austria would not violate Article 3 of the Convention.

45. In *Mohammadi v. Austria* (no. 71932/12, 3 July 2014) the Court noted that reports by the UNHCR and the Hungarian Helsinki Committee consistently had confirmed that Hungary no longer denied an examination of asylum claims on the merits where asylum-seekers had transited via Serbia or Ukraine prior to their arrival in Hungary. The Court was satisfied that the relevant country reports (that is, those prepared after legislative changes in 2013) on the situation in Hungary for asylum-seekers, and Dublin returnees in particular, did not indicate systematic deficiencies in the Hungarian asylum system and that Hungary no longer relied on the safe third country concept regarding Serbia (see §§ 73 and 74 of the judgment).

46. Therefore, it can be concluded that between the legislative changes of January 2013 and the enactment of the Government Decree in 2015, Serbia was not considered automatically a safe third country by the Hungarian authorities. The presumption to that effect was introduced by the Government Decree.

47. On 10 December 2015 the European Commission addressed a letter of formal notice to Hungary, opening infringement procedure concerning the Hungarian asylum legislation adopted a short period before. The Commission found the Hungarian legislation in some instances to be incompatible with EU law (specifically, the recast Asylum Procedures Directive (Directive 2013/32/EU) and the Directive on the right to interpretation and translation in criminal proceedings (Directive 2010/64/EU)).

THE LAW

I. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 5 § 1 OF THE CONVENTION

48. The applicants complained that their committal to the transit zone amounted to deprivation of liberty which was devoid of any legal basis, in breach of Article 5 § 1 of the Convention, the relevant part of which reads as follows:

“1. Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be deprived of his liberty save in the following cases and in accordance with a procedure prescribed by law:

...

(f) the lawful arrest or detention of a person to prevent his effecting an unauthorised entry into the country or of a person against whom action is being taken with a view to deportation or extradition.”

A. Admissibility

49. The Government were of the view that since the applicants had been free to leave the territory of the transit zone in the direction of Serbia, they in fact had not been deprived of their personal liberty. Article 5 of the Convention was therefore inapplicable.

50. The applicants contested this view, pointing it out that departure from the transit zone would have resulted in the forfeiture of their asylum applications, a very serious consequence.

51. For the Court, the Government's objection must be understood to suggest the incompatibility *ratione materiae* of the complaint with the provisions of the Convention.

52. It must be determined in the first place whether the placing of the applicants in the transit zone constituted a deprivation of liberty within the meaning of Article 5 of the Convention. The Court has already found that holding aliens in an international zone involves a restriction upon liberty which is not in every respect comparable to that obtained in detention centres. However, such confinement is acceptable only if it is accompanied by safeguards for the persons concerned and is not prolonged excessively. Otherwise, a mere restriction on liberty is turned into a deprivation of liberty (see *Amuur v. France*, 25 June 1996, § 43, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, and *Riad and Idiab v. Belgium*, nos. 29787/03 and 29810/03, § 68, 24 January 2008).

53. Article 5 § 1 is not concerned with mere restrictions on liberty of movement, which are governed by Article 2 of Protocol No. 4. In order to determine whether someone has been "deprived of his liberty" within the meaning of Article 5, the starting-point must be his or her specific situation and account must be taken of a whole range of factors (see *De Tommaso v. Italy* [GC], no. 43395/09, § 80, 23 February 2017). The notion of deprivation of liberty within the meaning of Article 5 § 1 contains both an objective element of a person's confinement in a particular restricted space for a not negligible length of time, and an additional subjective element in that the person has not validly consented to the confinement in question (see *Stanev v. Bulgaria* [GC], no. 36760/06, § 117, ECHR 2012). The objective elements include the type, duration, effects, and manner of implementation of the measure in question, the possibility to leave the restricted area, the degree of supervision and control over the person's movements and the extent of isolation (see, for example, *Guzzardi v. Italy*, 6 November 1980, § 95, Series A no. 39; *H.M. v. Switzerland*, no. 39187/98, § 45, ECHR 2002 II; *H.L. v. the United Kingdom*, no. 45508/99, § 91, ECHR 2004 IX; and *Storck v. Germany*, no. 61603/00, § 73, ECHR 2005-V). The difference between deprivation of and restriction upon liberty is one of degree or intensity, and not of nature or substance (see *Creangă v. Romania* [GC],

no. 29226/03, § 91, 23 February 2012, *Austin and Others v. the United Kingdom* [GC], nos. 39692/09, 40713/09 and 41008/09, § 57, ECHR 2012 and the references contained therein). The mere fact that it was possible for the applicants to leave voluntarily cannot rule out an infringement of the right to liberty (see *Riad and Idiab*, cited above, § 68).

54. The applicants in the present case were confined for over three weeks to the border zone – a facility which, for the Court, bears a strong resemblance to an international zone, both being under the State’s effective control irrespective of the domestic legal qualification. They were confined in a guarded compound which could not be accessed from the outside, even by their lawyer. Unlike the applicants in the case of *Mogoş v. Romania* ((dec.), no. 20420/02, 6 May 2004), who were free to enter Romanian territory at any time but chose to stay in an airport transit zone, the applicants in the present case – similarly to those in the cases of *Amuur*, and *Riad and Idiab* (cited above) and *Shamsa v. Poland*, nos. 45355/99 and 45357/99, § 47, 27 November 2003 – did not have the opportunity to enter Hungarian territory beyond the zone. Accordingly, the Court considers that the applicants did not choose to stay in the transit zone and thus cannot be said to have validly consented to being deprived of their liberty (see, *mutatis mutandis*, *Austin and Others*, cited above, § 58).

55. The mere fact that it was possible for them to leave voluntarily returning to Serbia which never consented to their readmission cannot rule out an infringement of the right to liberty (see *Riad and Idiab*, cited above, § 68). The Court notes in particular that pursuant to section 66 (2) d) of the Asylum Act (see paragraph 31 above) if the applicants had left Hungarian territory, their applications for refugee status would have been terminated without any chance of being examined on the merits. Consequently, the Court cannot accept at face value the Government’s argument concerning the possibility of leaving the transit zone voluntarily. Owing to the circumstances, the applicants could not have left the transit zone in the direction of Serbia without unwanted and grave consequences, that is, without forfeiting their asylum claims and running the risk of *refoulement*.

56. Having regard to the above considerations, the Court concludes that the applicants’ confinement to the transit zone amounted to a *de facto* deprivation of liberty (see, *mutatis mutandis*, *Riad and Idiab*, *ibidem*). Article 5 § 1 of the Convention therefore applies. To hold otherwise would void the protection afforded by Article 5 of the Convention by compelling the applicants to choose between liberty and the pursuit of a procedure ultimately aimed to shelter them from the risk of exposure to treatment in breach of Article 3 of the Convention.

57. It follows that this part of the application is not incompatible *ratione materiae* with the provisions of the Convention. Moreover, it is not manifestly ill-founded within the meaning of the same provision. Nor is it inadmissible on any other grounds. It must therefore be declared admissible.

B. Merits

58. The Court must next examine the compatibility of the deprivation of liberty found in the present case with paragraph 1 of Article 5 of the Convention.

59. The applicants alleged that the impugned measure lacked any basis in the domestic law. They further submitted that Hungary, a Member State of the European Union, was under an obligation to act in accordance with Article 8 § 1 of Directive 2013/33/EU (see paragraph 35 above) according to which Member States should not hold a person in detention for the sole reason that he or she was an asylum-seeker. Subparagraph 3 of Article 8 contained an exhaustive list of grounds for the detention of asylum-seekers, and none of those was applicable in the present case. The applicants stressed that detention was subject to individual assessment and had to be necessary and proportionate. A Member State could only have recourse to it if non-coercive alternatives to detention could not be applied.

60. The Government submitted that, even if Article 5 of the Convention was applicable to the case, the deprivation of liberty was justified under the first limb of Article 5 § 1 (f). They further offered section 71/A (1) and (2) of the Asylum Act (see paragraph 31 above) as legal basis in domestic law for the detention.

61. The Court reiterates that Article 5 enshrines a fundamental human right, namely the protection of the individual against arbitrary interference by the State with his or her right to liberty. Sub-paragraphs (a) to (f) of Article 5 § 1 contain an exhaustive list of permissible grounds on which individuals may be deprived of their liberty and no deprivation of liberty will be lawful unless it falls within one of those grounds (see, for example *O.M. v. Hungary*, no. 9912/15, § 40, 5 July 2016, and *Saadi v. the United Kingdom* [GC], no. 13229/03, § 43, ECHR 2008). It considers that in the present case the only provision that is capable of producing justification for the measure complained is Article 5 § 1 (f) of the Convention.

62. The first limb of Article 5 § 1 (f) permits the detention of an asylum-seeker or other immigrant prior to the State's grant of authorisation to enter. Such detention must be compatible with the overall purpose of Article 5, which is to safeguard the right to liberty and ensure that no one should be dispossessed of his or her liberty in an arbitrary fashion (see *Saadi v. the United Kingdom*, cited above, § 66).

63. The Court reiterates that in relation to whether a detention was "lawful", including whether it was in accordance with "a procedure prescribed by law", Article 5 § 1 of the Convention refers not only to national law but also, where appropriate, to other applicable legal norms, including those which have their source in international law (see *Medvedyev and Others v. France* [GC], no. 3394/03, § 79, ECHR 2010;

Takush v. Greece, no. 2853/09, § 40, 17 January 2012; and *Kholmurodov v. Russia*, no. 58923/14, § 84, 1 March 2016). Those norms may clearly also stem from European Union law. In this respect, the Court reiterates that it is primarily for the national authorities, especially the courts, to interpret and apply domestic legislation, if necessary in conformity with the law of the European Union. Unless the interpretation is arbitrary or manifestly unreasonable (see *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], no. 73049/01, § 86, ECHR 2007-I), the Court's role is confined to ascertaining whether the effects of that interpretation are compatible with the Convention (see *Waite and Kennedy v. Germany* [GC], no. 26083/94, § 54, ECHR 1999-I, and *Rohlena v. the Czech Republic* [GC], no. 59552/08, § 51, ECHR 2015; see also, specifically in respect of EU law, *Ullens de Schooten and Rezabek v. Belgium*, nos. 3989/07 and 38353/07, § 54, 20 September 2011, and *Jeunesse v. the Netherlands* [GC], no. 12738/10, § 110, 3 October 2014). Furthermore, the Convention also requires that any deprivation of liberty must be compatible with the purpose of Article 5, namely to protect the individual from arbitrariness (see *Riad and Idiab*, cited above, § 71 and the authorities cited therein).

64. As to the notion of arbitrariness in this field, the Court refers to the principles enounced in its case-law (see in particular *Saadi v. the United Kingdom*, cited above, §§ 67 to 73) and emphasises that to avoid being branded as arbitrary, detention under Article 5 § 1 (f) must be carried out in good faith; it must be closely connected to the purpose of preventing unauthorised entry of the person to the country; the place and conditions of detention should be appropriate, bearing in mind that the measure is applicable not to those who have committed criminal offences but to aliens who, often fearing for their lives, have fled from their own country; and the length of the detention should not exceed that reasonably required for the purpose pursued (see *Lokpo and Touré v. Hungary*, no. 10816/10, § 22, 20 September 2011). The Court further notes that Member States of the European Union should not hold a person in detention for the sole reason that he or she is an applicant in accordance with Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (see paragraph 34 above).

65. The applicants' detention in the transit zone lasted from 15 September 2015 to 8 October 2015, that is, 23 days. According to the Government, section 71/A (1) and (2) of the Asylum Act provided sufficient legal basis for the measure. In turn, these rules refer back to section 5 of the same Act, under which provision asylum-seekers subjected to the border procedure were not entitled to stay in the territory of Hungary or seek accommodation at a designated facility.

66. The Court is not persuaded that these rules circumscribe with sufficient precision and foreseeability the prospect that asylum-seekers such

as the applicants were liable to be committed to the transit zone – a measure which, under the circumstances, amounts to deprivation of liberty irrespective of its domestic characterisation. Indeed, it finds it quite difficult to identify in the provisions at hand any reference to the possibility of detention at the transit zone. The Government’s submissions, according to which the applicants’ stay at the transit zone, although it did not amount to detention, had nevertheless a compelling basis in national law (see paragraph 60 above) only cast doubt on the clarity and the foreseeability of the domestic provisions in question.

67. At any rate, the Court notes that the applicants’ detention apparently occurred *de facto*, that is, as a matter of practical arrangement. This arrangement was not incarnated by a formal decision of legal relevance, complete with reasoning.

68. The motives underlying the applicants’ detention may well be those referred to by the Government in the context of Article 5 § 1 (f) of the Convention, that is to counter abuses of the asylum procedure. However, for the Court the fact remains that the applicants were deprived of their liberty without any formal decision of the authorities and solely by virtue of an elastically interpreted general provision of the law – a procedure which in the Court’s view falls short of the requirements enounced in the Court’s case-law. The conditions of Article 31/A of the Asylum Act were not met and no formal decision was taken; furthermore no special grounds for detention in the transit zone were provided for in Article 71/A. In this connection the Court would reiterate that it has considered the absence of any grounds given by the judicial authorities in their decisions authorising detention for a prolonged period of time, as in the present case to be incompatible with the principle of the protection from arbitrariness enshrined in Article 5 § 1 (see *Stašaitis v. Lithuania*, no. 47679/99, § 67, 21 March 2002; *Nakhmanovich v. Russia*, no. 55669/00, § 70, 2 March 2006; *Belevitskiy v. Russia*, no. 72967/01, § 91, 1 March 2007, and *Mooren v. Germany* [GC], n° 11364/03, § 79, 9 July 2009).

69. It follows that the applicants’ detention cannot be considered “lawful” for the purposes of Article 5 § 1 of the Convention. Consequently, there has been a violation of that provision.

II. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 5 § 4 OF THE CONVENTION

70. The applicants further complained that their deprivation of liberty in the transit zone could not be remedied by appropriate judicial review, in breach of Articles 5 § 4 and 13 of the Convention.

71. The Court considers that this complaint falls to be examined under Article 5 § 4 of the Convention alone, this provision being *lex specialis* in this field. It provides:

“4. Everyone who is deprived of his liberty by arrest or detention shall be entitled to take proceedings by which the lawfulness of his detention shall be decided speedily by a court and his release ordered if the detention is not lawful.”

A. Admissibility

72. The Court notes that this complaint is not manifestly ill-founded within the meaning of Article 35 § 3 (a) of the Convention. It further notes that it is not inadmissible on any other grounds. It must therefore be declared admissible.

B. Merits

73. The applicants submitted that, for want of a formal decision on their detention, they could not possibly challenge the lawfulness of the measure in any kind of procedure.

74. The Government submitted that the asylum authorities' decision on the applicability of the rules of border proceedings, including the applicants' ineligibility to preferential treatment, had been subject to judicial review which had taken place only six days after their arrival in the transit zone.

75. The Court observes that the applicants' detention consisted in a *de facto* measure, not supported by any decision specifically addressing the issue of deprivation of liberty (see paragraph 67 above). Moreover, the proceedings suggested by the Government concerned the applicants' asylum applications rather than the question of personal liberty. In these circumstances, it is quite inconceivable how the applicants could have pursued any judicial review of their committal to, and detention in, the transit zone – which itself had not been ordered in any formal proceedings or taken the shape of a decision.

76. The Court therefore must conclude that the applicants did not have at their disposal any “proceedings by which the lawfulness of [their] detention [could have been] decided speedily by a court”.

77. It follows that there has been a violation of Article 5 § 4 of the Convention.

III. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 3 OF THE CONVENTION BASED ON THE CONDITIONS AT THE RÖSZKE BORDER TRANSIT ZONE

78. The applicants alleged that the conditions of their confinement in the Röszke transit zone amounted to inhuman and degrading treatment. They relied on Article 3 of the Convention, which reads as follows:

“No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.”

A. Admissibility

79. The Court notes that this complaint is not manifestly ill-founded within the meaning of Article 35 § 3 (a) of the Convention. It further notes that it is not inadmissible on any other grounds. It must therefore be declared admissible.

B. Merits

1. *The parties' submissions*

80. In the applicants' view, the substandard conditions of reception in the transit zone, as described by them in paragraph 10 above, amounted to inhuman and degrading treatment contrary to Article 3 of the Convention.

81. The Government argued that any discomfort allegedly suffered by the applicants at the transit zone did not attain the minimum level of severity prompting the applicability of Article 3 of the Conventions. To support this argument, they submitted a description of the circumstances as outlined in paragraph 11 above.

2. *The Court's assessment*

(a) General principles

82. The Court has recently summarised the general principles applicable to the treatment of migrants in detention in the judgment of *Khlaifia and Others v. Italy* ([GC], no. 16483/12, §§ 158-167, 15 December 2016).

83. The Court has already had occasion to note that the States which form the external borders of the European Union are currently experiencing considerable difficulties in coping with the increasing influx of migrants and asylum-seekers (see *M.S.S. v. Belgium and Greece* [GC], no. 30696/09, § 223, ECHR 2011). That being said, the Court can only reiterate its well-established case-law to the effect that, having regard to the absolute character of Article 3, an increasing influx of migrants cannot absolve a State of its obligations under that provision, which requires that persons deprived of their liberty must be guaranteed conditions that are compatible with respect for their human dignity. However, the Court is of the view that it would certainly be artificial to examine the facts of the case without considering the general context in which those facts arose. In its assessment, the Court will thus bear in mind, together with other factors, that the undeniable difficulties and inconveniences endured by the applicants stemmed to a significant extent from the situation of extreme difficulty confronting the authorities at the relevant time (see *Khlaifia and Others*, cited above, §§ 184-185).

(b) Application of these principles in the present case

84. In its Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out from 21 to 27 October 2015, that is, soon after the applicants had left the transit zone, the CPT described acceptable conditions regarding the accommodation containers in use in Rösztke. It nevertheless suggested that that if foreign nationals were to be held in a transit zone for longer periods, the maximum capacity of the accommodation containers should be reduced and they should be equipped with some basic furniture (see paragraph 36 above).

85. For 23 days, the applicants were confined to an enclosed area of some 110 square metres and, adjacent to that area, they were provided a room in one of the several dedicated containers. According to the CPT, the ground surface of these rooms was 13 square metres. The applicants' room contained beds for five but it appears that at the material time they were the only occupants. Sanitary facilities were provided in separate containers; and the CPT found that their standard did not call for any particular comment. The applicants submitted that no medical services were available; however, a psychiatrist was granted access to them; and the CPT gained a generally favourable impression of the health-care facilities. The applicants were provided three meals daily. Although they complained of the absence of recreational and communication facilities, there is no indication that the material conditions were poor, in particular that there was a lack of adequate personal space, privacy, ventilation, natural light or outdoor stays.

86. That being said, the Court takes cognisance of the opinion of the psychiatrist who found that the applicants suffered from posttraumatic stress disorder. In the applicants' submissions, this condition may have qualified as demonstrating that they had undergone "a grave form of psychological, physical ... violence" within the meaning section 2(k) of the Asylum Act which, in turn, should have pre-empted the application of border procedure in their case, pursuant to section 71/A (7) of the same Act (see paragraph 31 above).

87. Independently of the characterisation of the applicants' condition under the domestic law – in regard to which it cannot substitute its own assessment for that of the national authorities – the Court notes that the alleged events in Bangladesh appear to have occurred years before the applicants' arrival in Hungary. They spent only a short time in Serbia (see paragraph 9 above), and did not refer to any incidents in other countries. While it is true that asylum seekers are considered particularly vulnerable because of everything they might have been through during their migration and the traumatic experiences they were likely to have endured previously (see *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, § 232), for the Court, the applicants in the present case were not more vulnerable than any other adult asylum-seeker detained at the time (see, *Mahamed Jama v. Malta*,

no. 10290/13, § 100, 26 November 2015, and, *a contrario*, *Aden Ahmed v. Malta*, no. 55352/12, §§ 97-99, 23 July 2013).

88. It is true that there were no proper legal grounds for the applicants' confinement (see paragraphs 49 to 57 above); and that the lack of legal basis for their deprivation of liberty may have contributed to the feeling of inferiority prevailing in the impugned conditions. However, there is an inevitable element of suffering and humiliation involved in custodial measures, and this as such, in itself, will not entail a violation of Article 3 (see *Stanev v. Bulgaria* [GC], no. 36760/06, § 204, ECHR 2012).

89. In view of the satisfactory material conditions and the relatively short time involved, the Court concludes that the treatment complained of did not reach the minimum level of severity necessary to constitute inhuman treatment within the meaning of Article 3 of the Convention.

90. Having regard to the foregoing considerations, it finds that there has been no violation of Article 3 of the Convention.

IV. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 13 OF THE CONVENTION READ IN CONJUNCTION WITH ARTICLE 3 BASED ON THE CONDITIONS AT THE RÖSZKE BORDER TRANSIT ZONE

91. The applicants alleged that there was no effective remedy at their disposal to complain about the conditions of their detention in the transit zone. They relied on Article 13 read in conjunction with Article 3 of the Convention.

Article 13 reads as follows:

“Everyone whose rights and freedoms as set forth in [the] Convention are violated shall have an effective remedy before a national authority notwithstanding that the violation has been committed by persons acting in an official capacity.”

A. Admissibility

92. The Government claimed that the applicants had not raised this issue in their application, and certainly not within six months counted from their departure from the transit zone. Therefore, in their view, this complaint had been lodged outside the six-month time-limit laid down in Article 35 § 1 of the Convention.

93. The applicants contested that view, arguing that their request made under Rule 39 of the Rules of Court had already contained this complaint.

94. The Court observes that in their request for an interim measure of 25 September 2015, which was brought before the Court in good time, the applicants argued that there was no legal remedy available to them in regard to the conditions of their confinement at the transit zone (see paragraph 3 above). Given that this complaint was brought to the Court's attention

before the applicants' departure from the transit zone on 8 October 2015, the Government's objection must be dismissed.

95. The Court further notes that this complaint is not manifestly ill-founded within the meaning of Article 35 § 3 (a) of the Convention or inadmissible on any other grounds. It must therefore be declared admissible.

B. Merits

1. The parties' submissions

96. In the applicants' view, there was no domestic remedy whatsoever at their disposal to complain about the standards of reception prevailing at the transit zone. They argued that the conditions experienced at the transit zone had certainly produced at least an arguable claim, for the purposes of Article 13, of a violation of their rights under Article 3 of the Convention.

97. In the Government's view, the applicants had no arguable claim of a violation of Article 3 of the Convention in this context because the impugned conditions had not attained the requisite minimum level of severity. Therefore, for them, Article 13 was not applicable.

2. The Court's assessment

98. Article 13 of the Convention guarantees the availability at national level of a remedy to enforce the substance of the Convention rights and freedoms in whatever form they may happen to be secured. The effect of that provision is thus to require the provision of a domestic remedy to deal with the substance of an "arguable complaint" under the Convention and to grant appropriate relief. The scope of the Contracting States' obligations under Article 13 varies depending on the nature of the applicant's complaint. However, the remedy required by Article 13 must be "effective" in practice as well as in law. The "effectiveness" of a "remedy" within the meaning of Article 13 does not depend on the certainty of a favourable outcome for the applicant. Nor does the "authority" referred to in that provision necessarily have to be a judicial authority; but if it is not, its powers and the guarantees which it affords are relevant in determining whether the remedy before it is effective. Also, even if a single remedy does not by itself entirely satisfy the requirements of Article 13, the aggregate of remedies provided for under domestic law may do so (see, among many other authorities, *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, § 157, ECHR 2000-XI, and *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [GC], no. 27765/09, § 197, ECHR 2012).

99. The Court has declared admissible the applicants' complaint under the substantive head of Article 3 in respect of the conditions of detention (see paragraph 79 above). Although, for the reasons given above, it has not found a violation of that provision, it nevertheless considers that those

complaints raised by the applicants were not manifestly ill-founded and raised serious questions of fact and law requiring examination on the merits. The complaints in question were therefore “arguable” for the purposes of Article 13 of the Convention (see *Khlaifia and Others*, cited above, §§ 268-269).

100. The Court further observes that the Government have not indicated any remedies by which the applicants could have complained about the conditions in which they were held in the transit zone.

101. It follows that there has been a violation of Article 13 taken together with Article 3 of the Convention.

V. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 3 OF THE CONVENTION BASED ON THE RISK OF INHUMAN AND DEGRADING TREATMENT

102. The applicants alleged that their expulsion to Serbia, implemented under inadequate procedural safeguards, had exposed them to a real risk of *chain-refoulement* which amounted to inhuman and degrading treatment in breach of Article 3 of the Convention.

A. Admissibility

103. The Government argued that since the applicants had already returned to Serbia but had submitted no complaint against that country in respect of the conditions of reception or of an impending expulsion to yet another country, they could not claim to be victims, for the purposes of Article 34, of a violation of their rights under Article 3 of the Convention on account of their expulsion to Serbia.

104. The applicants contested that view, arguing in particular that the main issue was whether the Hungarian authorities had fulfilled their substantive and procedural obligations in the asylum proceedings concerning the assessment of a risk related to Article 3. The fact that they had not been subjected to treatment contrary to Article 3 in Serbia did not eliminate the respondent State’s responsibility for the failure to comply with its obligations.

105. When an applicant has already been expelled, the Court considers whether at the time of removal from the respondent State a real risk existed that the applicant would be subjected to treatment proscribed by Article 3 in the State to which he or she was expelled (see, for example, *Muminov v. Russia*, no. 42502/06, §§ 91-92, 11 December 2008). This is in line with the previous findings of the Court according to which, since the nature of the Contracting States’ responsibility under Article 3 in cases of this kind lies in the act of exposing an individual to the risk of ill-treatment, the existence of the risk must be assessed primarily with reference to those

facts which were known or ought to have been known to the Contracting State at the time of the applicant's leaving the country. The Court is not precluded, however, from having regard to information which comes to light subsequent to this date. This may be of value in confirming or refuting the appreciation that has been made by the Contracting Party of the well-foundedness or otherwise of an applicant's fears (see, for example, *Mamatkulov and Askarov v. Turkey* [GC], nos. 46827/99 and 46951/99, § 69, ECHR 2005-I).

106. Furthermore, the Court noted on several occasions that not even a decision or measure favourable to the applicant is in principle sufficient to deprive him of his status as a "victim" unless the national authorities have acknowledged, either expressly or in substance, and then afforded redress for, the breach of the Convention (see, among other authorities, *Murray v. the Netherlands* [GC], no. 10511/10, § 83, ECHR 2016). Only when these conditions are satisfied does the subsidiary nature of the protective mechanism of the Convention preclude examination of an application (see, for example, *Arat v. Turkey*, no. 10309/03, § 46, 10 November 2009).

107. Therefore, the mere fact that the applicants have already been expelled from Hungary does not release the Court from its duty to examine their complaints under Article 3 of the Convention, since neither an acknowledgement of a violation has taken place nor any redress has been afforded to the applicants. The Court thus considers that the applicants have retained their status of victim for the purposes of Article 34 of the Convention. It further notes that this complaint is not manifestly ill-founded within the meaning of Article 35 § 3 (a) of the Convention or inadmissible on any other grounds. It must therefore be declared admissible.

B. Merits

1. The parties' submissions

(a) The applicants

108. The applicants were of the opinion that the domestic authorities should have considered automatically their "special needs" and consequently the rules on border proceedings should not have been applied in their case (see section 71/A of the Asylum Act, cited in paragraph 31 above). Furthermore, the fact that the Hungarian authorities had regarded Serbia as a "safe third country" without a thorough and individualised assessment had resulted in a breach of Article 3 of the Convention. The cursory examination of their case had not covered the practice in Serbia concerning asylum proceedings. The applicants' right to rebut the presumption of Serbia being a "safe third country" had not been respected at all in the first asylum proceedings and had been seriously hindered in the re-

opened proceedings. The existing domestic jurisprudence on such a rebuttal required overwhelming evidence, the feasibility of whose production was illusory. As a consequence, the authorities had not provided access to the in-merit phase of the asylum procedure. That state of affairs had been aggravated by the fact that the only legal information given by the authorities to one of the applicants on his rights had been in a language he did not speak and written in a leaflet he could not read (see paragraph 13 above).

(b) The Government

109. The Government submitted that as the medical opinions (see paragraphs 19 and 20 above) had not identified the applicants as having any special needs which could not be met in the transit zone, the rules on border proceedings had been applicable to the case.

110. Concerning Serbia as a safe third country, the Government were of the opinion that a presumption that can be rebutted was in line with the Court's jurisprudence, and aimed at the prevention of abuse of the right to asylum. The Dublin III Regulation and Directive 2013/32/EU provided that Member States of the EU were free to determine which countries they regarded as safe third countries and could create their own lists of those countries (as was done by, for example, Germany or France). Hungary had established its list of safe third countries by issuing Government Decree no. 191/2015. (VII.21.) on the definition of safe countries of origin and safe third countries (see paragraph 33 above). Serbia was on that list because it could be considered as a safe third country in general, owing to the fact that it was a party to the Geneva Refugee Convention and a candidate for EU membership. As such, it received financial and technical support from the EU to meet the requirements of membership and to reform its asylum system. Furthermore, to the Government's knowledge, there was no case-law under the Convention indicating that Serbia had failed to maintain a properly functioning asylum system and was thus not a safe third country.

111. Moreover, in the present case, the applicants had submitted incoherent and contradictory statements to the authorities. As a result, they had not been able to rebut the presumption that Serbia was a safe third country. They failed to establish that they faced persecution or a risk of ill-treatment in their country of origin, in the absence of which no valid risk of *refoulement* could possibly arise in Serbia.

2. The Court's assessment

(a) General principles

112. At the outset, the Court observes that Contracting States have the right, as a matter of well-established international law and subject to their treaty obligations, including the Convention, to control the entry, residence

and expulsion of aliens (see, for example, *F.G. v. Sweden* [GC], no. 43611/11, § 111, ECHR 2016; *Hirsi Jamaa and Others*, cited above, § 113; and *Üner v. the Netherlands* [GC], no. 46410/99, § 54, ECHR 2006-XII). In addition, neither the Convention nor its Protocols confer the right to political asylum. However, the expulsion of an alien by a Contracting State may give rise to an issue under Article 3, and hence engage the responsibility of that State under the Convention, where substantial grounds have been shown for believing that the person in question, if deported, would face a real risk of being subjected to treatment contrary to Article 3 in the destination country. In these circumstances, Article 3 implies an obligation not to deport the person in question to that country (see, for example, *Saadi v. Italy* [GC], no. 37201/06, §§ 124-125, ECHR 2008).

113. In cases concerning the expulsion of asylum-seekers, the Court has observed that it does not itself examine the actual asylum applications or verify how the States honour their obligations under the Geneva Convention. Its main concern is whether effective guarantees exist that protect the applicant against arbitrary *refoulement*, be it direct or indirect, to the country from which he or she has fled (see, for example, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, § 286). The Court's assessment of the existence of a real risk must necessarily be a rigorous one (see, for example, *F.G. v. Sweden*, cited above, § 113).

114. The subsidiary character of the machinery of complaint to the Court is articulated in Articles 13 and 35 § 1 of the Convention (see *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, § 287). The Court must be satisfied, however, that the assessment made by the authorities of the Contracting State is adequate and sufficiently supported by domestic materials as well as by materials originating from other reliable and objective sources such as, for instance, other Contracting or non-Contracting States, agencies of the United Nations and reputable non-governmental organisations (see *N.A. v. the United Kingdom*, no. 25904/07, § 119, 17 July 2008). Moreover, where domestic proceedings have taken place, it is not the Court's task to substitute its own assessment of the facts for that of the domestic courts and, as a matter of principle, it is for those courts to assess the evidence before them (see, for example, *Nizomkhon Dzhurayev v. Russia*, no. 31890/11, § 113, 3 October 2013). As a general rule, the national authorities are best placed to assess not just the facts but, more particularly, the credibility of witnesses since it is they who have had an opportunity to see, hear and assess the demeanour of the individual concerned (see, for example, *F.G. v. Sweden*, cited above, § 118, and *R.C. v. Sweden*, no. 41827/07, § 52, 9 March 2010).

115. It is in principle for the person seeking international protection in a Contracting State to submit, as soon as possible, his claim for asylum with the reasons in support of it, and to adduce evidence capable of proving that

there are substantial grounds for believing that deportation to his or her home country would entail a real and concrete risk of treatment in breach of Article 3 (see *F.G. v. Sweden*, cited above, § 125). However, in relation to asylum claims based on a well-known general risk, when information about such a risk is freely ascertainable from a wide number of sources, the obligations incumbent on States under Article 3 of the Convention in expulsion cases entail that the authorities carry out an assessment of that risk of their own motion (see, for example, *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, § 366).

116. The Court has previously found that the lack of access to information is a major obstacle in accessing asylum procedures. It reiterates the importance of guaranteeing anyone subject to a removal measure, the consequences of which are potentially irreversible, the right to obtain sufficient information to enable them to gain effective access to the relevant procedures and to substantiate their complaints (see *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, §§ 301 and 304, and *Hirsi Jamaa and Others*, cited above, § 204).

(b) Application of these principles to the present case

117. The Court has to establish whether at the time of their removal from Hungary on 8 October 2015, the applicants could arguably assert that their removal to Serbia would infringe Article 3 of the Convention.

118. The Court observes that the applicants were removed from Hungary on the strength of the Government Decree listing Serbia as a safe third country and establishing a presumption in this respect. The individualised assessment of their situation with regard to any risk they ran if returned to Serbia took place in these legal circumstances. Indeed, it involved a reversal of the burden of proof to the applicants' detriment including the burden to prove the real risk of inhuman and degrading treatment in a chain-*refoulement* situation to Serbia and then the former Yugoslav Republic of Macedonia, eventually driving them to Greece. However, it is incumbent on the domestic authorities to carry out an assessment of that risk of their own motion when information about such a risk is ascertainable from a wide number of sources. Not only that the Hungarian authorities did not perform this assessment in the determination of the individual risks but they refused even to consider the merits of the information provided by the counsel, limiting their argument to the position of the Government Decree 191/2015.

119. It is of note at this point that Articles 31 § 8 (b), 33, 38 § 1 and 43 of Directive 2013/32/EU (see paragraph 34 above) allow for accelerated/border procedure for asylum-seekers from a "safe country of origin". However, as to the question whether, and to what extent, Hungarian law corresponds to those provisions, the Court cannot embark on a scrutiny on how the domestic authorities implement the law of the European Union.

120. The Court observes that between January 2013 and July 2015 Serbia was not considered a safe third country by Hungary (see paragraph 46 above). This was so in accordance with reports of international institutions on the shortcomings of asylum proceedings in Serbia (see, for example, *Mohammadi*, cited above, § 29). However, the 2015 legislative change produced an abrupt change in the Hungarian stance on Serbia from the perspective of asylum proceedings (see the UNHCR and ECRE reports quoted in paragraphs 37 to 39 above). The altered position of the Hungarian authorities in this matter begs the question whether it reflects a substantive improvement of the guarantees afforded to asylum-seekers in Serbia. However, no convincing explanation or reasons have been adduced by the Government for this reversal of attitude, especially in light of the reservations of the UNHCR and respected international human rights organisations expressed as late as December 2016 (see paragraph 41 above).

121. This is of particular concern to the Court, since the applicants arrived in Hungary through the former Yugoslav Republic of Macedonia, Serbia and Greece (see paragraph 9 above). The Court observes that in 2012 the UNHCR urged States not to return asylum-seekers to Serbia (see paragraph 40 above), notably because the country lacked a fair and efficient asylum procedure and there was a real risk that asylum seekers were summarily returned to the former Yugoslav Republic of Macedonia.

122. In regard to the latter country, in 2015 the UNCHR found that, despite positive developments, significant weaknesses persisted in the asylum system in practice; that the country had not been able to ensure that asylum-seekers have access to a fair and efficient asylum procedure; and that inadequate asylum procedure resulted in low recognition rates, even for the minority of asylum-seekers who stay in the country to wait for the outcome of their asylum claims. Although the UNCHR found that asylum-seekers arriving in the country were protected from the risk of *refoulement* by the introduction, as of June 2015, of a procedure for registration of the intention to submit an asylum application at the border, the Court cannot but notice that the Hungarian authorities did not seek to rule out that the applicants, driven back through Serbia, might further be expelled to Greece, notably given the procedural shortcoming and the very low recognition rate in the former Yugoslav Republic of Macedonia (see paragraph 42 above).

123. In regard to Greece, the Court found that the reception conditions of asylum seekers, including the shortcomings in the asylum procedure, amounted to a violation of Article 3, read alone or in conjunction with Article 13 of the Convention (see *M.S.S. v. Belgium and Greece*, cited above, §§ 62 to 86, 231, 299 to 302 and 321). Although recent developments (see paragraph 43 above) demonstrate an improvement in the treatment of asylum-seekers in Greece conducive to the gradual resumption of transfers to the country, this was not yet the case at the material time.

124. While the Court is concerned about the above shortcomings, it is not called in the present case to determine the existence of a systemic risk of ill-treatment in the above countries as the procedure applied by the Hungarian authorities was not appropriate to provide the necessary protection against a real risk of inhuman and degrading treatment. Notably, they relied on a schematic reference to the Government's list of safe third countries (see paragraph 33 above), disregarded the country reports and other evidence submitted by the applicants and imposed an unfair and excessive burden of proof on them. Moreover, the Court observes that, owing to a mistake, the first applicant was interviewed with the assistance of an interpreter in Dari, a language he does not speak, and the asylum authority provided him with an information leaflet on asylum proceedings that was also in Dari (see paragraph 13 above). As a consequence, his chances of actively participating in the proceedings and explaining the details of his flight from his country of origin were extremely limited. The applicants are illiterate, nonetheless all the information they received on the asylum proceedings was contained in a leaflet. It thus appears that the authorities failed to provide the applicants with sufficient information on the procedure – an occurrence aggravated by the fact that they could not meet their lawyer prior to the court hearing in order to discuss their cases in detail (see paragraph 16 above). Moreover, a translation of the decision in their case was produced to their lawyer only two months after the relevant decision had been taken, at a time when they were outside Hungary already for two months (see paragraph 30 above).

125. Having regard to the above considerations, the Court finds that the applicants did not have the benefit of effective guarantees which would have protected them from exposure to a real risk of being subjected to inhuman or degrading treatment in breach of Article 3 of the Convention. There has accordingly been a violation of that provision in this regard.

VI. OTHER ALLEGED VIOLATION OF THE CONVENTION

126. The applicants also complained that no effective domestic remedy was available to them to challenge their expulsion to Serbia, in breach of Article 13 read in conjunction with Article 3 of the Convention.

127. However, in view of the finding that the applicants' expulsion to Serbia constituted a violation of Article 3 of the Convention, the Court does not consider it necessary to give a separate ruling on the admissibility or the merits of the complaint under Article 13 taken together with Article 3 of the Convention.

VII. APPLICATION OF ARTICLE 41 OF THE CONVENTION

128. Article 41 of the Convention provides:

“If the Court finds that there has been a violation of the Convention or the Protocols thereto, and if the internal law of the High Contracting Party concerned allows only partial reparation to be made, the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.”

A. Damage

129. The applicants claimed 15,000 euros (EUR) each in respect of non-pecuniary damage.

130. The Government contested this claim.

131. The Court considers that the applicants must have suffered some non-pecuniary damage and awards them each EUR 10,000.

B. Costs and expenses

132. The applicants also claimed jointly EUR 8,705 for the costs and expenses incurred before the Court. That sum corresponds to 57.5 hours of legal work billable by their lawyer at an hourly rate of EUR 150, plus EUR 80 in clerical costs.

133. The Government contested this claim.

134. According to the Court’s case-law, an applicant is entitled to the reimbursement of costs and expenses only in so far as it has been shown that these have been actually and necessarily incurred and are reasonable as to quantum. In the present case, regard being had to the documents in its possession and the above criteria, the Court considers it reasonable to award the full sum claimed.

C. Default interest

135. The Court considers it appropriate that the default interest rate should be based on the marginal lending rate of the European Central Bank, to which should be added three percentage points.

FOR THESE REASONS, THE COURT, UNANIMOUSLY,

1. *Declares* the complaints under Article 5 §§ 1 and 4 of the Convention, Articles 3 and 13 of the Convention in respect of the conditions of detention at the Rösztke transit zone and Article 3 of the Convention in respect of the applicants’ expulsion to Serbia admissible;
2. *Holds* that there has been a violation of Article 5 § 1 of the Convention;
3. *Holds* that there has been a violation of Article 5 § 4 of the Convention;

4. *Holds* that there has been no violation of Article 3 of the Convention in respect of the conditions of detention at the Röszke transit zone;
5. *Holds* that there has been a violation of Article 13 read in conjunction with Article 3 of the Convention in respect of the conditions of detention at the Röszke transit zone;
6. *Holds* that there has been a violation of Article 3 of the Convention in respect of the applicants' expulsion to Serbia;
7. *Holds* that there is no need to examine the admissibility or the merits of the complaint under Article 13 of the Convention taken together with Article 3 in respect of the applicants' expulsion to Serbia;
8. *Holds*
 - (a) that the respondent State is to pay, within three months from the date on which the judgment becomes final in accordance with Article 44 § 2 of the Convention, the following amounts, to be converted into the currency of the respondent State at the rate applicable at the date of settlement:
 - (i) to each applicant, EUR 10,000 (ten thousand euros), plus any tax that may be chargeable, in respect of non-pecuniary damage;
 - (ii) to the applicants jointly, EUR 8,705 (eight thousand seven hundred and five euros), plus any tax that may be chargeable to the applicants, in respect of costs and expenses;
 - (b) that from the expiry of the above-mentioned three months until settlement simple interest shall be payable on the above amounts at a rate equal to the marginal lending rate of the European Central Bank during the default period plus three percentage points.

Done in English, and notified in writing on 14 March 2017, pursuant to Rule 77 §§ 2 and 3 of the Rules of Court.

Maridalena Tsirli
Registrar

Ganna Yudkivska
President

Ε.Κ. (m)

Αριθμός 2347/2017

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 10 Μαρτίου 2017 με την εξής σύνθεση: Νικ. Σακελλαρίου, Πρόεδρος, Αθ. Ράντος, Χρ. Ράμμος, Αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, Δ. Μαρινάκης, Ι. Μαντζουράνης, Αικ. Χριστοφορίδου, Δ. Σκαλτσούνης, Π. Ευστρατίου, Μ. Γκορτζολίδου, Ε. Νίκα, Ε. Αντωνόπουλος, Π. Καρλή, Σπ. Χρυσικοπούλου, Μ. Παπαδοπούλου, Β. Αραβαντινός, Ε. Κουσιουρής, Β. Ραφτοπούλου, Κ. Κουσούλης, Κ. Πισπιρίγκος, Β. Αναγνωστοπούλου-Σαρρή, Π. Χαμάκος, Ηλ. Μάζος, Χρ. Ντουχάνης, Θ. Τζοβαρίδου, Κ. Νικολάου, Κ. Κονιδιτσιώτου, Αγγ. Μίντζια, Σύμβουλοι, Χρ. Λιάκουρας, Μ.-Α. Τσακάλη, Π. Χαλιούλιας, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Χρ. Ντουχάνης και Αγγ. Μίντζια καθώς και η Πάρεδρος Μ.-Α. Τσακάλη μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Ελ. Γκίκα.

Για να δικάσει την από 14ης Σεπτεμβρίου 2016 αίτηση:

του Μ.Δ. διοικητικά κρατούμενου προς επανεισδοχή στο Α.Τ. Μυτιλήνης, ο οποίος παρέστη με τη δικηγόρο Παναγιώτα Μασουρίδου (Α.Μ. 28717), που τη διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των Υπουργών: 1) Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και ήδη Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2) Οικονομικών, οι οποίοι παρέστησαν με τους: α) Παναγιώτη Παππά, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους και β) Παντελή Παπαδάκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 3) Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος παρέστη με τη Βασιλική Πανταζή, Νομική Σύμβουλο του Κράτους.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθ. 445/2017 απόφασης του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια τα ζητήματα που αναφέρονται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν οι υπ' αριθμ.: α) 9883/2016 (ΦΕΚ Β' 1862/24.6.2016), β) 3005/2016 (ΦΕΚ τ. Υ.Ο.Δ.Δ. 392/20.7.2016) Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών, γ) 3004/2016 (ΦΕΚ Β' 2206/15.7.2016) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, δ) 4159/8.9.2016 απόφαση της 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της παραπεμπτικής απόφασης, η οποία επέχει

θέση εισηγήσεως, από τον εισηγητή, Σύμβουλο Ηλ. Μάζο.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξουσία του αιτούντος, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τους αντιπροσώπους των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α
ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (διπλότυπο είσπραξης τύπου Α΄, Σειρά Θ 1019295/9264/15.9.2016 της Δ.Ο.Υ. Δ΄ Αθηνών).
2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α. της με αριθμ. 9883/24.6.2016 κοινής απόφασης (ΚΥΑ) των Υπουργών i. Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ii. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και iii. Οικονομικών (ΦΕΚ Β΄ 1862/24.6.2016), με την οποία ορίστηκε ο αριθμός των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών του άρθρου 4 του ν. 4375/2016 σε πέντε καθώς και ο αριθμός των αναπληρωτών των μελών τους, όπως η παράγραφος 1 αυτής, σχετικά με τον αριθμό των ανωτέρω επιτροπών, αντικαταστάθηκε με την 6373/25.10.2016 ΚΥΑ των ιδίων Υπουργών (ΦΕΚ Β΄ 3504/31.10.2016) και ορίστηκε ο αριθμός των επιτροπών σε δώδεκα, β. της με αριθμ. 3006/18.7.2016 κοινής απόφασης των Υπουργών i. Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ii. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και iii. Οικονομικών (ΦΕΚ 392, τ. Υ.Ο.Δ.Δ., διόρθωση σφαλμάτων ΦΕΚ 429/5.8.2016, τ. Υ.Ο.Δ.Δ.), με την οποία αφ΄ ενός συγκροτήθηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης πέντε τριμελείς Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών, αφ΄ ετέρου δε καθορίστηκαν η σύνθεση της καθεμιάς με δύο δικαστικούς λειτουργούς και ένα μέλος υποδειχθέν από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, καθώς και οι αναπληρωτές των μελών των ως άνω επιτροπών, γ. της με αριθμ. 3004/15.7.2016 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με τίτλο «Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών» (ΦΕΚ Β΄ 2206/15.7.2016), και δ. της με αριθμ. 4159/8.9.2016 απόφασης της 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του ήδη αιτούντος κατά της απόφασης Α.Υ. 38839/17.8.2016 του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Λέσβου. Με την τελευταία αυτή πράξη είχε απορριφθεί αίτημα του ήδη αιτούντος αλλοδαπού να τύχει διεθνούς προστασίας κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95/ΕΕ και του π.δ/τος 141/2013 (βλ. κατωτέρω σκέψη 14).
3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται προς συζήτηση στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν παραπομπής, κατ΄ άρθρ. 14 παρ. 2 περ. α΄ του π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α΄ 8), με την απόφαση 445/2017 της επταμελούς συνθέσεως του Δ΄ Τμήματος του Δικαστηρίου.
4. Επειδή, η πρώτη και η τρίτη προσβαλλόμενες πράξεις (ΚΥΑ 9883/24.6.2016 και Υπουργική Απόφαση 3004/15.7.2016, αντιστοιχώς) έχουν κανονιστικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, η

προκαλούμενη με την υπό κρίση αίτηση διαφορά υπάγεται, ως προς αυτές, στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη (ΚΥΑ 3006/18.7.2016) έχει εν μέρει κανονιστικό και εν μέρει ατομικό χαρακτήρα (κατά το μέρος που με αυτήν καθορίζονται τα συγκεκριμένα πρόσωπα που συγκροτούν τις ανεξάρτητες επιτροπές προσφυγών και οι αναπληρωτές τους), η προκαλούμενη όμως από την ένδικη αμφισβήτηση της πράξης αυτής διαφορά υπάγεται στο σύνολό της στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι με το άρθρο 15 παρ. 3 περ. α' του

ν. 3068/2002 (ΦΕΚ Α' 274), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 49 του

ν. 3900/2010 (ΦΕΚ Α' 213), υπήχθησαν στα διοικητικά εφετεία μόνο οι σχετικές με το καθεστώς παροχής διεθνούς προστασίας ατομικές πράξεις. Η δε τέταρτη προσβαλλόμενη πράξη (4159/8.9.2016), με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα του ήδη αιτούντος να τύχει διεθνούς προστασίας (ήτοι να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας ή να του χορηγηθεί επικουρική προστασία), υπάγεται δυνάμει της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 15 παρ. 3 περ. α' του ν. 3068/2002, όπως ισχύει, στην αρμοδιότητα του οικείου διοικητικού εφετείου και μόνο κατ' έφεση στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Συντρέχει, όμως, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, περίπτωση να κρατηθεί και να δικασθεί η υπόθεση και κατά το μέρος αυτό, λόγω συναφείας της ως άνω τέταρτης ένδικης πράξης με τις λοιπές προσβαλλόμενες (άρθρο 34 παρ. 1 ν. 1968/1991, ΦΕΚ Α' 150), εφ' όσον, όπως προκύπτει από το προοίμιό της (σημεία δ' και ε'), η πράξη αυτή εκδόθηκε από όργανο (3η Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών) που συγκροτήθηκε με την δεύτερη προσβαλλόμενη ΚΥΑ, κατ' εφαρμογήν της πρώτης προσβαλλόμενης Κοινής Απόφασης, εφαρμόσθηκε δε κατά την έκδοσή της η τρίτη προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση περί του Κανονισμού Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών.

5. Επειδή, μετά τη συζήτηση της υποθέσεως στις 29.11.2016 ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως του Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου, η δεύτερη προσβαλλόμενη ΚΥΑ 3006/18.7.2016 τροποποιήθηκε με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 8480/12.12.2016 των Υπουργών

i. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ii. Οικονομικών και iii. Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΦΕΚ 683/14.12.2016, τεύχος Υ.Ο.Δ.Δ.), με την οποία συγκροτούνται δώδεκα συνολικά Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών, καθορίζεται η σύνθεση εκάστης των επτά επί πλέον επιτροπών που συγκροτούνται το πρώτον με την εν λόγω τροποποιητική απόφαση (με δύο δικαστικούς λειτουργούς και ένα μέλος υποδειχθέν από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε για τους πρόσφυγες), ορίζονται οι αναπληρωτές των μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών και ρυθμίζονται ζητήματα γραμματειακής υποστήριξης του έργου των ανωτέρω επιτροπών.

6. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο αιτών, συριακής ιθαγενείας, ο οποίος γεννήθηκε την 1.1.1996, εισήλθε στην Ελλάδα, μέσω της νήσου Λέσβου, στις 28.7.2016, προερχόμενος από την Τουρκία, και υπέβαλε αίτηση, με την οποία ζήτησε να αναγνωρισθεί ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας (από 4.8.2016 «φόρμα καταγραφής αίτησης διεθνούς προστασίας»). Μετά την προσωπική συνέντευξη του αιτούντος στις 8.8.2016, το ανωτέρω αίτημά του απερρίφθη με την απόφαση Α.Υ. 38839/17.8.2016 του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Λέσβου ως απαράδεκτο, κατ' επίκληση των άρθρων 54, 55 και 56 του

ν. 4375/2016 και με την ειδικότερη αιτιολογία ότι η Τουρκία μπορεί να χαρακτηριστεί ως «πρώτη χώρα ασύλου» ή «ασφαλής τρίτη χώρα» για τον αιτούντα. Κατά της πράξης αυτής ο αιτών άσκησε την επομένη, 18.8.2016, προσφυγή, η οποία απερρίφθη με την τέταρτη προσβαλλόμενη απόφαση 4159/8.9.2016 της, συγκροτηθείσης, κατά τα αναφερόμενα στην σκέψη 4, με την δεύτερη προσβαλλόμενη ΚΥΑ, 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών. Κατά τα γενόμενα δεκτά με την

τελευταία αυτή πράξη, η Τουρκία, στην οποία προκύπτει ότι ο αιτών θα τύχει επανεισδοχής, είναι ασφαλής τρίτη χώρα για αυτόν και, συνεπώς το υποβληθέν, κατά τα προεκτεθέντα, αίτημα παροχής διεθνούς προστασίας στον ανωτέρω αλλοδαπό είναι απαράδεκτο, κατά τα άρθρα 54 και 56 του ν. 4375/2016.

7. Επειδή, στο άρθρο 78 (πρώην άρθρα 63, σημεία 1 και 2, και 64, παράγραφος 2 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [ΣΕΚ]) του Κεφαλαίου 2 “Πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση”, του Τίτλου V “Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης” της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ, βλ. ενοποιημένη απόδοση: ΕΕ C 202 της 7ης Ιουνίου 2016, σελ. 47 επ.) προβλέπονται τα εξής: «1. Η Ένωση αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας με στόχο να παρέχεται το κατάλληλο καθεστώς σε οποιοδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας χρήζει διεθνούς προστασίας και να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η πολιτική αυτή πρέπει να συνάδει με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και με το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, καθώς και με άλλες συναφείς συμβάσεις. 2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα όσον αφορά κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, στο οποίο περιλαμβάνονται: α) ενιαίο καθεστώς ασύλου υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, το οποίο ισχύει σε όλη την Ένωση, β) ενιαίο καθεστώς επικουρικής προστασίας για τους υπηκόους τρίτων χωρών που χρήζουν διεθνούς προστασίας, χωρίς να τους χορηγείται ευρωπαϊκό άσυλο, γ) κοινό σύστημα για την προσωρινή προστασία των εκτοπισμένων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής εισροής, δ) κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του ενιαίου καθεστώτος ασύλου ή επικουρικής προστασίας, ε) κριτήρια και μηχανισμοί καθορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου ή επικουρικής προστασίας, στ) προδιαγραφές σχετικά με τις προϋποθέσεις υποδοχής αιτούντων άσυλο ή επικουρικής προστασίας, ζ) εταιρικές σχέσεις και συνεργασία με τρίτες χώρες για τη διαχείριση των ροών προσώπων που ζητούν άσυλο ή επικουρική ή προσωρινή προστασία. 3. Εφόσον ένα ή περισσότερα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση, λόγω αιφνίδιας εισροής υπηκόων τρίτων χωρών, το Συμβούλιο μπορεί να εκδίδει, μετά από πρόταση της Επιτροπής, προσωρινά μέτρα υπέρ του εν λόγω κράτους μέλους ή των εν λόγω κρατών μελών. Το Συμβούλιο αποφασίζει μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο». Περαιτέρω, στο άρθρο 79 (πρώην άρθρο 63, σημεία 3 και 4, της ΣΕΚ) του ίδιου κεφαλαίου 2 προβλέπεται η ανάπτυξη από την Ένωση κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και στο άρθρο 80 ότι: «Οι πολιτικές της Ένωσης που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο και η εφαρμογή τους διέπονται από την αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, μεταξύ άλλων και στο οικονομικό επίπεδο. Όποτε απαιτείται, οι πράξεις της Ένωσης που θεσπίζονται βάσει του παρόντος κεφαλαίου περιέχουν κατάλληλα μέτρα για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής».

8. Επειδή, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ενοποιημένη απόδοση: ΕΕ C 202 της 7ης Ιουνίου 2016, σελ. 389 επ.), ο οποίος είναι νομικά δεσμευτικός, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της από 13.12.2007 Συνθήκης της Λισσαβώνας (ν. 3671/2008, Α' 129), προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 4. «Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση». Άρθρο 18. «Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη

Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής οριζόμενες ως “οι Συνθήκες”)). Άρθρο 19. «1. Απαγορεύονται οι ομαδικές απελάσεις. 2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση». Άρθρο 47. «Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του. Σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται δικαστική αρωγή, εφόσον η αρωγή αυτή είναι αναγκαία για να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη». Άρθρο 52. «2. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον παρόντα Χάρτη και τα οποία αποτελούν αντικείμενο διατάξεων των Συνθηκών ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που καθορίζονται σε αυτές. 3. Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία. 4. Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης αναγνωρίζει θεμελιώδη δικαιώματα όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, τα εν λόγω δικαιώματα πρέπει να ερμηνεύονται σύμφωνα με τις παραδόσεις αυτές ... 7. Τα δικαστήρια της Ένωσης και των κρατών μελών λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις επεξηγήσεις οι οποίες έχουν εκπονηθεί με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων για την ερμηνεία του παρόντος Χάρτη». Άρθρο 53. «Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση, ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών».

9. Επειδή, η από 28.7.1951 Διεθνής Σύμβαση της Γενεύης περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων (εφεξής «Σύμβαση της Γενεύης»), η οποία κυρώθηκε με το ν.δ. 3989/1959 (ΦΕΚ Α΄ 201), ορίζει στο άρθρο 1, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Α. Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος «πρόσφυξ» εφαρμόζεται επί: 1. ... 2. Παντός προσώπου όπερ συνεπεία γεγονότων επελθόντων προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 και δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχον υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον συνεπεία τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγουμένης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην ... Β. 1. Εν τη εννοία της παρούσης Συμβάσεως, αι λέξεις “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951” εν άρθρω 1Α σημαίνουν, είτε α) “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη” είτε β) “γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη ή αλλαχού ...”». Κατά την δε υπογραφή της ανωτέρω Σύμβασης της Γενεύης η Κυβέρνηση της Τουρκικής Δημοκρατίας δήλωσε ότι, όσον αφορά τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει δυνάμει της εν λόγω Σύμβασης, η διαλαμβανομένη στο άρθρο 1Α

διατύπωση «γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951» θεωρείται ως αναφερομένη σε γεγονότα επελθόντα πριν από την 1η Ιανουαρίου 1951 στην Ευρώπη και ότι, συνεπώς, ουδεμία υποχρέωση αναφερομένη σε γεγονότα «επελθόντα αλλαχού» προτίθεται να αναλάβει. Ακολούθως, με το από 31.1.1967 Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, το οποίο κυρώθηκε με τον α.ν. 389/1968 (ΦΕΚ Α' 125), καταργήθηκε ο ανωτέρω χρονικός περιορισμός και ορίσθηκε περαιτέρω ότι το εν λόγω πρωτόκολλο θα εφαρμοσθεί χωρίς γεωγραφικό περιορισμό, με την επιφύλαξη ότι «ουχ ήττον, αι ήδη γενόμεναι δηλώσεις, δυνάμει του εδαφίου "α" της παραγράφου 1 του Τμήματος II του πρώτου άρθρου της Συμβάσεως [της Γενεύης] υπό των Κρατών, τα οποία ήσαν ήδη Μέρη αυτής, θα έχουν εφαρμογήν και υπό το καθεστώς του παρόντος πρωτοκόλλου ...» (άρθρο 1 παρ. 2, 3). Εξ άλλου, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που τηρούνται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, η Τουρκία προσχώρησε στο ανωτέρω Πρωτόκολλο στις 31.7.1968, ρητώς δε διαλαμβάνει το σχετικό έγγραφο προσχώρησης ότι διατηρείται σε ισχύ η ως άνω προηγούμενη δήλωση περί της εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης από την χώρα αυτή υπό τον προαναφερθέντα γεωγραφικό περιορισμό.

10. Επειδή, η Σύμβαση της Γενεύης προβλέπει, στο άρθρο 1, τις περιπτώσεις παύσεις, εξαίρεσης και αποκλεισμού από το καθεστώς του πρόσφυγα. Ορίζεται ειδικότερα (υπό 1Γ) ότι παύει η εφαρμογή της Σύμβασης στα πρόσωπα, τα οποία εμπίπτουν στις προστατευτικές διατάξεις της, «1. Εάν έκαμον εκ νέου οικειοθελώς χρῆσιν της προστασίας της χώρας ής έχουν την υπηκοότητα, ή 2. εάν μετά την απώλειαν της υπηκοότητος αυτών, οικειοθελώς επανέκτησαν ταύτην, ή 3. εάν απέκτησαν νέαν υπηκοότητα και απολαύουν της υπό της χώρας της νέας αυτών υπηκοότητος παρεχομένης προστασίας, ή 4. εάν επέστρεψαν οικειοθελώς προς εγκατάστασιν, εις την χώραν ην είχαν εγκαταλείψει ή εκτός των συνόρων της οποίας παρέμενον φοβούμενοι διωγμόν, ή 5. εάν δεν δύνανται πλέον να εξακολουθούν αποποιούμενα την υπό της χώρας της υπηκοότητος αυτών παρεχομένην προστασίαν, δεδομένου ότι έχουν παύσει υφιστάμεναι αι προϋποθέσεις συνεπεία των οποίων ανεγνωρίσθησαν ... 6. Εάν προκειμένου περί προσώπων μη κεκτημένων υπηκοότητά τινα δύνανται ταύτα να επιστρέψουν εις την χώραν ένθα είχαν την συνήθη αυτών διαμονήν, δεδομένου ότι αι προϋποθέσεις συνεπεία των οποίων ανεγνωρίσθησαν ως πρόσφυγες, έχουν παύσει υφιστάμεναι ...». Προβλέπεται περαιτέρω (υπό 1Δ και 1Ε) η εξαίρεση από την Σύμβαση των προσώπων εκείνων τα οποία απολαύουν προστασίας ή συνδρομής από άλλα – πλην της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες – όργανα των Ηνωμένων Εθνών ή έχουν αναγνωρισθεί από τις αρμόδιες αρχές της χώρας, στην οποία έχουν εγκατασταθεί, «ως [έχοντα] τα συναφή προς την κτήσιν της υπηκοότητος της χώρας ταύτης δικαιώματα και υποχρεώσεις». Αποκλείονται δε από το προστατευτικό καθεστώς της Σύμβασης τα πρόσωπα (υπό 1ΣΤ) «διά τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύη τις ότι: α) έχουν διαπράξει έγκλημα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητος εν τη εννοία των διεθνών συμφωνιών αίτινες συνήφθησαν επί σκοπώ αντιμετώπισεως των αδικημάτων τούτων. β) έχουν διαπράξει σοβαρόν αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ευρισκόμενα εκτός της χώρας της εισδοχής πριν ή γίνουν δεκτά ως πρόσφυγες υπό της χώρας ταύτης. γ) είναι ένοχα ενεργειών αντιθέτων προς τους σκοπούς και τας αρχάς των Ηνωμένων Εθνών».

11. Επειδή, θεμελιώδη κανόνα της προστασίας των προσφύγων κατά την Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί η αρχή της μη επαναπροώθησης, η οποία θεσπίζεται με το άρθρο 33 αυτής («Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως»), που ορίζει τα ακόλουθα «1. Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων. 2. Το εκ της παρούσης διατάξεως απορρέον ευεργέτημα δεν

δύνεται πάντως να επικαλήται πρόσφυξ όστις, διά σοβαράς αιτίας, θεωρείται επικίνδυνος εις την ασφάλειαν της χώρας ένθα ευρίσκεται ή όστις, έχων τελεσιδίκως καταδικασθή δι' ιδιαιτέρως σοβαρόν αδίκημα, αποτελεί κίνδυνον διά την Χώραν». Η ανωτέρω Σύμβαση ρυθμίζει περαιτέρω την νομική κατάσταση των προσφύγων, με την, μεταξύ άλλων, κατοχύρωση δικαιωμάτων και την χορήγηση ευεργετημάτων - χωρίς, πάντως, να θίγονται τα δικαιώματα ή ευεργετήματα, τα οποία αναγνωρίζονται στους πρόσφυγες δυνάμει άλλων διατάξεων, άρθρο 5 - αναλόγως του βαθμού διασυνδέσεως του πρόσφυγα με την χώρα στην οποία διαβιοί. Συγκεκριμένα, ενώ για την απόλαυση ορισμένων δικαιωμάτων ή ευεργετημάτων αρκεί η ιδιότητα του πρόσφυγα (άρθρα 3 [ισότητα μεταχείρισης], 13 [προστασία κινητής και ακίνητης περιουσίας], 16 παρ. 1 [δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου], 20 [σύστημα δελτίου], 22 παρ. 1 [πρόσβαση στην στοιχειώδη εκπαίδευση], 29 [δημοσιονομικές επιβαρύνσεις], 30 [μεταφορά περιουσιακών στοιχείων σε άλλη χώρα] , 33 παρ. 1 [προστασία από την επαναπροώθηση]), σε άλλες περιπτώσεις, όπως προκύπτει από τα κατά την Σύμβαση εξ ίσου αυθεντικά κείμενα αυτής στην αγγλική και στην γαλλική γλώσσα, απαιτείται επί πλέον η συνδρομή προσθέτων προϋποθέσεων: i. Τα άρθρα 4, 27 και 31 παρ. 1, περί της θρησκευτικής ελευθερίας, της χορήγησης δελτίων ταυτότητας και της απαλλαγής από την επιβολή κυρώσεων λόγω παράνομης εισόδου ή διαμονής στην χώρα, αντιστοίχως, εφαρμόζονται στους πρόσφυγες τους «ευρισκομένους επί του εδάφους» των συμβαλλομένων κρατών («in their territory» και «sur leur territoire» στα αυθεντικά κείμενα της Σύμβασης), ii. Τα άρθρα 18 (άσκηση μη μισθωτού επαγγέλματος) , 26 (ελεύθερη κυκλοφορία) και 32 (προστασία από την απέλαση) προϋποθέτουν ότι οι δικαιούχοι «ευρίσκονται νομίμως» στο έδαφος των συμβαλλομένων κρατών («lawfully in their territory» και «se trouvant régulièrement sur leur territoire»). iii. Στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 15 (προστασία του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι), 17 (άσκηση μισθωτού επαγγέλματος), 19 (άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος), 21 (στέγαση), 23 (παρεχομένη από το Δημόσιο πρόνοια και συνδρομή), 24 (εργατική νομοθεσία και κοινωνική ασφάλιση), και 28 (χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων) εμπίπτουν οι «νομίμως διαμένοντες» στο έδαφος των συμβαλλομένων κρατών πρόσφυγες («lawfully staying in their territory» και «résidant régulièrement sur leur territoire») και iv. Για την εφαρμογή των άρθρων 14 και 16 παρ. 2, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και ευρεσιτεχνίας αφ' ενός και της δικαστικής συνδρομής και της απαλλαγής από την εγγυοδοσία αλλοδαπού, αντιστοίχως, απαιτείται επιπροσθέτως η «συνήθης διαμονή» του πρόσφυγα στο έδαφος του συμβαλλομένου κράτους («habitual residence» και «résidence habituelle» για την διαβάθμιση των δικαιωμάτων των προσφύγων κατά την Σύμβαση της Γενεύης, πρβλ. την απόφαση της 21.3.2012 του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου, ST (Eritrea), σκέψεις 21 επομ.). Στην νομική κατάσταση των προσφύγων αναφέρονται δε, μεταξύ άλλων, οι κατωτέρω διατάξεις της Σύμβασης: Άρθρο 17 [“Μισθωτά επαγγέλματα”] «1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα επιφυλάσσουν εις πάντα πρόσφυγα, νομίμως διαμένοντα επί του εδάφους αυτών, την ευνοϊκωτέραν, υπό τας αυτάς συνθήκας, επιφυλασσομένην εις υπηκόους αλλοδαπού Κράτους μεταχειρίσιν όσον αφορά την άσκησην μισθωτής επαγγελματικής απασχολήσεως. 2 ...». Άρθρο 26 [“Ελεύθερα Κυκλοφορία”] «Πάσα Συμβαλλομένη Χώρα θα επιφυλάσση εις τους νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτής πρόσφυγας, το δικαίωμα τόσον εκλογής του τόπου διαμονής αυτών, όσον και ελευθέρας κυκλοφορίας, υπό την επιφύλαξιν τυχόν υπάρξεως κανόνων εφαρμοζομένων, υπό τας ιδίας συνθήκας, εις αλλοδαπούς εν γένει». Άρθρο 31 [“Πρόσφυγες παρανόμως διαμένοντες επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής”] «1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα επιβάλλουν ποινικάς κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδειας, υπό την επιφύλαξιν πάντως,

ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελητί εις τας αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής. 2. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα εφαρμόζουν επί των κινήσεων των προσφύγων τούτων μόνον τα απαραίτητα περιοριστικά μέτρα [και] μόνον μέχρις ότου ρυθμισθή το καθεστώς των επί του εδάφους της χώρας της εισδοχής ευρισκομένων προσφύγων ή αποκτήσουν ούτοι άδειαν εισόδου εις ετέραν χώραν ...». Άρθρο 32 [“Απέλασις”] «1. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα απελαύνουν πρόσφυγας νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών, ειμή μόνον διά λόγους εθνικής ασφαλείας ή δημοσίας τάξεως. 2 ...». Άρθρο 34 [“Πολιτογράφισις”] «Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα διευκολύνουν, εν τω μέτρω του δυνατού, την αφομοίωσιν και πολιτογράφησιν των προσφύγων. Θα προσπαθήσουν, ειδικώτερον, να επιταχύνουν την διαδικασίαν της πολιτογραφήσεως και να ελαττώσουν, εν τω μέτρω του δυνατού, τα δημοσιονομικά βάρη της τριαύτης διαδικασίας». Εξ άλλου, είναι επιτρεπτή η, κατά την υπογραφή, επικύρωση ή προσχώρηση, διατύπωση επιφυλάξεων από τα συμβαλλόμενα κράτη επί των ανωτέρω άρθρων 1 έως 34 της Συμβάσεως της Γενεύης, εξαιρουμένων των άρθρων 1, 3, 4, 16 παρ. 1 και 33 (άρθρο 42 παρ. 1 της Συμβάσεως αυτής).

12. Επειδή, η αρχή της μη επαναπροώθησης κατοχυρώνεται και σε διεθνείς συμβάσεις με αντικείμενο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικότερα, κατά τα παγίως κριθέντα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), από το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την προάσπισιν των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών» (ΕΣΔΑ, ν.δ. 53/1974, ΦΕΚ Α' 256), κατά το οποίο «Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς», προκύπτει η απαγόρευση της άμεσης ή έμμεσης επαναπροώθησης αλλοδαπού σε χώρα, στην οποία κινδυνεύει να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή. Σε αντίθεση μάλιστα με την παρεχομένη, κατά την Σύμβαση της Γενεύης, αντίστοιχη προστασία, η οποία τελεί υπό τους περιορισμούς των άρθρων 1ΣΤ και 33 παρ. 2 αυτής, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η κατά το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ απαγόρευση της επαναπροώθησης δεν επιδέχεται εξαιρέσεις (ΕΔΔΑ, Τμήμα Ευρείας Συνθέσεως, απόφαση της 28.2.2008, Saadi κατά Ιταλίας, αριθμός προσφυγής 37201/06, σκέψεις 127 και 137 έως 149, ΣτΕ 1661/2012, 3816/2013). Εξ άλλου, και η Διεθνής Σύμβαση της Νέας Υόρκης της 10.12.1984, «κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας», που κυρώθηκε με τον ν. 1782/1988 (ΦΕΚ Α' 116 και διόρθωση σφαλμάτων σε ΦΕΚ Α' 168, ΣτΕ 886/2011, 1241/2007) ορίζει στο άρθρο 3 ότι «1. Κανένα κράτος- Μέρος δε θα απελαύνει, δε θα επαναπροωθει (“REFOULER”) ούτε θα εκδίδει πρόσωπο σε άλλο κράτος, όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι αυτό το πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια. 2. Με σκοπό να καθορισθεί, αν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι, οι αρμόδιες αρχές θα λάβουν υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, που περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την ύπαρξη στο κράτος για το οποίο πρόκειται ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Η απαγόρευση της επαναπροώθησης προκύπτει επίσης και από την σχετική με την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των «σκληρών, απάνθρωπων ή εξευτελιστικών μεταχειρίσεων ή ποινών» διάταξη του άρθρου 7 του κυρωθέντος με τον ν. 2462/1997 (ΦΕΚ Α' 25) Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην Νέα Υόρκη στις 16 Δεκεμβρίου 1966.

13. Επειδή, όπως γίνεται παγίως δεκτό από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού συστήματος για την προστασία των προσφύγων και οι διατάξεις των οδηγιών που συγκροτούν το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου,

όπως, μεταξύ άλλων, οι οδηγίες 2011/95/ΕΚ και 2013/32/ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα και εν γένει διεθνούς προστασίας, το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού και τις ακολουθητέες διαδικασίες (βλ. τις επόμενες σκέψεις), θεσπίστηκαν με σκοπό τη διευκόλυνση των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής έχοντας ως βάση κοινές έννοιες και κοινά κριτήρια. Οι διατάξεις των ως άνω οδηγιών πρέπει, ως εκ τούτου, να ερμηνεύονται συμπληρωματικά η μία προς την άλλη, υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού τους, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και τις λοιπές σχετικές «συναφείς» διεθνείς συμβάσεις, κατά τα αναφερόμενα στο άρθρο 78 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Κατά την ερμηνεία αυτή θα πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρβλ. Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης - ΔΕΕ - αποφάσεις της 8.5.2014, C-199/12 έως C-201/12, X και λοιποί, σκέψεις 39 και 40, και της 26.2.2015, C-472/13, Shepherd, σκέψεις 22 και 23). Τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνο να ερμηνεύουν το εθνικό δίκαιό τους κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης, αλλά και να μεριμνούν ώστε να μην στηρίζονται σε ερμηνεία αντίθετη προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που προασπίζει η έννομη τάξη της Ένωσης ή προς τις λοιπές γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης (βλ. απόφαση ΔΕΕ της 21.12.2011, C-411/10 και C-439/10, N.S. και λοιποί, σκέψη 77).

14. Επειδή, βάσει του άρθρου 78 παρ. 2 στοιχ. α' και β' της ΣΛΕΕ εκδόθηκε η οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 «σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιאτύπωση)» (ΕΕ L 337). Με την οδηγία αυτή αφ' ενός επιβεβαιώνονται οι αρχές στις οποίες στηρίχθηκε η προϊσχύσασα οδηγία 2004/83/ΕΚ (ΕΕ L 304), δηλαδή η αρχή της μη επαναπροώθησης και η διασφάλιση «ότι κανείς δεν αποστέλλεται πίσω σε μέρος όπου θα υφίστατο δίωξις». Αφ' ετέρου, με την οδηγία αυτή επιδιώκεται η επίτευξη υψηλότερου επιπέδου προσέγγισης των κανόνων για την αναγνώριση και το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας βάσει υψηλότερων απαιτήσεων. Κύριος στόχος είναι να διασφαλισθεί, αφ' ενός, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν κοινά κριτήρια για τον προσδιορισμό των προσώπων που χρήζουν όντως διεθνούς προστασίας και, αφ' ετέρου, ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν πρόσβαση σε ελάχιστο επίπεδο παροχών σε όλα τα κράτη. Ως εκ τούτου, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις σχετικά με την αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και ορίζει ειδικότερα ότι η αξιολόγηση γίνεται σε εξατομικευμένη βάση (άρθρο 4 της οδηγίας), προσδιορίζονται οι φορείς δίωξης ή σοβαρής βλάβης (άρθρο 6 της οδηγίας), οι φορείς προστασίας (άρθρο 7 της οδηγίας), οι πράξεις δίωξης, κατά την έννοια του άρθρου 1Α της Σύμβασης της Γενεύης (άρθρο 9 της οδηγίας), οι λόγοι δίωξης (άρθρο 10 της οδηγίας) καθώς και οι λόγοι παύσης, αποκλεισμού, ανάκλησης, τερματισμού και άρνησης ανανέωσης του καθεστώτος του πρόσφυγα (άρθρα 11,12 και 14). Περαιτέρω, κατά την ίδια οδηγία, ως δικαιούχος επικουρικής προστασίας νοείται το πρόσωπο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με το οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στην χώρα της καταγωγής του ή της προηγούμενης συνήθους διαμονής του (στην περίπτωση ανιθαγενούς), θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη. Στο άρθρο 15 της οδηγίας προσδιορίζεται η έννοια της σοβαρής βλάβης, η οποία μπορεί να συνίσταται α) σε θανατική ποινή ή εκτέλεση, β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία του αιτούντος στην χώρα καταγωγής του, και γ) σοβαρή και προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω αδιάκριτης άσκησης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης, ενώ με τα άρθρα 16, 17 και 19 ρυθμίζονται οι

περιπτώσεις παύσης και αποκλεισμού από την επικουρική προστασία καθώς και η ανάκληση, ο τερματισμός και η άρνηση ανανέωσης του καθεστώτος προσωρινής προστασίας. Με το δε άρθρο 21 τονίζεται ο σεβασμός της αρχής της μη επαναπροώθησης από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. Η ως άνω οδηγία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το π.δ. 141/2013 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)» (ΦΕΚ Α' 226).

15. Επειδή, βάσει του άρθρου 78 παρ. 2 στοιχ. δ' της ΣΛΕΕ εκδόθηκε η οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (ΕΕ L 180), με την οποία προβλέφθηκαν περαιτέρω, σε σχέση με την προϊσχύσασα οδηγία 2005/85/ΕΕ (ΕΕ L 326), απαιτήσεις για τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης διεθνούς προστασίας κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, εν όψει της δημιουργίας κοινής διαδικασίας ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προς τον σκοπό του περιορισμού των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία μεταξύ των κρατών μελών, όταν αυτές οφείλονται στις διαφορές των νομικών πλαισίων, και της δημιουργίας ισοδύναμων συνθηκών για την εφαρμογή της οδηγίας 2011/95/ΕΕ στα κράτη μέλη. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν ιδίως τη λήψη των σχετικών αποφάσεων από αρχές, το προσωπικό των οποίων έχει την απαραίτητη γνώση ή κατάρτιση στον τομέα της διεθνούς προστασίας, με τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο, τη διασφάλιση πραγματικής πρόσβασης στις διαδικασίες, επαρκείς διαδικαστικές εγγυήσεις, περιλαμβανομένης της δυνατότητας προσωπικής συνέντευξης, δυνατότητα επικοινωνίας με εκπρόσωπο του Ύπατου Αρμοστή του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και με οργανώσεις που παρέχουν ενημέρωση ή συμβουλές σε αιτούντες διεθνή προστασία και τη δυνατότητα συνεννόησης σε γλώσσα που κατανοούν, καθώς και, σε περίπτωση αρνητικής απόφασης, το δικαίωμα ουσιαστικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου (βλ. ιδίως άρθρα 10 - 12, 14 - 17, 29 της οδηγίας). Εν όψει δε της φύσεως των υποθέσεων και του κινδύνου που εν δυνάμει διατρέχουν οι αιτούντες διεθνή προστασία στις χώρες καταγωγής, περιέχονται επίσης ειδικές προβλέψεις για την προστασία του απορρήτου (άρθρα 30 και 48). Περαιτέρω, στο άρθρο 46 του κεφαλαίου V με τίτλο «Διαδικασίες άσκησης ένδικου μέσου» της οδηγίας προβλέπεται το «δικαίωμα πραγματικής προσφυγής», ως εξής: «1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου κατά των ακόλουθων αποφάσεων: α. απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, περιλαμβανομένων των αποφάσεων: i) με τις οποίες κρίνουν αίτηση ως αβάσιμη όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα και/ή το καθεστώς επικουρικής προστασίας. ii) με τις οποίες η αίτηση κρίνεται ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 2. iii) που λαμβάνεται στα σύνορα ή τις ζώνες διέλευσης κράτους μέλους όπως περιγράφεται στο άρθρο 43 παράγραφος 1 ... 3. Προκειμένου να τηρούν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πραγματική προσφυγή να εξασφαλίζει πλήρη και ex nunc εξέταση τόσο των πραγματικών όσο και των νομικών ζητημάτων, ιδίως, κατά περίπτωση, εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας σύμφωνα με την οδηγία 2011/95/ΕΕ, τουλάχιστον κατά τις διαδικασίες άσκησης ένδικου μέσου ενώπιον πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ...». Τέλος, στο άρθρο 47, με τίτλο «Προσβολή εκ μέρους των δημόσιων αρχών», του κεφαλαίου VI προβλέπεται ότι «Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τη δυνατότητα των δημόσιων αρχών να προσβάλλουν τις διοικητικές και/ή δικαστικές αποφάσεις όπως

προβλέπεται στην ειδική νομοθεσία».

16. Επειδή, η ως άνω οδηγία 2013/32/ΕΕ μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τον ν. 4375/2016, με τίτλο «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ..., διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 51/ 3.4.2016, διόρθωση σφαλμάτων ΦΕΚ Α' 57/6.4.2016). Στον νόμο αυτό προβλέπονται μεταξύ άλλων, τα εξής: Άρθρο 1. «1. Στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης λειτουργεί αυτοτελής υπηρεσία, με τίτλο "Υπηρεσία Ασύλου", όπως η υπηρεσία αυτή έχει συσταθεί από το άρθρο 1 του ν. 3907/2011 (Α' 7), η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ... λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και έχει ως αποστολή την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και τη συμβολή στον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου ... 2. Η Υπηρεσία Ασύλου ... είναι αρμόδια ιδίως για: α. ... β. την παραλαβή και εξέταση αιτημάτων διεθνούς προστασίας και την απόφαση επί αυτών σε πρώτο βαθμό ...». Άρθρο 2 παρ. 7. «Αν Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου αντιμετωπίζει προβλήματα ομαλής λειτουργίας λόγω έλλειψης επαρκούς ή κατάλληλου προσωπικού ή λόγω υποβολής εξαιρετικά μεγάλου αριθμού αιτήσεων διεθνούς προστασίας, η διεκπεραίωση επί μέρους αρμοδιοτήτων του Γραφείου, με εξαίρεση αυτές που συνιστούν άσκηση δημόσιας εξουσίας, όπως η έκδοση διοικητικών πράξεων, η εξέταση αιτήσεων ασύλου, η διεξαγωγή συνεντεύξεων και ο εφοδιασμός με ταξιδιωτικά και νομιμοποιητικά έγγραφα, μπορεί να ανατίθεται για ορισμένο χρόνο, σε φορείς της κοινωνίας των πολιτών, που ανταποκρίνονται σε κατάλληλες προδιαγραφές ποιότητας και ασφάλειας ... Σε περίπτωση που προκύψει σχετική ανάγκη κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο δύναται να παρέχουν κάθε σχετική συνδρομή, όπως η διεκπεραίωση συγκεκριμένων διαδικασιών, ανάλογα με την εντολή και τις αρμοδιότητες του κάθε οργανισμού. Λεπτομέρειες της συνεργασίας αυτής ρυθμίζονται με μνημόνια που συνάπτονται μεταξύ της Υπηρεσίας Ασύλου και των ως άνω οργανισμών». Άρθρο 4 παρ. 1 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 παρ. 1 του ν. 4399/2016, ΦΕΚ Α' 117/22.6.2016). «Στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης συνιστάται αυτοτελής Υπηρεσία με τίτλο "Αρχή Προσφυγών", η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Η Αρχή Προσφυγών αποτελείται από την Κεντρική Διοικητική Υπηρεσία και από τις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών ... Οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών είναι αρμόδιες για τη συζήτηση, τη λήψη και την έκδοση αποφάσεων επί ενδικοφανών προσφυγών κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 7 του παρόντος, και υποστηρίζονται για την εκπλήρωση του έργου τους από την Κεντρική Διοικητική Υπηρεσία. Ο αριθμός των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών ορίζεται και η έδρα τους μπορεί να μεταβάλλεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών». Άρθρο 5 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 παρ. 3 του ν. 4399/2016): «1. Στην Αρχή Προσφυγών συνιστάται θέση Διοικητικού Διευθυντή της Κεντρικής Διοικητικής Υπηρεσίας. Ο Διοικητικός Διευθυντής διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης ενδιαφέροντος, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Επιλογής της παραγράφου 10 και σύμφωνα με τη διαδικασία επιλογής της παραγράφου 11 του παρόντος άρθρου. Ο Διοικητικός Διευθυντής διορίζεται με θητεία τριών ετών που μπορεί να ανανεώνεται μία φορά για τρία (3) ακόμη έτη. Ο Διοικητικός Διευθυντής

είναι προσωπικότητα εγνωσμένου κύρους, πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, με διοικητική ικανότητα και εξειδίκευση ή/και εμπειρία στους τομείς της διεθνούς προστασίας ή των δικαιωμάτων του ανθρώπου ή του διεθνούς ή του διοικητικού δικαίου. Ο Διοικητικός Διευθυντής: α) προΐσταται της Κεντρικής Διοικητικής Υπηρεσίας της Αρχής Προσφυγών και των διοικητικών υπηρεσιών των Παραρτημάτων, β) είναι αρμόδιος για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία και υποστήριξη των Επιτροπών, τη σύνταξη και εκτέλεση του προϋπολογισμού και την τήρηση και δημοσίευση των εκθέσεων και των στατιστικών στοιχείων σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής, γ) ... 2. Οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών λειτουργούν υπό τριμελή σύνθεση. 3. Οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών συγκροτούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Οικονομικών και αποτελούνται από: α. Δύο Δικαστικούς Λειτουργούς των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, που υποδεικνύονται, κατόπιν σχετικής αίτησής τους, από τον Γενικό Επίτροπο της Γενικής Επιτροπείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων. Για τον ορισμό των Δικαστικών Λειτουργών λαμβάνεται υπόψη και συνεκτιμάται ιδίως η γνώση και η εμπειρία στο προσφυγικό δίκαιο και το δίκαιο των αλλοδαπών, στο δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή στο διεθνές δίκαιο, καθώς και η καλή γνώση ξένων γλωσσών, ιδίως δε της αγγλικής. β. Έναν Έλληνα πολίτη που κατέχει τίτλο σπουδών Α.Ε.Ι., νομικών, πολιτικών, ανθρωπιστικών ή κοινωνικών επιστημών με εμπειρία σε ζητήματα διεθνούς προστασίας ή προσφυγικού δικαίου ή μεταπτυχιακό στα ανωτέρω ζητήματα και διαθέτει πολύ καλή γνώση ξένων γλωσσών, ιδίως δε της αγγλικής και επιλέγεται σύμφωνα με τη διαδικασία επιλογής του παρόντος άρθρου. Το μέλος αυτό υποδεικνύεται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών από την υποβολή του σχετικού αιτήματος εκ μέρους του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Παρελθούσης απράκτου της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας ή σε περίπτωση αδυναμίας συμπλήρωσης του ανωτέρω αριθμού υποδεικνυόμενων μελών, τα μέλη αυτά υποδεικνύονται στον [ανωτέρω Υπουργό] από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εντός προθεσμίας επτά (7) ημερών από την υποβολή σε αυτή σχετικού αιτήματος. Αν η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αδυνατεί να ανταποκριθεί, για οποιονδήποτε λόγο εμπρόθεσμα, το τρίτο μέλος των Επιτροπών ορίζεται από τον [ανωτέρω Υπουργό], με τα ίδια κριτήρια επιλογής που ισχύουν για την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες. γ. Ως Πρόεδρος της κάθε Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών ορίζεται ο αρχαιότερος των δύο (2) δικαστικών λειτουργών. ... στ. Η θητεία των μελών των Επιτροπών είναι τριετής και μπορεί να ανανεωθεί μία (1) φορά σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία. Τα μέλη των Επιτροπών, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Το τρίτο μέλος των Επιτροπών συμβάλλεται με το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπείται από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών προβλέπεται το ύψος της μηνιαίας αποζημίωσης για τους δικαστικούς λειτουργούς και τους αναπληρωτές τους και του μισθού που καταβάλλεται στο τρίτο μέλος από τον αναπληρωτή του. Κάθε άλλο ζήτημα που αφορά την εκτέλεση των καθηκόντων των μελών των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών διέπεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής. Το τρίτο μέλος των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών υπάγεται στις πειθαρχικές διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ., όπως ισχύει. 4. Οι Δικαστικοί Λειτουργοί μέλη των Επιτροπών μπορούν να αντικαθίστανται από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης με την ίδια διαδικασία του διορισμού τους μετά από αίτησή τους. Το τρίτο μέλος των Ανεξάρτητων Επιτροπών της Αρχής Προσφυγών μπορεί να παύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης πριν τη λήξη της θητείας του, μετά από

καταγγελία της σύμβασής του, καθώς και για τους λόγους που προβλέπονται σε αυτή και στον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής. Κατά τη διάρκεια της θητείας του τρίτου μέλους των Επιτροπών αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος και δεν επιτρέπεται η άσκηση καμίας επαγγελματικής δραστηριότητας ή η ανάληψη άλλων μη αμειβόμενων σε αντικείμενο συναφές με τα καθήκοντά τους. Αν οι διοριζόμενοι ως τρίτο μέλος των Επιτροπών έχουν την ιδιότητα του δικηγόρου, τελούν υποχρεωτικά σε αναστολή άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος. 5. Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών ορίζει τον τρόπο διενέργειας κλήρωσης για τη σύνθεση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών». Άρθρο 7. «1. ... 3. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομικών, Εξωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υγείας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ρυθμίζονται οι διαδικασίες υποδοχής αιτούντων διεθνή προστασία, οι διαδικασίες υποβολής και εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας και αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα ή χορήγησης του καθεστώτος δικαιούχου επικουρικής προστασίας ή ανθρωπιστικού καθεστώτος και το περιεχόμενο των καθεστώτων αυτών. Με όμοιο διάταγμα ρυθμίζεται η διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας ή προσφυγών που εκκρεμούν κατά την έναρξη λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου και της Αρχής Προσφυγών ... 4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης εκδίδεται Κανονισμός Λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου, μετά από πρόταση του Διευθυντή της, όπου ρυθμίζονται επιμέρους θέματα εσωτερικής διάρθρωσης και λειτουργίας της Υπηρεσίας Ασύλου. Με όμοια απόφαση εκδίδεται ο Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών, με τον οποίο ρυθμίζονται θέματα εσωτερικής διάρθρωσης και λειτουργίας της Αρχής και των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών. Η απόφαση του προηγούμενου εδαφίου εκδίδεται μετά από πρόταση του Διοικητικού Διευθυντή και επιτροπής αποτελούμενης από τους προέδρους των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών [η παρ. 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 8 του άρ. 86 του ν. 4399/2016]. 5. Κατά των αποφάσεων που απορρίπτουν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας ή ανακαλούν το καθεστώς αυτό μπορεί να ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 61 και 62. 6. ... 7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών, όπου τούτο απαιτείται, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν ... τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις παροχής νομικής προστασίας στους αιτούντες διεθνή προστασία ... καθώς και θέματα που αφορούν την εφαρμογή των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του παρόντος άρθρου».

17. Επειδή, εξ άλλου, με τα άρθρα 39, 40, 41, 44, 48, 49 και 52 του ν. 4375/2016 μεταφέρθηκαν αντιστοίχως τα άρθρα 10, 11, 12, 19 έως 23, 29, 30 και 14 έως 17 και 34 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, με τα οποία κατοχυρώνονται διαδικαστικά δικαιώματα και εγγυήσεις υπέρ των αιτούντων διεθνή προστασία, όπως ο τρόπος εξέτασης των αιτήσεων, η ενημέρωσή τους, νομική εκπροσώπηση και συνδρομή, ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες, η τήρηση της εμπιστευτικότητας και η προσωπική συνέντευξη. Περαιτέρω, στο άρθρο 61 (Άρθρο 46 της οδηγίας), με τίτλο «Δικαίωμα άσκησης προσφυγής», προβλέπονται τα εξής: «1. Ο αιτών δικαιούται να ασκήσει την προβλεπόμενη ενδικοφανή προσφυγή του άρθρου 7 παράγραφος 5, ενώπιον της Αρχής Προσφυγών του άρθρου 4: α. Κατά της απόφασης που απορρίπτει αίτηση διεθνούς προστασίας ως αβάσιμη με την κανονική διαδικασία ή με την οποία ανακαλείται καθεστώς διεθνούς προστασίας, καθώς και κατά της απόφασης με την οποία χορηγείται καθεστώς επικουρικής προστασίας, κατά το μέρος που αφορά τη μη αναγνώριση του αιτούντος ως πρόσφυγα, εντός τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της απόφασης. β. Κατά της απόφασης που απορρίπτει αίτηση διεθνούς προστασίας με την ταχύρρυθμη

διαδικασία ή ως απαράδεκτη ... 4. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής και μέχρι την επίδοση της απόφασης επ' αυτής, αναστέλλεται κάθε μέτρο απέλασης, επανεισδοχής ή επιστροφής του αιτούντος ...». Στο άρθρο 62 (άρθρο 86 παρ. 16 ν. 4399/2016), με τίτλο «Διαδικασία εξέτασης των προσφυγών», προβλέπονται τα εξής: «1. Η διαδικασία ενώπιον της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών είναι κατά κανόνα έγγραφη και η συζήτηση των προσφυγών διενεργείται με βάση τα στοιχεία του φακέλου. Η Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών καλεί υποχρεωτικά τον προσφεύγοντα σε προφορική ακρόαση όταν: α. με την προσφυγή προσβάλλεται απόφαση ανάκλησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, β. ανακύπτουν ζητήματα ή αμφιβολίες ως προς την πληρότητα της συνέντευξης που πραγματοποιήθηκε κατά τον πρώτο βαθμό εξέτασης, γ. ο προσφεύγων υπέβαλε σοβαρά νέα στοιχεία που αφορούν σε οψιγενείς ισχυρισμούς, δ. η υπόθεση είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. 2. Με την κατάθεση της προσφυγής η αρμόδια Αρχή Παραλαβής ενημερώνει αυθημερόν τον προσφεύγοντα για την ημερομηνία συζήτησής της ... 3. Εφόσον ακολουθείται διαδικασία συζήτησης της προσφυγής με προφορική ακρόαση, η Αρχή Προσφυγών καλεί τον προσφεύγοντα ενώπιον της αρμόδιας Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών. Ο προσφεύγων ενημερώνεται το αργότερο πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν την ημερομηνία συζήτησης της προσφυγής του, σε γλώσσα που κατανοεί, για τον τόπο και την ημερομηνία συζήτησης, καθώς και για το δικαίωμά του να παρασταθεί αυτοπροσώπως, ή με τον δικηγόρο ή άλλο σύμβουλό του ενώπιόν της, για να εκθέσει προφορικά, με τη βοήθεια κατάλληλου διερμηνέα, τα επιχειρήματά του και να δώσει τυχόν διευκρινίσεις. Στην ίδια προθεσμία ενημερώνεται, με κάθε πρόσφορο μέσο σχετικώς και η Υπηρεσία Ασύλου, προκειμένου να εκθέσει τις απόψεις της για καθέναν από τους προβαλλόμενους λόγους, διευκρινίζοντας σαφώς το συναφές με κάθε λόγο πραγματικό μέρος ... Η προφορική συζήτηση μπορεί να είναι δημόσια κατόπιν ρητής συναίνεσης του προσφεύγοντος. Ο Πρόεδρος της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών μπορεί να επιτρέψει την υποβολή υπομνημάτων από τους διαδίκους μέσα σε προθεσμία που τάσσεται από αυτόν για την ανάπτυξη όσων έχουν εκτεθεί κατά τη διαδικασία της προφορικής ακρόασης. 4. ... 5. Ο Διοικητικός Διευθυντής της Αρχής Προσφυγών μεριμνά για την επαρκή γραμματειακή υποστήριξη των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, την παροχή κατάλληλης διερμηνείας και υπογράφει το έκθεμα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον νόμο και τον Κανονισμό της Αρχής Προσφυγών. Η γραμματεία καταρτίζει για κάθε δικάσιμο έκθεμα, στο οποίο αναγράφονται οι προς συζήτηση υποθέσεις. Το έκθεμα αναρτάται έξω από την αίθουσα συνεδριάσεων ... 7. Κατά τη συζήτηση της προσφυγής, η Επιτροπή εξετάζει τόσο τη νομιμότητα της προσβαλλόμενης πράξης όσο και την ουσία της υπόθεσης και αποφαινεται αιτιολογημένως επί της αίτησης διεθνούς προστασίας του προσφεύγοντος. Η απόφαση επιδίδεται στον προσφεύγοντα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 40 του παρόντος». Τέλος, στο άρθρο 64 (Άρθρο 47 της οδηγίας), με τίτλο «Άσκηση Αίτησης Ακυρώσεως», προβλέπονται τα ακόλουθα: «1. Οι αιτούντες διεθνή προστασία έχουν δικαίωμα άσκησης αίτησης ακυρώσεως ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 3 του ν. 3068/2002 (Α' 274), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 του ν. 3900/2010 (Α' 13) και ισχύει, κατά των αποφάσεων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Μέρους. Για τη δυνατότητα αυτή, για την προθεσμία, καθώς και για το αρμόδιο δικαστήριο γίνεται ρητή αναφορά επί του σώματος της απόφασης. 2. Αίτηση ακυρώσεως κατά των αποφάσεων των Επιτροπών Προσφυγών, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, μπορεί να ασκηθεί και από τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης».

18. Επειδή, κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 8 του άρθρου 86 του ν. 4399/2016, και κατόπιν της 3003/15.7.2016 προτάσεως της Διοικητικής Διευθύντριας της Αρχής Προσφυγών και της

επιτροπής των Προέδρων των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, εκδόθηκε η τρίτη προσβαλλόμενη 3004/ 15.7.2016 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με τίτλο «Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών» (ΦΕΚ Β΄ 2206/15.7.2016). Στην απόφαση αυτή περιέχονται, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις σχετικές με τη διαδικασία υποβολής και παραλαβής της προσφυγής, την τήρηση αρχείου, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του Προέδρου και των μελών των Επιτροπών Προσφυγών, τις συνεδριάσεις των Επιτροπών Προσφυγών και τη διαδικασία λήψης απόφασης, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του Διευθυντή της Αρχής Προσφυγών, την κλήρωση και την αναπλήρωση των μελών των Επιτροπών. Ειδικότερα, στο άρθρο 2 ορίζεται ότι με την κατάθεση της προσφυγής ο προσφεύγων δηλώνει και τη συναίνεση ή την εναντίωσή του για τη δημόσια συνεδρίαση της υπόθεσής του, καθώς και ότι η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει τη συζήτηση κεκλεισμένων των θυρών για την προστασία του προσφεύγοντος. Επίσης, προβλέπεται ότι ο προσφεύγων παρίσταται ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών στην προφορική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 62 παρ. 3 του ν. 4375/2016, όπως ισχύει, αυτοπροσώπως ή μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου του ή άλλου συμβούλου, σύμφωνα με τον νόμο (άρθρο 6 παρ. 9 - 12), καθώς και ότι η διάσκεψη γίνεται χωρίς την παρουσία του γραμματέα.

19. Επειδή, στο άρθρο 89 του Συντάγματος του 1975, όπως οι παράγραφοι 2 και 3 αυτού διαμορφώθηκαν με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής (ΦΕΚ Α΄ 84/17.04.2001), ορίζονται τα εξής: «1. Απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς να παρέχουν κάθε άλλη μισθωτή υπηρεσία καθώς και να ασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους δικαστικούς λειτουργούς να εκλέγονται μέλη της Ακαδημίας Αθηνών ή του διδακτικού προσωπικού ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και να μετέχουν σε συμβούλια ή επιτροπές που ασκούν αρμοδιότητες πειθαρχικού, ελεγκτικού ή δικαιοδοτικού χαρακτήρα και σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, εφόσον η συμμετοχή τους αυτή προβλέπεται ειδικά από το νόμο. Νόμος προβλέπει την αντικατάσταση δικαστικών λειτουργών από άλλα πρόσωπα σε συμβούλια ή επιτροπές που συγκροτούνται ή σε έργα που ανατίθενται με δήλωση βούλησης ιδιώτη, εν ζωή ή αιτία θανάτου, εκτός από τις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου. 3. Η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς απαγορεύεται. Καθήκοντα σχετικά με την εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών θεωρούνται δικαστικά. Επιτρέπεται η ανάθεση σε δικαστικούς λειτουργούς των καθηκόντων εκπροσώπησης της Χώρας σε διεθνείς οργανισμούς. Η διενέργεια διαιτησιών από δικαστικούς λειτουργούς επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, όπως νόμος ορίζει. 4. ...».

20. Επειδή, οι διατάξεις του ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκαν με τον ν. 4399/2016, θεσπίζουν πλέγμα απαιτήσεων και εγγυήσεων για τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης της διεθνούς προστασίας των αιτούντων κατά τις διατάξεις της οδηγίας 2011/95/ΕΕ (π.δ. 141/2013), τόσο κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία (βλ. ιδίως τις διατάξεις των άρθρων 4, 10, 12, 14 - 17, 19 - 20 της οδηγίας και ήδη των άρθρων 1, 4, 39 - 41, 44, 51, 52 του ν. 4375/2016, με τις οποίες κατοχυρώνονται, μεταξύ άλλων, διαδικασία λήψης αιτιολογημένων αποφάσεων από εκπαιδευμένο προσωπικό, σε ατομική βάση, μετά από εμπεριστατωμένη, αντικειμενική και αμερόληπτη εξέταση και έλεγχο των πραγματικών και νομικών ζητημάτων, προσωπική συνέντευξη, νομική συνδρομή και ενημέρωση, διερμηνεία), όσο και κατά τη δευτεροβάθμια διαδικασία. Ειδικότερα, όσον αφορά τη δευτεροβάθμια διαδικασία, οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 4375/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 παρ. 1 του ν. 4399/2016, ιδρύθηκαν, όπως προκύπτει από τη μνεία, στο άρθρο 61 του νόμου, του άρθρου 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ ως

αντίστοιχου άρθρου, προκειμένου να διασφαλισθεί το κατοχυρούμενο στο εν λόγω άρθρο 46 της οδηγίας «δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου», ήτοι δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε., το πρώτο εδάφιο του οποίου στοιχεί προς το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ (βλ. και αιτιολογική έκθεση του νόμου, πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 18.12.2014, C-293/14, Tall, σκέψη 52). Ειδικότερα, προς εξασφάλιση των απαιτούμενων διαδικαστικών εγγυήσεων, προβλέφθηκε ότι οι επιτροπές προσφυγών, οι οποίες είναι αρμόδιες για την εκδίκαση ενδικοφανών προσφυγών των αιτούντων διεθνή προστασία, ώστε να ελέγχονται κατά νόμον και κατ' ουσίαν οι απορριπτικές σε πρώτο βαθμό αποφάσεις, και οι οποίες, στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 86 του ν. 4399/2016, χαρακτηρίζονται ως «οιονεί δικαιοδοτικά όργανα», συγκροτούνται, για τριετή θητεία, κατά πλειοψηφία από εν ενεργεία δικαστικούς λειτουργούς (δικαστές των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων). Τα μέλη των επιτροπών αυτών, όπως ρητώς ορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 3 περ. στ' του νόμου, απολαύουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Ειδικώς, το τρίτο μέλος, το οποίο υποδεικνύεται κατ' αρχήν από την Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, αλλά είναι, κατά το νόμο, ανεξάρτητο τόσο σε σχέση με αυτή όσο και σε σχέση με τη Διοίκηση, απολαύει επίσης των αυτών εγγυήσεων ανεξαρτησίας και μπορεί να παυθεί πριν από τη λήξη της τριετούς θητείας του μόνο μετά από καταγγελία της σύμβασής του, η οποία χωρεί, κατά την έννοια του νόμου, για σπουδαίο λόγο, ενώ προβλέπεται η αναστολή της άσκησης οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή επαγγελματικής δραστηριότητας αυτού (άρθρο 5 παρ. 3 και 4 του νόμου). Ουδεμία δε επιρροή δύναται να ασκήσει από την εξεταζόμενη άποψη η υπαγωγή του ανωτέρω τρίτου μέλους των επιτροπών, το οποίο συνδέεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου με το Δημόσιο και δεν έχει την ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού, στις πειθαρχικές διατάξεις του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (άρθρο 5 παρ. 3 περ. στ' τελευταίο εδάφιο του ν. 4375/2016) και όχι στις αντίστοιχες διατάξεις (άρθρα 90 επομ.) του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 1756/1988 (ΦΕΚ Α' 35) Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (βλ. το άρθρο 33 αυτού για το υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής του). Περαιτέρω, διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της αμεροληψίας, δοθέντος ότι οι επιτροπές έχουν την ιδιότητα τρίτου σε σχέση με τα εμπλεκόμενα μέρη και δεν εκπροσωπούν τη Διοίκηση. Ρητώς άλλωστε προβλέπεται ότι ο αρμόδιος Υπουργός δύναται να ασκήσει μόνο αίτηση ακυρώσεως κατά των πράξεων των ανωτέρω επιτροπών (βλ. άρθρ. 64 παρ. 2 του νόμου). Δεν αναιρείται δε η ιδιότητα του τρίτου και δεν παραβιάζεται η αρχή της αμεροληψίας από το γεγονός ότι δικαστές, που μετέχουν στη σύνθεση των επιτροπών, θα μετάσχουν ενδεχομένως μελλοντικά στη σύνθεση των διοικητικών εφετείων που θα κληθούν να δικάσουν υποθέσεις άλλων διαδίκων, με αίτημα την ακύρωση άλλων πράξεων των εν λόγω επιτροπών. Οι αποφάσεις των επιτροπών, που εκδίδονται επί προσφυγών κατά πράξεων απορριπτικών αιτημάτων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό, μετά από ενδελεχή εξέταση, κατά νόμον και κατ' ουσίαν και με πλήρη, εξειδικευμένη και συγκεκριμένη αιτιολογία, δεσμεύουν τα μέρη, αφού δεν μπορούν να ανατραπούν παρά μόνο με άσκηση ενδίκου μέσου, ενώ η ενώπιόν τους διαδικασία πληροί τις απαιτούμενες εγγυήσεις –και ιδίως την τήρηση του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης και εν γένει των δικαιωμάτων άμυνας– για την διασφάλιση του δικαιώματος της πραγματικής - αποτελεσματικής προσφυγής, λαμβανομένων υπ' όψιν των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας, που επιβάλλουν κατ' αρχήν την τήρηση εμπιστευτικότητας και επιτρέπουν, ως εκ τούτου, περιορισμούς στην δημοσιότητα της διαδικασίας. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, οι ως άνω Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών δεν αποτελούν μεν δικαστήρια, κατά την έννοια του Συντάγματος (ούτε, κατά μείζονα λόγο, ειδικά διοικητικά δικαστήρια ή «δικαστικές επιτροπές», απαγορευόμενες κατά το Σύνταγμα – άρθρα 8 και 87, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με

το άρθρο 20 παρ. 1, βλ. ΣτΕ Ολομ. 189/2007, 825/1998), συνιστούν όμως επιτροπές που ασκούν αρμοδιότητες δικαιοδοτικού χαρακτήρα κατά την έννοια της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 89 παρ. 2 και, ως εκ τούτου, επιτρεπώς κατά το Σύνταγμα μετέχουν σε αυτές εν ενεργεία δικαστικοί λειτουργοί (πρβλ. ΣτΕ 3503/2009 Ολομ., Άρειος Πάγος 371/2013). Ο δικαιοδοτικός χαρακτήρας των ασκουμένων από αυτές αρμοδιοτήτων δεν αναιρείται από το γεγονός ότι: α. οι πράξεις τους εκδίδονται επί ενδικοφανούς προσφυγής, β. οι πράξεις τους υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών δικαστηρίων, από τις αποφάσεις των οποίων παράγεται κατά το Σύνταγμα και το νόμο υποχρέωση συμμόρφωσης, γ. δεν προβλέπεται η απαγγελία των πράξεων των επιτροπών σε δημόσια συνεδρίαση, αλλά απλώς η επίδοσή τους στους αιτούντες διεθνή προστασία, δ. προβλέπεται η αντικατάσταση των δικαστικών λειτουργών μελών των επιτροπών με την ίδια διαδικασία, μετά από αίτησή τους, ε. ο Διοικητικός Διευθυντής της Αρχής Προσφυγών διαθέτει ορισμένες αρμοδιότητες προς διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους, χωρίς όμως να ασκεί ιεραρχικό έλεγχο επί των ανεξάρτητων επιτροπών προσφυγών ή άλλη εξουσία άμεσης ή έμμεσης επέμβασης στην άσκηση του έργου τους, στ. ο Υπουργός δύναται, κατ' ενάσκηση της κανονιστικής οργανωτικής αρμοδιότητας που του παρέχει ο νόμος, να αυξήσει ή και να μειώσει τον αριθμό των επιτροπών, και ζ. η διαδικασία ενώπιον των επιτροπών είναι κατά κανόνα έγγραφη και δεν προβλέπεται δικαίωμα προφορικής ακρόασης των αιτούντων ενώπιον των επιτροπών, παρά μόνο υπό τους όρους του νόμου, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα.

21. Επειδή, στο άρθρο 90 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζονται, μεταξύ των άλλων, τα εξής: «Οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών λειτουργών ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Αυτό συγκροτείται από τον πρόεδρο του οικείου ανώτατου δικαστηρίου και από μέλη του ίδιου δικαστηρίου που ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον δύο ετών υπηρεσία στο δικαστήριο αυτό, όπως νόμος ορίζει ...». Προβλέπεται δε δικαίωμα προσφυγής του δικαστικού λειτουργού, τον οποίο αφορά η κρίση του ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου, ενώπιον της ολομελείας του οικείου ανωτάτου δικαστηρίου, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος (άρθρο 90 παρ. 3 Συντάγματος). Συναφώς δε ορίζεται στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988, βλ. την προηγούμενη σκέψη) ότι οι «τοποθετήσεις των διοριζόμενων ή προαγόμενων δικαστικών λειτουργών» καθώς και οι μεταθέσεις, μετατάξεις και αποσπάσεις τους ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου (άρθρο 49 παρ. 1) και ότι το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο Διοικητικής Δικαιοσύνης «αποφασίζει για το διορισμό των εισηγητών και τις προαγωγές των εισηγητών και παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας καθώς και για τις τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και προαγωγές των δικαστικών λειτουργών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Επίσης αποφασίζει, γνωμοδοτεί ή προτείνει και σε κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται από το νόμο» (άρθρο 67 παρ. 1). Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου που αφορά, μεταξύ άλλων, την τοποθέτηση δικαστικού λειτουργού των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπόκειται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, σε προσφυγή ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας από τον δικαστικό λειτουργό, τον οποίο αφορά η απόφαση αυτή (άρθρο 68 παρ. 8). Εξ άλλου, το όργανο διεύθυνσης του δικαστηρίου (πρόεδρος, αρχαιότερος πρόεδρος στην περίπτωση που υπηρετούν στο ίδιο δικαστήριο περισσότεροι πρόεδροι, τριμελές συμβούλιο) έχει, κατά νόμο, την αρμοδιότητα να «ορίζει τους δικαστές ... που θα μετέχουν σε επιτροπές, συλλογικά όργανα της Διοίκησης, συμβούλια ή άλλα μη δικαιοδοτικά όργανα, που προβλέπονται από τον νόμο ή τον κανονισμό του δικαστηρίου» (βλ. το άρθρο 15 παρ. 7 περ. α' στοιχ. α' και περ. γ'· περί της ασκήσεως προσφυγής κατά των πράξεων και αποφάσεων των

οργάνων διεύθυνσης ενώπιον της ολομελείας του οικείου δικαστηρίου προνοεί η επομένη παράγραφος 8 του ιδίου άρθρου 15). Στο δε άρθρο 41 του ανωτέρω Κώδικα, όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε στις διατάξεις του άρθρου αυτού το άρθρο 1 του εκτελεστικού του αναθεωρηθέντος άρθρου 89 του Συντάγματος ν. 2993/2002 (ΦΕΚ Α' 58), ορίζονται, στην παράγραφο 2, τα ακόλουθα: «Κατ' εξαίρεση [από τον κανόνα της παραγράφου 1 του ιδίου άρθρου, κατά τον οποίο απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η παροχή κάθε άλλης μισθωτής υπηρεσίας και η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος] επιτρέπεται στους δικαστικούς λειτουργούς να εκλέγονται μέλη της Ακαδημίας Αθηνών ή του διδακτικού προσωπικού ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και να μετέχουν σε συμβούλια ή επιτροπές, που ασκούν αρμοδιότητες πειθαρχικού, ελεγκτικού ή δικαιοδοτικού χαρακτήρα και σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, εφόσον η συμμετοχή τους προβλέπεται ειδικά από το νόμο. Ο δικαστικός λειτουργός που θα μετάσχει υποδεικνύεται από το δικαστή ή τον εισαγγελέα ή το τριμελές συμβούλιο που διευθύνει το πολιτικό ή το διοικητικό δικαστήριο ή την εισαγγελία, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης ...».

22. Επειδή, η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων αποτελεί ιδιαίτερο κλάδο δικαστικών λειτουργιών με αντικείμενο την παρακολούθηση και τον έλεγχο της λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων καθώς και την υποβοήθηση του έργου τους. Του κλάδου αυτού προΐσταται ο Γενικός Επίτροπος (βλ. άρθρο 90 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος για την συμμετοχή του στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας και της Διοικητικής Δικαιοσύνης και την προαγωγή στη θέση αυτή, αντιστοίχως), ο οποίος, μεταξύ άλλων, α. επιβλέπει τις εργασίες όλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και ιδίως παρακολουθεί την εύρυθμη λειτουργία τους, διαπιστώνει τις τυχόν υπάρχουσες ελλείψεις και προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της δικαστικής υπηρεσίας, και β. υποβάλλει έγγραφες αιτιολογημένες προτάσεις και συμμετέχει στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο για τα θέματα που αφορούν τους δικαστικούς λειτουργούς των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας (άρθρα 19 παρ. 1 περ. δ', 28, 29, 49 παρ. 3 περ. α' και β', 55 παρ. 1 και παρ. 2 περ. α', 63 παρ. 7 και 67 παρ. 8 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών).

23. Επειδή, η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του ν. 4375/2016 (όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 παρ. 3 του ν. 4399/2016), κατά την οποία οι δικαστικοί λειτουργοί των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, που μετέχουν στις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών, υποδεικνύονται από τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (βλ. ανωτέρω σκέψη 16), δεν αντίκειται στο άρθρο 90 παρ. 1 του Συντάγματος, με το οποίο ορίζεται ότι οι «τοποθετήσεις» των δικαστικών λειτουργιών ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου. Και τούτο διότι, εν προκειμένω, δεν πρόκειται για τοποθέτηση διοριζομένου ή προαγομένου δικαστικού λειτουργού σε ορισμένο δικαστήριο, για την οποία απαιτείται, σύμφωνα με την εν λόγω συνταγματική διάταξη, προηγούμενη απόφαση του οικείου ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου (βλ. ανωτέρω σκέψη 21 τις σχετικές ρυθμίσεις των άρθρων 49 παρ. 1 και 67 παρ. 1 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών). Εξ άλλου, από τις συνταγματικές διατάξεις, με τις οποίες κατοχυρώνεται η λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργιών, ως ειδικότερη έκφανση της αρχής της οργανικής διακρίσεως των λειτουργιών (άρθρο 26), και θεσπίζεται σειρά συγκεκριμένων εγγυήσεων υπέρ της ανεξαρτησίας αυτών (άρθρα 87 έως και 91), προκύπτει ότι για την συμμετοχή δικαστικών λειτουργιών σε όργανα

που ασκούν αρμοδιότητες δικαιοδοτικού χαρακτήρα, στις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα (άρθρο 89 παρ. 2) και εξειδικευόμενες από το νόμο περιπτώσεις, απαιτείται σχετική πράξη του αρμοδίου οργάνου της δικαστικής λειτουργίας (βλ. και απόφαση 39/2016 του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης – Α.Δ.Σ.Δ.Δ. –, 15μελούς συνθέσεως, πρβλ. και ΣτΕ 5203/1987, Ολομ. 1730/1982). Εν προκειμένω δε η διά νόμου ανάθεση της επίμαχης ειδικής αρμοδιότητας στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων δεν προσκρούει στις ως άνω συνταγματικές διατάξεις εν όψει και των κατά το Σύνταγμα και τις πάγιες διατάξεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών αρμοδιοτήτων του εν λόγω οργάνου της δικαστικής λειτουργίας, κατά τα εκτιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη. Ούτε επιβάλλεται, περαιτέρω, από το Σύνταγμα στον κοινό νομοθέτη η πρόβλεψη της άσκησης προσφυγής κατά των σχετικών «υποδείξεων» του Γενικού Επιτρόπου, ως πράξεων μονομελούς οργάνου, ενώπιον άλλου πολυμελούς οργάνου της δικαστικής λειτουργίας «με μεγαλύτερες εγγυήσεις».

24. Επειδή, κατά τα ήδη αναφερθέντα (ανωτέρω σκέψη 20), οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών του ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4399/2016, ιδρύθηκαν προκειμένου να διασφαλισθεί το κατοχυρούμενο στο άρθρο 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ «δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου» (ήτοι δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά το άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων). Στοιχεία δε, τα οποία λαμβάνονται υπ' όψιν προκειμένου να κριθεί αν όργανο που προβλέπεται από την εθνική έννομη τάξη συνιστά «δικαστήριο» κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου καθώς και η ανεξαρτησία του, εν πάση δε περιπτώσει το «δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου» διασφαλίζεται τελικώς από το σύνολο του διοικητικού και δικαστικού μηχανισμού κάθε κράτους μέλους (πρβλ. επί προδικαστικού ερωτήματος για την έννοια του αντίστοιχου άρθρου 39 της οδηγίας 2005/85/ΕΚ, ΔΕΕ απόφαση της 31.1.2013, C-175/11, D. και Α., σκέψεις 83 επομ. και 102). Η ως άνω διάταξη του άρθρου 46 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ κάθε άλλο παρά αποκλείει την συμμετοχή τακτικών δικαστών (δημοσίων λειτουργών, οι οποίοι απολαμβάνουν λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας, κατά την εθνική συνταγματική τάξη) στο όργανο που επιλαμβάνεται της προσφυγής κατά των πράξεων με τις οποίες απορρίπτεται αίτημα παροχής (ή ανακαλείται το καθεστώς) διεθνούς προστασίας, ενώ, εξ άλλου, κατά τα ήδη κριθέντα (ΔΕΕ, προμνησθείσα απόφαση D. και Α., σκέψη 103) η πρόβλεψη στην εθνική νομοθεσία ενδίκων μέσων (ή βοηθημάτων), με τα οποία οι αιτούντες διεθνή προστασία μπορούν να αμφισβητήσουν το κύρος των δυσμενών πράξεων του ανωτέρω οργάνου ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων, «είναι από μόνη της σε θέση να αποτρέψει [το όργανο αυτό] από τυχόν πειρασμούς να υποκύψει σε εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία των μελών του». Δεν θίγεται δε η ανεξαρτησία του ως άνω οργάνου από το ενδεχόμενο συμμετοχής δικαστών, οι οποίοι μετέχουν στη σύνθεση των Ανεξαρτήτων Επιτροπών Προσφυγών, και στη σύνθεση των διοικητικών δικαστηρίων που θα κληθούν να δικάσουν ένδικα βοηθήματα ή μέσα κατά πράξεων εκδοθεισών επί αιτημάτων διεθνούς προστασίας, δοθέντος μάλιστα ότι η εθνική νομοθεσία διαθέτει κανόνες που διασφαλίζουν την τήρηση των αρχών της αμεροληψίας, αντικειμενικής («δομικής») και υποκειμενικής (άρθρα 52 επομ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, π.δ. 503/1985, ΦΕΚ Α' 182, άρθρα 15 επομ. του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ν. 2717/1999, ΦΕΚ Α' 97).

25. Επειδή, περαιτέρω, εν όψει του περιεχομένου του (ανωτέρω σκέψη 18), ο Κανονισμός

Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών (τρίτη προσβαλλόμενη πράξη - υπ' αριθ. 3004/15.7.2016 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης) νομίμως εκδόθηκε με την προβλεπόμενη από την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 7 παρ. 4 του ν. 4375/2016 υπουργική απόφαση (και όχι με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου 7). Εξ άλλου, τόσο η εν λόγω διάταξη του άρθρου 7 παρ. 4 όσο και οι διατάξεις του νόμου (άρθρα 4 και 5), κατ' εφαρμογήν των οποίων εκδόθηκαν η πρώτη και η δεύτερη προσβαλλόμενες πράξεις και με τις οποίες νομοθετικές διατάξεις παρέχεται ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση για τον καθορισμό του αριθμού και την συγκρότηση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών με κοινή υπουργική απόφαση, δεν αντίκεινται στο άρθρο 43 παρ. 2 εδαφ. β' του Συντάγματος δοθέντος ότι, εν όψει των ρυθμίσεων του νόμου που έχουν εκτεθεί αναλυτικά σε προηγούμενες σκέψεις, με τις πράξεις αυτές ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα σε σχέση προς τα ρυθμιζόμενα στον νόμο. Η έκδοση προεδρικού διατάγματος ή η σύμπραξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην έκδοση του επίμαχου Κανονισμού Λειτουργίας δεν επιβάλλεται ούτε από τα άρθρα 26 και 87 του Συντάγματος, τα οποία δεν αποκλείουν την υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος θέσπιση κανονιστικών ρυθμίσεων σχετικών με την οργάνωση και λειτουργία επιτροπών που ασκούν αρμοδιότητες δικαιοδοτικού χαρακτήρα (89 παρ. 2 Συντάγματος) με αποφάσεις άλλων υπουργών. Νομίμως δε εκδόθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης Ι. Μουζάλα, στον οποίο έχει ανατεθεί η σχετική αρμοδιότητα με απόφαση του Πρωθυπουργού [βλ. την Υ10/25.9.2015 (ΦΕΚ Β' 2109) απόφαση του Πρωθυπουργού, όπως τροποποιήθηκε με την Υ144/11.4.2016 (ΦΕΚ Β' 993) απόφασή του]. Τέλος, κατά τα ήδη εκτεθέντα (σκέψη 18), όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο ανωτέρω Κανονισμός εκδόθηκε κατόπιν της 3003/15.7.2016 προτάσεως της Διοικητικής Διευθύντριας της Αρχής Προσφυγών και της επιτροπής των Προέδρων των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, κατά τα προβλεπόμενα στην ως άνω διάταξη του άρθρου 7 παρ. 4 του ν. 4375/2016.

26. Επειδή, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στις προηγούμενες σκέψεις 20 έως και 25, είναι απορριπτέοι οι προσβαλλόμενοι κατά των τριών πρώτων προσβαλλομένων πράξεων λόγοι ακυρώσεως (υπό Α1-6 στο δικόγραφο της κρινομένης αιτήσεως) περί παραβίασεως διατάξεων του Συντάγματος (άρθρα 8, 26, 43 παρ. 2, 87, 89, 90), του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45, άρθρο 13 παρ. 6) και του ν. 4375/2016 (άρθρο 7) καθώς και των αρχών του φυσικού δικαστή και της αμεροληψίας. Απορριπτέος είναι, περαιτέρω, και ο λόγος ακυρώσεως (υπό Β1 στο δικόγραφο), με τον οποίο προβάλλεται συναφώς ότι η τέταρτη (ειδικώς αφορώσα τον αιτούντα) προσβαλλόμενη πράξη είναι ακυρωτέα αφ' ενός λόγω κακής συγκρότησης του οργάνου που την εξέδωσε (3η Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών) και αφ' ετέρου ως ερειδομένη επί των τριών πρώτων προσβαλλομένων - «πλημμελών», κατά τους κριθέντες ως απορριπτέους, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, ισχυρισμούς του αιτούντος - πράξεων.

27. Επειδή, η Οδηγία 2013/32/ΕΕ περιλαμβάνει στο Κεφάλαιο II αυτής (άρθρα 6 - 30) τις «βασικές αρχές και εγγυήσεις» της διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Τα άρθρα 14 έως 17 αναφέρονται στη συνέντευξη του αιτούντος, ενώ το άρθρο 34 της οδηγίας, το οποίο εντάσσεται στο Τμήμα II του Κεφαλαίου III αυτής («Διαδικασίες σε πρώτο βαθμό»), περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες «σχετικά με τη συνέντευξη για το παραδεκτό της αίτησης», εφαρμοστέους, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση που το αίτημα παροχής διεθνούς προστασίας δεν εξετάζεται κατ' ουσίαν από την αποφαινόμενη αρχή διότι άλλη χώρα, που δεν είναι κράτος μέλος, μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, κατά τα άρθρα 33 παρ. 2 περ. γ' και 38 της οδηγίας (άρθρα

54 παρ. 1 περ. δ' και 56 ν. 4375/2016, αντιστοίχως). Τα ως άνω άρθρα 14 έως 17 και 34 της οδηγίας μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 52 του ν. 4375/2016, με το οποίο ορίζονται, εκτός των άλλων, τα ακόλουθα: «1. Πριν τη λήψη απόφασης, η Αποφαινόμενη Αρχή διενεργεί προσωπική συνέντευξη του αιτούντος ... Με την επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του άρθρου 59 του παρόντος [περί των «μεταγενεστέρων» αιτήσεων], σε περίπτωση που από το διοικητικό φάκελο της αίτησης διεθνούς προστασίας προκύπτουν ενδείξεις ότι η αίτηση εμπίπτει στις περιπτώσεις अपαράδεκτων αιτήσεων του άρθρου 54 του παρόντος, η συνέντευξη μπορεί να περιοριστεί στη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της διάταξης αυτής και να δοθεί η ευκαιρία στον αιτούντα να εκφραστεί σχετικά. Σε περίπτωση που από την πραγματοποίηση της συνέντευξης, η Αποφαινόμενη Αρχή κρίνει απαραίτητη τη διερεύνηση της ουσίας της αίτησης διεθνούς προστασίας, πραγματοποιείται σχετική συμπληρωματική συνέντευξη. 2. Η συνέντευξη διενεργείται από αρμόδιο υπάλληλο της Αρχής Παραλαβής (χειριστή), ο οποίος διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα και ο οποίος λαμβάνει και εκδίδει την απόφαση επί της αίτησης διεθνούς προστασίας. Ο εσωτερικός κανονισμός της Υπηρεσίας Ασύλου ορίζει τη διαδικασία ορισμού του αρμόδιου υπαλλήλου (χειριστή) από τον Προϊστάμενο του κάθε Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου και Αυτοτελούς Κλιμακίου Ασύλου. 3. Η συνέντευξη διενεργείται με τη συνδρομή διερμηνέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 41 παράγραφος 1β, ικανού να εξασφαλίσει την αναγκαία επικοινωνία, προκειμένου ο ενδιαφερόμενος να επιβεβαιώσει όσα αναφέρει στην αίτησή του και να μπορέσει να εκθέσει με πληρότητα τους λόγους που τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του ή προηγούμενης συνθήκης διαμονής του, όταν πρόκειται για ανιθαγενή, ζητώντας προστασία, καθώς και τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν και προκειμένου να δώσει εξηγήσεις, ιδίως σε ό,τι αφορά το προσωπικό του ιστορικό, συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού των οικείων συγγενών του, την ταυτότητα, την ηλικία του, την ιθαγένεια, τη χώρα και τον τόπο προηγούμενης διαμονής του, τυχόν προηγούμενες αιτήσεις διεθνούς προστασίας, τα δρομολόγια που ακολούθησε για να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος και τα ταξιδιωτικά του έγγραφα. 4. Κατά τη διεξαγωγή της προσωπικής συνέντευξης η Αποφαινόμενη Αρχή παραχωρεί στον αιτούντα κατάλληλη ευκαιρία για να παρουσιάσει τα στοιχεία που απαιτούνται για την κατά το δυνατόν πλήρη τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας. Στον αιτούντα δίνεται η ευκαιρία να παράσχει εξηγήσεις σχετικά με τα στοιχεία που ενδεχομένως λείπουν και/ή σχετικά με τυχόν ασυνέπειες ή αντιφάσεις στο πλαίσιο των δηλώσεών του. 5. Πριν από τη συνέντευξη χορηγείται στον αιτούντα, εφ' όσον το επιθυμεί, εύλογος χρόνος προκειμένου να προετοιμασθεί κατάλληλα και να συμβουλευθεί νομικό ή άλλο σύμβουλο για να τον επικουρεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο εύλογος χρόνος καθορίζεται από την Αρμόδια Αρχή Παραλαβής και δεν δύναται να υπερβεί τις επτά (7) ημέρες ή τις τρεις (3) ημέρες όταν πραγματοποιείται συνέντευξη βάσει των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 60 ή όταν αφορά αιτούντα που βρίσκεται σε διαδικασία Υποδοχής και Ταυτοποίησης. 6 ... 12. Η προσωπική συνέντευξη διεξάγεται υπό συνθήκες που εξασφαλίζουν την απαιτούμενη εμπιστευτικότητα. 13. Κατά την προσωπική συνέντευξη λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα που εξασφαλίζουν τη διεξαγωγή της σε συνθήκες που επιτρέπουν στον αιτούντα να παρουσιάσει διεξοδικά τους λόγους της αίτησής του. Για το σκοπό αυτό: α. Ο κάθε χειριστής διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα για να συνεκτιμήσει τις προσωπικές ή γενικές συνθήκες που αφορούν την αίτηση, συμπεριλαμβανομένων των πολιτισμικών καταβολών του αιτούντος. Ειδικότερα, οι χειριστές επιμορφώνονται, ιδίως για τις ειδικές ανάγκες των γυναικών, των παιδιών και των θυμάτων βίας και βασανιστηρίων. β. Ο διερμηνέας που επιλέγεται είναι ικανός να εξασφαλίσει την αναγκαία επικοινωνία σε γλώσσα που κατανοεί ο αιτών. 14. Η συνέντευξη ηχογραφείται, ενώ για κάθε συνέντευξη συντάσσεται έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται οι

βασικοί ισχυρισμοί του αιτούντος διεθνή προστασία και όλα τα ουσιώδη στοιχεία της. Εάν δεν είναι δυνατή η απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης, τηρείται πλήρες πρακτικό. Ο αιτών καλείται στο τέλος της συνέντευξης να επιβεβαιώσει ότι δεν επιθυμεί να προσθέσει οτιδήποτε άλλο, ενώ δεν υπογράφει την έκθεση ή το πρακτικό. Η ηχητική καταγραφή συνοδεύει την έκθεση ή το πρακτικό και αποθηκεύεται με μέριμνα της Αποφαινόμενης Αρχής. Συνεντεύξεις που πραγματοποιούνται με τηλεδιάσκεψη καταγράφονται ηχητικά υποχρεωτικά. 15. Εφόσον δεν είναι δυνατή η ηχητική καταγραφή, τηρείται πλήρες πρακτικό της συνέντευξης. Ο αιτών καλείται να βεβαιώσει την ακρίβεια του περιεχομένου του πρακτικού, υπογράφοντας με τη συνδρομή διερμηνέα, εφόσον παρίσταται, που επίσης υπογράφει. Σε περίπτωση που ο αιτών αρνείται να επιβεβαιώσει το περιεχόμενο του πρακτικού, οι λόγοι άρνησης καταχωρίζονται σε αυτό. Η άρνηση του αιτούντος να βεβαιώσει το περιεχόμενο του πρακτικού δεν εμποδίζει την Αποφαινόμενη Αρχή να λάβει απόφαση επί της αίτησής του. 16. Ο αιτών δικαιούται να λαμβάνει οποτεδήποτε αντίγραφο του πρακτικού ή της έκθεσης και της ηχητικής καταγραφής. 17 [όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 παρ. 12 του ν. 4399/2016] Οι προαναφερόμενες εγγυήσεις τηρούνται και κατά τη διαδικασία συζήτησης των προσφυγών ενώπιον των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών, καθώς και σε κάθε συμπληρωματική συνέντευξη ή ακρόαση. 18. Ο εσωτερικός κανονισμός της Υπηρεσίας Ασύλου δύναται να ορίζει λεπτομερέστερα τις τεχνικές διαδικασίες της διεξαγωγής και της ηχητικής καταγραφής της συνέντευξης και τηλεδιάσκεψης».

28. Επειδή, περαιτέρω, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 31

παρ. 8 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, «Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν ότι μια διαδικασία εξέτασης σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου II μπορεί να επιταχυνθεί και/ή να διενεργηθεί στα σύνορα ή σε ζώνες διέλευσης σύμφωνα με το άρθρο 43, εφόσον ...», προβλέπεται δε στην επόμενη παράγραφο 9 του ίδιου άρθρου ότι για την έκδοση απόφασης κατά την πρωτοβάθμια διαδικασία σύμφωνα με την παράγραφο 8, ορίζονται από τα κράτη μέλη «εύλογες» προθεσμίες, οι οποίες μπορούν να παρατείνονται υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Στο δε άρθρο 43 της οδηγίας, με τίτλο «Διαδικασίες στα σύνορα», ορίζονται τα εξής: «1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν διαδικασίες, σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου II, προκειμένου να αποφασίζουν, στα σύνορα ή στις ζώνες διέλευσης των κρατών μελών, σχετικά με: α) το παραδεκτό μιας αίτησης, δυνάμει του άρθρου 33, που υποβάλλεται στα σημεία αυτά· και/ή β) την ουσία της αίτησης σε διαδικασία δυνάμει του άρθρου 31 παράγραφος 8. 2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η απόφαση στο πλαίσιο των διαδικασιών της παραγράφου 1 να λαμβάνεται εντός εύλογης προθεσμίας. Αν δεν έχει ληφθεί απόφαση εντός τεσσάρων εβδομάδων, επιτρέπεται στον αιτούντα η είσοδος στο έδαφος του κράτους μέλους προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή του σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις της παρούσας οδηγίας. 3. Στην περίπτωση αφίξεων που αφορούν μεγάλο αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών οι οποίοι καταθέτουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα σύνορα ή σε ζώνη διέλευσης, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη στην πράξη ή εκεί εφαρμογή της παραγράφου 1, οι εν λόγω διαδικασίες μπορούν να εφαρμόζονται επίσης όπου και επί όσο χρονικό διάστημα φιλοξενούνται κανονικά οι συγκεκριμένοι υπήκοοι τρίτων χωρών ή ανιθαγενείς σε σημεία πλησίον των συνόρων ή της ζώνης διέλευσης».

29. Επειδή, το ανωτέρω άρθρο 43 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το άρθρο 60 του

ν. 4375/2016 («Διαδικασίες στα σύνορα»), με το οποίο προβλέπονται, μεταξύ των άλλων, τα ακόλουθα: «1. Στις περιπτώσεις που υποβάλλονται αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα σύνορα και τις ζώνες διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της χώρας, οι αιτούντες απολαμβάνουν των

δικαιωμάτων και των εγγυήσεων των διατάξεων των άρθρων 41, 44, 45 και 46 του παρόντος Μέρους. 2. Αν δεν ληφθεί απόφαση εντός είκοσι οκτώ (28) ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης, επιτρέπεται στον αιτούντα η είσοδος και παραμονή του στο εσωτερικό της χώρας, προκειμένου να εξετασθεί η αίτησή του σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις του παρόντος. 3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 46, στις περιπτώσεις του παρόντος άρθρου, που απορρίπτεται αίτηση διεθνούς προστασίας και εκδίδεται απόφαση απέλασης, επιστροφής ή επανεισδοχής, η εκτέλεση της οποίας αναστέλλεται, με σχετική δικαστική απόφαση, επιτρέπεται η παραμονή του αιτούντος στη χώρα μέχρι την έκδοση απόφασης επί του ένδικου μέσου. 4. Σε περίπτωση αφίξεων που αφορούν μεγάλο αριθμό πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι υποβάλλουν αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα σύνορα ή σε ζώνη διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της χώρας ή ενόσω παραμένουν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εθνικής Άμυνας εφαρμόζονται κατ' εξαίρεση τα παρακάτω: α. Η καταγραφή της αίτησης διεθνούς προστασίας, οι επιδόσεις των αποφάσεων και λοιπών διαδικαστικών εγγράφων, καθώς και η παραλαβή προσφυγών μπορεί να πραγματοποιείται από προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας ή προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων. β. Η συνέντευξη με τους αιτούντες διεθνή προστασία δύναται να διενεργείται και από προσωπικό που διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο. γ. Η προθεσμία του άρθρου 52 παράγραφος 5 είναι μίας (1) ημέρας. Η προθεσμία του άρθρου 62 παράγραφος 2 (γ) είναι δύο (2) ημερών. Οι προθεσμίες του άρθ. 62 παράγραφος 3, για την ειδοποίηση του αιτούντος σε περίπτωση προφορικής ακρόασης και για την κατάθεση τυχόν υπομνήματος μετά την εξέταση της προσφυγής είναι μίας (1) ημέρας. δ. Η απόφαση επί της αίτησης διεθνούς προστασίας εκδίδεται το αργότερο την επόμενη ημέρα της πραγματοποίησης της συνέντευξης και επιδίδεται το αργότερο την επόμενη της έκδοσής της. ε. Οι προσφυγές εξετάζονται σε τρεις (3) ημέρες από την κατάθεσή τους. Η απόφαση επί της προσφυγής εκδίδεται το αργότερο εντός δύο (2) ημερών από την εξέτασή της ή την κατάθεση του υπομνήματος και επιδίδεται το αργότερο την επόμενη ημέρα της έκδοσής της. Κατά την περίπτωση της υποβολής σχετικής αίτησης ακρόασης από τον προσφεύγοντα, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο ε' του παρόντος, η Επιτροπή Προσφυγών δύναται, κατά την κρίση της, να καλεί τον προσφεύγοντα σε ακρόαση. στ. Από την παραπάνω διαδικασία εξαιρούνται όσοι υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 8 έως και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθώς και τα πρόσωπα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 14. 5. Με την κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας της προηγούμενης παραγράφου δύναται να ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια που αφορά την εφαρμογή του παρόντος». Η περίπτωση β' της παρ. 4 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 13 του άρθρου 86 του ν. 4399/2016. Εξ άλλου, στο άρθρο 80 παρ. 26 του ν. 4375/2016, όπως ίσχυε αρχικώς, προβλεπόταν ότι η κατά παρέκκλιση διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4 εφαρμόζεται από τη δημοσίευση του νόμου και ότι η διάρκεια ισχύος της δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των έξι μηνών και μπορεί να παραταθεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης για χρονικό διάστημα επί πλέον τριών μηνών. Ακολούθως, με τη διάταξη της παρ. 20 του άρθρου 86 του ν. 4399/2016, οι ως άνω προθεσμίες ορίστηκαν σε δώδεκα και έξι μήνες αντιστοίχως.

30. Επειδή, η οδηγία 2013/32/ΕΕ επιτρέπει στον εθνικό νομοθέτη την θέσπιση ειδικής ταχύρρυθμης διαδικασίας για την εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται στα σύνορα ή σε ζώνες διέλευσης ή ενόσω οι ενδιαφερόμενοι παραμένουν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, στην περίπτωση αφίξεων μεγάλου αριθμού πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών,

υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι τηρούνται οι βασικές αρχές και εγγυήσεις του Κεφαλαίου II αυτής (βλ. ανωτέρω σκέψη 27). Και ναι μεν το άρθρο 60 του ν. 4375/2016 προβλέπει στην παράγραφο 4 την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης για την τήρηση της προβλεπόμενης συναφώς στην παράγραφο αυτή εξαιρετικής διαδικασίας, ωστόσο ο νομοθέτης, στο άρθρο 80 παρ. 26 του ίδιου νόμου, εκτιμώντας τις περιστάσεις, όρισε ότι η κατά παρέκκλιση διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4 εφαρμόζεται από τη δημοσίευση του νόμου, για το προβλεπόμενο με την ίδια διάταξη νόμο χρονικό διάστημα, χωρίς να απαιτείται δηλαδή, ως προϋπόθεση εφαρμογής της, η προηγούμενη έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης [η οποία ήδη εκδόθηκε, βλ. την 13257/31.8.2016 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εθνικής Άμυνας (ΦΕΚ Β΄ 3455/26.10.2016)]. Η εφαρμογή, εξ άλλου, της εξαιρετικής διαδικασίας του άρθρου 60 παρ. 4 του ν. 4375/2016 δεν προϋποθέτει ούτε την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία να διαπιστώνεται η μαζική εισροή εκτοπισθέντων υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου της 20ης Ιουλίου 2001 («σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων», ΕΕ L 212). Και τούτο διότι η απόφαση αυτή εντάσσεται στην κατά την ως άνω οδηγία 2001/55/ΕΚ (και το εκδοθέν προς συμμόρφωση στις διατάξεις της, π.δ. 80/2006, ΦΕΚ Α΄ 82), διαδικασία παροχής «προσωρινής προστασίας», η οποία διακρίνεται σαφώς από την ρυθμιζόμενη με την οδηγία 2013/32/ΕΕ διαδικασία παροχής «διεθνούς προστασίας» (ήτοι του καθεστώτος του πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας) κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95/ΕΕ (βλ. στην σκέψη 7 το άρθρο 78 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το οποίο το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου περιλαμβάνει «κοινό σύστημα για την προσωρινή προστασία των εκτοπισμένων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής εισροής» καθώς και «κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του ενιαίου καθεστώτος ασύλου ή επικουρικής προστασίας», παρ. 2 περ. γ΄ και δ΄, αντιστοίχως). Περαιτέρω, η εξαίρεση από την εφαρμογή της ανωτέρω διαδικασίας των αναφερομένων στην περίπτωση στ΄ της παραγράφου 4 του άρθρου 60 κατηγοριών προσώπων δικαιολογείται, όσον αφορά εκείνους που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, εν όψει των ιδιαίτερων συνθηκών υπό τις οποίες τελούν τα πρόσωπα αυτά (ασυνόδευτοι ανήλικοι, άτομα που έχουν αναπηρία ή πάσχουν από ανίατη ή σοβαρή ασθένεια, υπερήλικες, γυναίκες σε κύηση ή λοχεία, μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα, θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή άλλης σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, πρόσωπα με σύνδρομο μετατραυματικής διαταραχής, ιδίως επιζήσαντες και συγγενείς θυμάτων ναυαγίων, και θύματα εμπορίας ανθρώπων, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 8 του άρθρου 14 του ν. 4375/2016, στην οποία παραπέμπει το άρθρο 60 παρ. 4 περ. στ΄ του ίδιου νόμου). Δεν παρίσταται επίσης αυθαίρετη ούτε η εξαίρεση των υπαγομένων στις διατάξεις των άρθρων 8 έως και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 («για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα», ΕΕ L 180), ήτοι των αιτούντων διεθνή προστασία, οι οποίοι συνδέονται με οικογενειακούς ή συγγενικούς δεσμούς, κατά τα ειδικότερον προβλεπόμενα στις εν λόγω διατάξεις, με πρόσωπα που είτε ευρίσκονται νομίμως, είτε έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας ή έχουν λάβει άδεια διαμονής ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο και καθίσταται «υπεύθυνο» για την εξέταση του αιτήματος παροχής διεθνούς προστασίας.

31. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, κατά την καταγραφή του αιτήματος παροχής διεθνούς προστασίας προς την Υπηρεσία Ασύλου στις 4.8.2016, ο αιτών δήλωσε ότι ομιλεί την αραβική γλώσσα και ότι επιθυμεί η διενέργεια της συνέντευξής του να λάβει χώρα στη γλώσσα αυτή, ότι έχει διαβατήριο, είναι σουνίτης μουσουλμάνος το θρήσκευμα, άγαμος, έχει λάβει ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση (πανεπιστήμιο) και δεν αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας. Περαιτέρω, βεβαίωσε ενυπογράφως ότι του αναγνώσθηκε το έντυπο (φόρμα) καταγραφής του ανωτέρω αιτήματός του, ότι συμφωνεί με το περιεχόμενό του και ότι ενημερώθηκε για τις υποχρεώσεις του και για τα επόμενα στάδια της διαδικασίας. Ακολούθως, κλήθηκε ενυπογράφως, παρουσία διερμηνέα, να παραστεί αυτοπροσώπως ή και με τη συνδρομή συμβούλου στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Λέσβου σε συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα (09:00 της 8.8.2016), προκειμένου να λάβει χώρα η εξέταση της αιτήσεώς του. Η πρόσκληση έλαβε χώρα στην αραβική γλώσσα την οποία ο αιτών δήλωσε ότι κατανοεί, του χορηγήθηκε δε περίληψη αυτής στην ίδια γλώσσα. Κατά τη διοικητική διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του στις 8.8.2016, διενεργήθηκε συνέντευξή του στην αραβική γλώσσα, ενώπιον «εμπειρογνώμονα» της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (EYYA), παρουσία διερμηνέα, κατόπιν δε τούτου συντάχθηκε το με την ίδια ημερομηνία πρακτικό συνέντευξης στην αγγλική γλώσσα. Κατά τα αναφερόμενα στο εν λόγω πρακτικό, ο αιτών ενημερώθηκε ότι η συνέντευξη είναι μέρος της διαδικασίας εξέτασης του παραδεκτού της αίτησής του και ειδικότερα ότι η Υπηρεσία Ασύλου προτίθεται να εξετάσει αν ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιστρέψει στην Τουρκία σύμφωνα με την αρχή της «ασφαλούς τρίτης χώρας». Ενημερώθηκε περαιτέρω ότι όλα τα παριστάμενα κατά την συνέντευξη πρόσωπα δεσμεύονται από την υποχρέωση εμπιστευτικότητας, ότι οι παρεχόμενες πληροφορίες δεν θα κοινοποιηθούν στις αρχές της χώρας καταγωγής του αλλά ενδεχομένως σε άλλες ελληνικές καθώς και τουρκικές αρχές, ότι πρέπει να συνεργασθεί με την Υπηρεσία Ασύλου και να παρουσιάσει με ειλικρίνεια τα στοιχεία της υπόθεσής του καθώς και ότι δύναται να ζητήσει οποτεδήποτε τη διακοπή της διαδικασίας, εφ' όσον αισθανθεί κούραση ή αδιαθεσία. Επίσης, ερωτήθηκε αν έχει τυχόν απορίες σχετικά με την διαδικασία, την οποία ο αιτών επιβεβαίωσε ότι κατανοεί. Επιβεβαίωσε, ακόμη, απαντώντας σε σχετικά ερωτήματα, ότι κατανοεί τον διερμηνέα και ότι αν αισθάνεται υγιής προκειμένου να λάβει χώρα η συνέντευξη για το παραδεκτό της αιτήσεώς του. Ακολούθως, υπεβλήθησαν στον αιτούντα ερωτήσεις αφ' ενός σχετικές με την προσωπική και οικογενειακή κατάστασή του και αφ' ετέρου σχετικές με το παραδεκτό της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας, οι οποίες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες εισόδου και παραμονής του αιτούντος στην Τουρκία μετά την αναχώρησή του από την πατρίδα του και πριν από την άφιξή του στην Ελλάδα, καθώς και τους λόγους για τους οποίους ο αιτών έφυγε από την Τουρκία και δεν επιθυμεί την επιστροφή του στην χώρα αυτή. Ο αιτών επιβεβαίωσε, τέλος, ενυπογράφως ότι του αναγνώσθηκε το πρακτικό της συνέντευξης, το περιεχόμενο του οποίου είναι ακριβές. Κατόπιν τούτου, η διενεργήσασα την συνέντευξη «εμπειρογνώμονας» της EYYA συνέταξε τις από 10.8.2016 «συμπερασματικές παρατηρήσεις», με τις οποίες διατύπωσε την άποψη ότι η «έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας μπορεί να εφαρμοσθεί» στην περίπτωση του αιτούντος όσον αφορά την Τουρκία, εκδόθηκε δε εν συνεχεία, κατά τα ήδη αναφερθέντα (σκέψη 6), η πρωτοβάθμια, απορριπτική του αιτήματός του περί παροχής διεθνούς προστασίας, Α.Υ. 38839/17.8.2016 απόφαση του Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Λέσβου. Κατά της απόφασης αυτής ο αιτών άσκησε την προβλεπόμενη ενδικοφανή προσφυγή στις 18.8.2016 υποβάλλοντας συγχρόνως και αίτημα προσωπικής ακρόασης από την Επιτροπή Προσφυγών, το οποίο επανέλαβε με το κατατεθέν στις 23.8.2016 ενώπιον της Επιτροπής υπόμνημά του. Η προσφυγή του αιτούντος απερρίφθη με την τέταρτη προσβαλλόμενη πράξη (4159/8.9.2016) της 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών, κατά την σχετική συνεδρίαση της οποίας στις 24.8.2016 ο αιτών δεν παρέστη αφού κρίθηκε ως

απορριπτέο και το αίτημα προφορικής ακρόασής του με την αιτιολογία ότι «ενόψει του εκτιθέμενου πραγματικού και των προβαλλόμενων ισχυρισμών, δεν συντρέχει κατά την κρίση της Επιτροπής λόγος ακρόασης του προσφεύγοντος κατ' εφαρμογήν των περιπτώσεων α' έως και δ' της παρ. 1 του άρθρου 62 του ν. 4375/2016, όπως η τελευταία παράγραφος τροποποιήθηκε ...» (παράγραφος 31 της τέταρτης προβαλλόμενης πράξης).

32. Επειδή, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην σκέψη 30, αβασίμως προβάλλεται (λόγος ακυρώσεως Β3) ότι η εκδοθείσα, δυνάμει της παραγράφου 4 του άρθρου 60 του ν. 4375/2016, προβαλλόμενη πράξη 4159/8.9.2016 της Επιτροπής Προσφυγών είναι ακυρωτέα, διότι δεν είχε προηγηθεί η έκδοση της προβλεπόμενης στην ίδια διάταξη κοινής υπουργικής απόφασης ή της, κατά το άρθρο 5 παρ. 1 της οδηγίας 2001/55/ΕΚ, απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία να διαπιστώνεται η μαζική εισροή εκτοπισθέντων υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών στην Ελλάδα. Απορριπτές είναι και οι προβαλλόμενες με τον ίδιο λόγο ακυρώσεως αιτιάσεις ότι δεν προκύπτει ούτε βεβαιώνεται στις απορριπτικές του ενδίκου αιτήματος παροχής διεθνούς προστασίας πράξεις (Υ.Α. 38839/17.8.2016 της περιφερειακής υπηρεσίας ασύλου και 4159/8.9.2016 της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών) η συνδρομή των πραγματικών προϋποθέσεων εφαρμογής της ανωτέρω διατάξεως (άρθρο 60 παρ. 4 ν. 4375/2016), ήτοι ότι είχε λάβει χώρα η άφιξη μεγάλου αριθμού πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι υπέβαλαν αιτήσεις διεθνούς προστασίας στα σύνορα ή σε ζώνη διέλευσης ή ενόσω παρέμεναν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Και τούτο διότι, κατά τα προαναφερθέντα (σκέψη 29), ο νομοθέτης, εκτιμώντας, κατά τρόπο σύμφωνο, άλλωστε, με τα δεδομένα της κοινής πείρας, τις περιστάσεις και τις κρατούσες κατά τον χρόνο θέσπισης του ν. 4375/2016 και του τροποποιητικού του ν. 4399/2016 πραγματικές συνθήκες, όρισε ότι η ανωτέρω κατά παρέκκλιση διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4 του ν. 4375/2016 εφαρμόζεται ήδη από την δημοσίευση του νόμου αυτού (άρθρο 80 παρ. 26 ν. 4375/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 86 παρ. 20 του ν. 4399/2016). Εξ άλλου, ο νόμος δεν επιβάλλει την μεία της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της ως άνω εξαιρετικής διαδικασίας ως τυπικό στοιχείο του κύρους των ατομικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται σε πρώτο και δεύτερο βαθμό επί των αιτημάτων διεθνούς προστασίας. Ούτε συνιστά η εφαρμογή της διαδικασίας της παραγράφου 4 του άρθρου 60 του ν. 4375/2016 στην περίπτωση του αιτούντος, Σύρου, ο οποίος εισήλθε στην Ελλάδα μέσω των νήσων του Αιγαίου, και η εξέταση της συνδρομής λόγου απαραδέκτου του αιτήματός του για την παροχή διεθνούς προστασίας (δυνατότητα επανεισδοχής σε ασφαλή τρίτη χώρα), αδικαιολόγητη δυσμενή διακριτική μεταχείρισή του έναντι των λοιπών αλλοδαπών αιτούντων διεθνή προστασία (των ομοεθνών του, οι οποίοι εισήλθαν στην χώρα από άλλα σημεία της μεθορίου, και των αλλοδαπών άλλων εθνικοτήτων), εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου και της οδηγίας 2013/32/ΕΕ και τηρήθηκαν οι βασικές αρχές και εγγυήσεις αυτής. Είναι απορριπτέα, ως εκ τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα, ενώ αβασίμως, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην σκέψη 30, προβάλλονται αιτιάσεις σχετικές με την εξαίρεση από την επίμαχη διαδικασία των προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και των υπαγομένων στις διατάξεις των άρθρων 8 έως και 11 του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013.

33. Επειδή, η δυνατότητα διενέργειας συνεντεύξεων από προσωπικό της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο (ΕΥΥΑ) προβλέπεται ρητώς από την περίπτωση β' της παραγράφου 4 του άρθρου 60 του ν. 4375/2016 (πρβλ. σχετικώς τα άρθρα 14 παρ. 1 και 34 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ), η οποία αποτελεί ειδική διάταξη εν σχέσει με την γενική ρύθμιση του άρθρου 2 παρ. 7 του ίδιου νόμου (βλ. σκέψη 16) περί της αναθέσεως, σε φορείς της κοινωνίας των πολιτών, της

διεκπεραίωσης επί μέρους αρμοδιοτήτων περιφερειακού γραφείου ασύλου, εξαιρουμένων των αρμοδιοτήτων εκείνων «που συνιστούν άσκηση δημόσιας εξουσίας», στις οποίες συμπεριλαμβάνεται κατά την ίδια διάταξη (άρθρο 2 παρ. 7) και η «διεξαγωγή συνεντεύξεων». Η ανάθεση δε των συγκεκριμένων καθηκόντων σε προσωπικό της ΕΥΥΑ, η οποία ιδρύθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 439/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2010 (ΕΕ L 132) προς τον σκοπό, μεταξύ άλλων, της παροχής «επιχειρησιακής στήριξης», συμπεριλαμβανομένης και της «τεχνικής συνδρομής ... όσον αφορά την εξέταση και τη διαχείριση των φακέλων ασύλου», στα κράτη μέλη, των οποίων τα συστήματα ασύλου και υποδοχής υφίστανται ιδιαίτερες πιέσεις (ιδίως άρθρα 2 παρ. 2, 5 και 6, 10, 13, 14, 15 και 18 του Κανονισμού 439/2010), δεν αντίκειται, εν όψει της φύσεως των καθηκόντων αυτών, σε καμία διάταξη του Συντάγματος, ούτε στις διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού. Αβασίμως, συνεπώς, προβάλλεται (Β4 λόγος ακυρώσεως) ότι η συνέντευξη του αιτούντος διενεργήθηκε από αναρμόδιο πρόσωπο («εμπειρογνώμονα» της ΕΥΥΑ) κατά παράβαση του άρθρου 2 παρ. 7 του ν. 4375/2016 και ότι η διάταξη του άρθρου 60 παρ. 4 περ. β' του ίδιου νόμου, η οποία προβλέπει την διενέργεια της συνέντευξης του αιτούντος διεθνή προστασία από προσωπικό που διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο και όχι από υπάλληλο του Ελληνικού Δημοσίου, είναι ανίσχυρη εξ αιτίας της αντιθέσεώς της προς τις διατάξεις του Συντάγματος και του Κανονισμού 493/2010/ΕΕ. Απορριπτές είναι και οι συναφείς αιτιάσεις, με τις οποίες προβάλλονται πλημμέλειες της διαδικασίας εξέτασης του αιτήματος διεθνούς προστασίας του αιτούντος σε πρώτο βαθμό (λόγοι ακυρώσεως Β5 και Β6, πρώτο σκέλος). Και τούτο διότι, ανεξαρτήτως του ότι ο αιτών είχε κατά νόμο την δυνατότητα να επαναφέρει τους (νομικούς αλλά και τους πραγματικούς ισχυρισμούς του) σε δεύτερο βαθμό, δυνατότητα την οποία πράγματι άσκησε με την υποβολή στις 23.8.2016 ενώπιον της, επιληφθείσης της ενδικοφανούς προσφυγής του, 3ης Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών, εκτενούς υπομνήματος, το οποίο υπογράφεται από δικηγόρο, πάντως: α. Προβάλλεται ότι παρανόμως συντάχθηκαν το πρακτικό συνέντευξης και οι σχετικές «συμπερασματικές παρατηρήσεις» του διενεργήσαντος την συνέντευξη στην αγγλική και όχι στην ελληνική γλώσσα, ενέργεια, η οποία δικαιολογείται, όμως, από την ανάθεση των σχετικών καθηκόντων σε προσωπικό ευρωπαϊκής υπηρεσίας (της ΕΥΥΑ). Δεν προκύπτει δε βλάβη του αιτούντος εφ' όσον δεν προβάλλεται και ότι οι απορριπτικές του αιτήματός του πράξεις εκδόθηκαν κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των προβληθέντων κατά την συνέντευξη ισχυρισμών του, των ερωτημάτων που του υποβλήθηκαν και των ανωτέρω «συμπερασματικών παρατηρήσεων», οφειλομένη στην ελλιπή κατανόηση της αγγλικής γλώσσας από τον υπάλληλο που εξέδωσε την πρωτοβάθμια απορριπτική πράξη και τα μέλη της Επιτροπής Προσφυγών που εξέτασαν την υπόθεση του αιτούντος (τα οποία επελέγησαν με κριτήριο και την καλή ή πολύ καλή γνώση της αγγλικής, άρθρο 5 παρ. 3 ν. 4375/2016, σκέψη 16). Εξ άλλου, στον φάκελο της υποθέσεως που απεστάλη από την Διοίκηση στο Δικαστήριο περιλαμβάνονται τα ανωτέρω έγγραφα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα. β. Από το συνταχθέν πρακτικό και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, τα ουσιώδη στοιχεία των οποίων παρατίθενται ανωτέρω στην σκέψη 31, προκύπτει ότι τηρήθηκε κατ' αρχήν η προβλεπόμενη από το νόμο (άρθρο 52 ν. 4375/2016, σκέψη 27) διαδικασία· αβασίμως, συνεπώς, προβάλλονται τα αντίθετα ενώ απορριπτές είναι και οι αιτιάσεις περί παραβιάσεως διατάξεων του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (άρθρο 44), οι οποίες δεν έχουν εφαρμογή εν προκειμένω. γ. Εν όψει των οριζομένων, κατά τα προαναφερθέντα, στο άρθρο 52 παρ. 1 του ν. 4375/2016 (34 παρ. 1 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ), νομίμως περιορίσθηκε η εξέταση της υπόθεσης του αιτούντος στην έρευνα του παραδεκτού της αίτησής του να αναγνωρισθεί ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας (και δεν εξετάσθηκε επιπροσθέτως αν ο εν λόγω διατρέχει τον κίνδυνο να υποστεί δίωξη ή άλλη σοβαρή βλάβη σε περίπτωση επιστροφής του στην Συρία) εφ' όσον, όπως του

επισημάνθηκε και κατά την συνέντευξη, αντικείμενο της έρευνας της Υπηρεσίας Ασύλου ήταν το ενδεχόμενο επανεισδοχής του σε «ασφαλή τρίτη χώρα», ζήτημα το οποίο ανάγεται στο παραδεκτό της ανωτέρω αίτησής του κατά το νόμο και την οδηγία, και δ. Ο αιτών, ο οποίος έφερε και το σχετικό βάρος επίκλησης, ανέφερε μεν κατά την συνέντευξη ότι είχε συγγενείς (εξαδέλφους) σε άλλα κράτη μέλη (Μάλτα, Γερμανία), χωρίς, όμως, να προκύπτει κατ' αρχήν ότι συνέτρεχε περίπτωση εξαίρεσής του από την διαδικασία του άρθρου 60 παρ. 4 του ν. 4375/2016, ως υπαγομένου στον Κανονισμό 604/2013/ΕΕ, ούτε προέβαλε εξ άλλου συγκεκριμένους ισχυρισμούς, οι οποίοι θα δικαιολογούσαν την υπαγωγή του στην κατηγορία των ευάλωτων ομάδων. Κατά συνέπεια, αβασίμως προβάλλεται ότι εμφιλοχώρησαν πλημμέλειες στην διαδικασία εξέτασης του αιτούντος διότι δεν του ετέθησαν σχετικά ερωτήματα κατά την συνέντευξη.

34. Επειδή, προβάλλεται με το δεύτερο σκέλος του με αριθμό Β6 λόγου ακυρώσεως ότι, κατά παράβαση των «διατάξεων του ενωσιακού και εθνικού δικαίου περί δικαιώματος ακρόασης και δικαιώματος σε πραγματική προσφυγή», και συγκεκριμένα των άρθρων 14 παρ. 1 και 46 παρ. 3 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, 20 παρ. 2 του Συντάγματος, 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και 62 παρ. 1 του ν. 4375/2016, ο αιτών δεν εκλήθη σε ακρόαση ενώπιον της, επιληφθείσης της προσφυγής του, Ανεξάρτητης Επιτροπής, παρά α. «τις σοβαρές διαδικαστικές ελλείψεις [εξέταση από αναρμόδιο, κατά τον αιτούντα, πρόσωπο, σύνταξη πρακτικού στην αγγλική γλώσσα κ.λπ.] που επί της ουσίας [του] αποστέρησαν το δικαίωμα ακρόασης σε πρώτο βαθμό», β. τις, κατά τους ισχυρισμούς του, ελλείψεις ως προς την πληρότητα της διενεργηθείσης συνεντεύξεως, γ. τον κατά τα προβαλλόμενα, «ιδιαίτερα περίπλοκο» χαρακτήρα της υπόθεσής του και δ. την υποβολή εκ μέρους του σχετικής αιτήσεως. Κατόπιν, όμως, των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, οι προβαλλόμενες αιτιάσεις είναι απορριπτέες, κατά το μέρος που γίνεται επίκληση ελλείψεων και πλημμελειών της προηγηθείσης διοικητικής διαδικασίας σε πρώτο βαθμό. Περαιτέρω, η διάταξη του άρθρου 14 παρ. 1 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, η οποία περιλαμβάνεται στο Κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας («Βασικές αρχές και εγγυήσεις»), επιβάλλει στην αποφαινόμενη αρχή την υποχρέωση να παράσχει στον αιτούντα διεθνή προστασία, πριν από την λήψη της απόφασής της, ευκαιρία προσωπικής συνέντευξης σχετικά με την αίτησή του, με πρόσωπο αρμόδιο, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για την διεξαγωγή ανάλογων συνεντεύξεων. Από το γράμμα της διάταξης αυτής, όμως, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 στοιχ. στ' της οδηγίας, περί της εννοίας της «αποφαινόμενης αρχής» («κάθε οιοσδήποτε δικαστική ή διοικητική αρχή κράτους μέλους υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων πρωτοβαθμίως στις εν λόγω υποθέσεις»), προκύπτει ότι η κατά τα ανωτέρω υποχρέωση βαρύνει αποκλειστικώς την Αρχή, η οποία είναι υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας και έχει αρμοδιότητα να κρίνει τις αιτήσεις αυτές σε πρώτο βαθμό, και, ως εκ τούτου, δεν ισχύει για τις διαδικασίες προσφυγής. Ούτε το άρθρο 46, εξ άλλου, ούτε οι άλλες διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ προβλέπουν την διεξαγωγή ακρόασης ενώπιον του επιληφθέντος της προσφυγής «δικαστηρίου», ακόμη και στην περίπτωση υποβολής σχετικής αιτήσεως από τον προσφεύγοντα. Το ως άνω άρθρο 46, ερμηνευόμενο υπό το φως του άρθρου 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο οποίος, όπως άλλωστε και οι λοιπές διατάξεις του Χάρτη, δεν επιβάλλει απόλυτη υποχρέωση διεξαγωγής επ' ακροατηρίου συζητήσεως, βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2015, C-682/13P, *Andechser Molkerei Scheitz* κατά Επιτροπής, σκέψη 44) έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύεται στην εθνική αρχή που επιλαμβάνεται - ως «δικαστήριο» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής - προσφυγής κατά αποφάσεως απορριπτικής αιτήματος διεθνούς προστασίας ως απαραδέκτου, να απορρίψει την εν λόγω προσφυγή χωρίς να προβεί σε ακρόαση του προσφεύγοντος, όταν τα πραγματικά περιστατικά δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ως προς το βάσιμο της αποφάσεως αυτής, υπό την προϋπόθεση, αφ' ενός, ότι κατά την

πρωτοβάθμια διαδικασία παρεσχέθη στον αιτούντα η ευκαιρία προσωπικής συνεντεύξεως σχετικά με το αίτημα διεθνούς προστασίας που υπέβαλε, σύμφωνα με το άρθρο 14 της ως άνω οδηγίας και την συνάδουσα προς την διάταξη αυτή εθνική νομοθεσία, και ότι το πρακτικό της εν λόγω συνεντεύξεως περιελήφθη στον φάκελο της υποθέσεως, και αφ' ετέρου ότι η επιληφθείσα της προσφυγής αρχή μπορεί να διατάξει μια τέτοια ακρόαση εφ' όσον το κρίνει αναγκαίο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Συντρέχουν δε εν προκειμένω οι κατά τα ανωτέρω προϋποθέσεις, αφού, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το πρακτικό της συνέντευξης του αιτούντος ελήφθη υπ' όψιν κατά την έκδοση της τέταρτης προσβαλλομένης, 4159/8.9.2016 πράξης της 3ης Ανεξάρτητης Προσφυγών και μνημονεύεται μάλιστα στο προοίμιό της (σημείο στ'), ενώ ο νόμος (ιδίως άρθρο 62 παρ. 1 του ν. 4375/2016) δεν αποκλείει την δυνατότητα της Επιτροπής Προσφυγών να καλέσει σε προφορική ακρόαση τον προσφεύγοντα και επιβάλλει την υποχρέωση κλήσεώς του όταν, μεταξύ άλλων, ανακύπτουν ζητήματα ή αμφιβολίες ως προς την πληρότητα της συνέντευξης που πραγματοποιήθηκε κατά τον πρώτο βαθμό, υποβάλλονται σοβαρά νέα στοιχεία που αφορούν σε οψιγενείς ισχυρισμούς ή η υπόθεσή του είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. Αβασίμως, συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, προβάλλεται παράβαση των άρθρων 14 παρ. 1 και 46 παρ. 3 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ. Απορριπτέα είναι εξ άλλου και τα προβαλλόμενα ότι κατά παράβαση της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 62 παρ. 1 του ν. 4375/2015 (ειδικότερης διάταξης, κατά τούτο, εν σχέσει προς το άρθρο 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) ο αιτών δεν εκλήθη προς ακρόαση από την Επιτροπή Προσφυγών αν και η υπόθεση του ήταν ιδιαίτερα περίπλοκη, εφ' όσον με νόμιμη κατ' αρχήν, εν όψει της πλοκής της υποθέσεως, αιτιολογία η επιληφθείσα της προσφυγής του Αρχή έκρινε με ρητή σκέψη, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (σκέψη 31), ότι δεν συνέτρεχε κατά νόμο λόγος κλήσεώς του προς ακρόαση. Ούτε στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος, όπως αβασίμως προβάλλεται, διότι από την συνταγματική αυτή διάταξη δεν απορρέει υποχρέωση κλήσεως του ενδιαφερομένου να παραστεί ενώπιον της Αρχής, η οποία αποφαίνεται επί της ενδικοφανούς προσφυγής του (ΣτΕ 299/2017, 2933/2012, 3920/2006 κ.ά.).

35. Επειδή, με το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ εισάγονται εξαιρέσεις από την θεσπιζόμενη με την οδηγία αυτή υποχρέωση εξέτασης επί της ουσίας των υποβαλλομένων αιτήσεων διεθνούς προστασίας (βλ. και προοίμιο της οδηγίας, σημείο 43). Ειδικότερα, με την ως άνω διάταξη προβλέπονται, μεταξύ των άλλων, τα εξής: «1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013, τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την οδηγία 2011/95/ΕΕ όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου. 2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν: α) η διεθνής προστασία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος. β) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 35. γ) μια χώρα που δεν είναι κράτος μέλος θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 38. δ) ...». Κατά τα προβλεπόμενα δε στην σχετική με τις «ασφαλείς τρίτες χώρες» τελευταία αυτή διάταξη του άρθρου 38 της οδηγίας, «1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν την έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών μόνο εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι η μεταχείριση του αιτούντος διεθνή προστασία στην οικεία τρίτη χώρα θα πληροί τα εξής κριτήρια: α) δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων. β) δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης, όπως ορίζεται στην οδηγία 2011/95/ΕΕ. γ) τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης. δ) τηρείται η απαγόρευση απομάκρυνσης κατά παράβαση του δικαιώματος αποφυγής των βασανιστηρίων και της σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο και ε) υπάρχει η

δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης. 2. Η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας υπόκειται στους κανόνες του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων: α) των κανόνων που απαιτούν σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος και της οικείας τρίτης χώρας, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για τον αιτούντα να μεταβεί στη συγκεκριμένη χώρα. β) των κανόνων σχετικά με τη μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθούν οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να κρίνουν ότι η έννοια της ασφαλούς τρίτης χώρας μπορεί να εφαρμοσθεί σε συγκεκριμένη χώρα ή συγκεκριμένο αιτούντα. Η μεθοδολογία αυτή περιλαμβάνει μια εξατομικευμένη εξέταση του ασφαλούς χαρακτήρα της χώρας για συγκεκριμένο αιτούντα και/ ή τον εθνικό χαρακτηρισμό των χωρών που θεωρούνται ως γενικά ασφαλείς. γ) των κανόνων σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο οι οποίοι επιτρέπουν να εξετάζεται χωριστά κατά πόσον η οικεία τρίτη χώρα είναι ασφαλής για συγκεκριμένο αιτούντα και οι οποίοι επιτρέπουν, τουλάχιστον, στον αιτούντα να προσβάλει την εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας επικαλούμενος ως λόγο το γεγονός ότι η τρίτη χώρα δεν είναι ασφαλής υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται. Ο αιτών έχει επίσης τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ αυτού και της τρίτης χώρας σύμφωνα με το στοιχείο α). 3. Κατά την εφαρμογή απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά στο παρόν άρθρο, τα κράτη μέλη: α) ενημερώνουν σχετικά τον αιτούντα και β) του χορηγούν έγγραφο με το οποίο ενημερώνονται οι αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας, στη γλώσσα της χώρας αυτής, ότι η αίτηση δεν έχει εξετασθεί επί της ουσίας. 4. Όταν η τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτός να έχει πρόσβαση σε διαδικασία σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις που περιγράφονται στο κεφάλαιο II...».

36. Επειδή, περίπτωση απαραδέκτου της αιτήσεως διεθνούς προστασίας συντρέχει, κατά τα προαναφερθέντα, και στην περίπτωση της «πρώτης χώρας ασύλου» (άρθρο 33 παρ. 2 σημείο β' της οδηγίας). Κατά τα οριζόμενα δε συναφώς στο άρθρο 35 της οδηγίας, «Μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως πρώτη χώρα ασύλου για ένα συγκεκριμένο αιτούντα εάν: α) έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από τη χώρα αυτή και απολαύει ακόμη της σχετικής προστασίας ή β) απολαύει άλλης επαρκούς προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης, με την προϋπόθεση ότι θα γίνει εκ νέου δεκτός στη χώρα αυτή. Κατά την εφαρμογή της έννοιας της πρώτης χώρας ασύλου στη συγκεκριμένη περίπτωση του αιτούντος, τα κράτη μέλη μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους το άρθρο 38 παράγραφος 1. Δίδεται στον αιτούντα η δυνατότητα να αμφισβητήσει την εφαρμογή της έννοιας της πρώτης χώρας ασύλου στη συγκεκριμένη περίπτωση του». Περαιτέρω, το άρθρο 39 της οδηγίας, με τίτλο «Έννοια της ευρωπαϊκής ασφαλούς χώρας», διαλαμβάνει τα εξής: «1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας και της ασφάλειας του αιτούντος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ευρίσκεται, όπως περιγράφεται στο Κεφάλαιο II, δεν διεξάγεται ή δεν διεξάγεται πλήρως όταν η αρμόδια αρχή διαπιστώνει βάσει των γεγονότων ότι ο αιτών επιδιώκει να εισέλθει ή έχει μόλις εισέλθει παράνομα στο έδαφος της χώρας της από ασφαλή τρίτη χώρα σύμφωνα με την [επόμενη] παράγραφο 2. Μια τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα κατά την έννοια της παραγράφου 1 μόνον εφόσον: α) έχει επικυρώσει και τηρεί τις διατάξεις της σύμβασης της Γενεύης χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς· β) εφαρμόζει διαδικασία ασύλου προβλεπόμενη από τη νομοθεσία· και γ) έχει επικυρώσει την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και τηρεί τις διατάξεις της, περιλαμβανομένων των κανόνων περί πραγματικής προσφυγής».

37. Επειδή, με τα άρθρα 54 και 55 του ν. 4375/2016 μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 33 και 35 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ως εξής: Άρθρο 54. «1. Οι Αρχές Απόφασης με σχετική απόφαση απορρίπτουν αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη, εφόσον: α. άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς διεθνούς προστασίας ή β. άλλο κράτος- μέλος της Ε.Ε. ή άλλο κράτος που δεσμεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου έχει αναλάβει την ευθύνη εξέτασης της σχετικής αίτησης, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού αυτού ή γ. ο αιτών απολαμβάνει επαρκούς προστασίας από χώρα που θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για αυτόν, σύμφωνα με το άρθρο 55 ή δ. κρίνουν ότι μία χώρα συνιστά ασφαλή τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 56...». Άρθρο 55. «Μία χώρα θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα με την προϋπόθεση ότι θα γίνει εκ νέου δεκτός στη χώρα αυτή, εάν αυτός έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από αυτή και απολαμβάνει ακόμη της σχετικής προστασίας, ή απολαμβάνει άλλης αποτελεσματικής προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης».

38. Επειδή, με το άρθρο 56 του ν. 4375/2016 μεταφέρθηκε το άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ως εξής: «1. Μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, όταν πληρούνται σωρευτικά τα εξής κριτήρια: α. δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ή πολιτικών πεποιθήσεων, β. η χώρα αυτή τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, γ. Δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τον αιτούντα κατά το άρθρο 15 του π.δ. 141/2013, δ. η χώρα αυτή απαγορεύει την απομάκρυνση κάποιου σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο, ε. υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και στ. ο αιτών έχει σύνδεσμο με την εν λόγω τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για αυτόν να μεταβεί σε αυτή. 2. Η συνδρομή των ως άνω κριτηρίων εξετάζεται ανά περίπτωση και για κάθε αιτούντα ξεχωριστά. Σε περίπτωση έκδοσης απόφασης που βασίζεται αποκλειστικά στο παρόν άρθρο, οι Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής ενημερώνουν σχετικά τον αιτούντα και του χορηγούν έγγραφο με το οποίο ενημερώνονται οι αρχές της εν λόγω τρίτης χώρας ότι η αίτηση δεν έχει εξεταστεί επί της ουσίας. 3. Όταν η ως άνω τρίτη χώρα δεν επιτρέπει στον αιτούντα να εισέλθει στο έδαφός της, η αίτησή του εξετάζεται επί της ουσίας από τις Αρμόδιες Αρχές Απόφασης. 4 ...». Εξ άλλου, ασκώντας σχετική ευχέρεια, ο νομοθέτης επέλεξε να μην μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 39 της οδηγίας, σχετικά με την «έννοια της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας».

39. Επειδή, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 4375/2016 (άρθρο 33 της οδηγίας) προκύπτει ότι οι Αρχές Απόφασης [ήτοι το αρμόδιο πρωτοβάθμιο όργανο και οι Επιτροπές Προσφυγών της Αρχής Προσφυγών, άρθρο 34 περ. ιθ' του νόμου] απορρίπτουν αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη, εάν κρίνουν ότι, μεταξύ άλλων, μία χώρα συνιστά ασφαλή τρίτη χώρα για τον αιτούντα, σύμφωνα με το άρθρο 56 του ίδιου νόμου (περ. δ'). Κατά τις διατάξεις δε του άρθρου 56 μία χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, όταν πληρούνται σωρευτικά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 αυτής έξι κριτήρια, η συνδρομή των οποίων εξετάζεται ανά περίπτωση και για κάθε αιτούντα χωριστά (παρ. 2).

40. Επειδή, κατά τα γενόμενα δεκτά με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, «(9) το νομικό πλαίσιο στην Τουρκία που θεσπίζει το καθεστώς προστασίας που χορηγείται σε Σύρους

και μη Σύρους είναι το Υπουργικό Διάταγμα Κανονισμού περί Προσωρινής Προστασίας (Υπουργικό Διάταγμα αριθ. 2014/6883 της 13ης Οκτωβρίου 2014, όπως τροποποιήθηκε από το Υπουργικό Διάταγμα αριθ. 2016/8722 της 6ης Απριλίου 2016), ο Κανονισμός για την άδεια εργασίας των αιτούντων διεθνή προστασία και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (Επίσημη Εφημερίδα της 26ης Απριλίου 2016) και ο Νόμος για τους Αλλοδαπούς και τη Διεθνή Προστασία. Τα ως άνω νομοθετήματα θέτουν ένα σύστημα προστασίας σύνθετης δομής. “Προσωρινή προστασία” είναι διαθέσιμη σε όσους αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους, οι οποίοι έχουν φθάσει στην Τουρκία μαζικά (“en masse”) και “διεθνή προστασία” (καθεστώς του πρόσφυγα της Σύμβασης της Γενεύης, καθεστώς του πρόσφυγα υπό όρους ή καθεστώς επικουρικής προστασίας) μπορεί να χορηγείται σε όλες τις άλλες εθνικότητες μετά από ατομική αξιολόγηση. Άδειες παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους χορηγούνται αρκετές φορές σε όσους έχουν ανάγκη προστασίας. Το καθεστώς “προσωρινής προστασίας” ισχύει σήμερα για τους Σύρους και ανιθαγενείς που καταφθάνουν στην Τουρκία από τη Συρία. Επειδή υπόκεινται σε αυτό το ειδικό καθεστώς, οι Σύροι αποκλείονται από την υποβολή αιτήσεων για “διεθνή προστασία”. Μόλις η συριακή καταγωγή επαληθευτεί, η προσωρινή προστασία παρέχεται χωρίς καμία ατομική αξιολόγηση. Μερικοί Σύροι αποκλείονται από το καθεστώς αυτό, όπως όσοι εμπλέκονται σε εγκλήματα ή τρομοκρατία. Οι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας απολαμβάνουν νόμιμο δικαίωμα να παραμείνουν στην Τουρκία, προστατεύονται από την επαναπροώθηση και δικαιούνται πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της υγειονομικής περίθαλψης, δυνάμει μίας κάρτας προσωρινής ταυτοποίησης προστασίας που έχει εκδοθεί από την αρμόδια τουρκική αρχή, ενώ, έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας [χωρίς] υποχρέωση κατοχής προηγούμενης σχετικής άδειας».

41. Επειδή, εξ άλλου, στις 15 Οκτωβρίου 2015, η Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφώνησαν ένα κοινό σχέδιο δράσης με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας τους στον τομέα της στήριξης των Σύρων υπηκόων που απολαύουν προσωρινής διεθνούς προστασίας και στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης, για την αντιμετώπιση της κρίσης που δημιουργήθηκε λόγω της καταστάσεως στην Συρία. Στις 29 Νοεμβρίου 2015, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών της Ένωσης συναντήθηκαν με τον Τούρκο ομόλογό τους. Κατά το πέρας της συνόδου, αποφάσισαν να ενεργοποιήσουν το κοινό σχέδιο δράσης, ιδίως δε να ενισχύσουν την ενεργό συνεργασία τους ως προς τους μετανάστες που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, προλαμβάνοντας τη μετακίνησή τους προς την Τουρκία και την Ένωση, διασφαλίζοντας την εφαρμογή των διατάξεων διμερών συμφωνιών επανεισδοχής και μεριμνώντας για την ταχεία επιστροφή των μεταναστών, που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, στις χώρες καταγωγής τους. Ακολούθως, στις 18 Μαρτίου 2016, δημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό τη μορφή του δελτίου Τύπου 144/16, δήλωση σχετικά με τα αποτελέσματα «[της τρίτης συνόδου] από τον Νοέμβριο του 2015 που ήταν αφιερωμένη στην εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας καθώς και στην αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης» ανάμεσα στα «μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τον τούρκο ομόλογό τους». Η ανωτέρω δήλωση Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τουρκίας ανέφερε ότι «η Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για την εφαρμογή του κοινού τους σχεδίου δράσης που ενεργοποιήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2015» και «αναγνωρίζουν ότι απαιτούνται περαιτέρω ταχείες και αποφασιστικές προσπάθειες». Η δήλωση ανέφερε εν συνεχεία τα εξής: «Προκειμένου να εξαρθρωθεί το επιχειρηματικό μοντέλο των διακινητών και να προσφερθεί στους μετανάστες μια εναλλακτική λύση ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, η ΕΕ [Ευρωπαϊκή Ένωση] και η [Τουρκία] αποφάσισαν σήμερα να δώσουν τέλος στην παράτυπη μετανάστευση από την Τουρκία προς την ΕΕ. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός,

συμφώνησαν ως προς τα εξής πρόσθετα σημεία δράσης: 1) Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα θα επιστρέφονται σε αυτήν. Αυτό θα συμβαίνει σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, άρα με αποκλεισμό κάθε είδους ομαδικών απελάσεων. Όλοι οι μετανάστες θα προστατεύονται σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα και τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Θα πρόκειται για προσωρινό και έκτακτο μέτρο που είναι απαραίτητο προκειμένου να σταματήσει ο ανθρωπίνος πόνος και να αποκατασταθεί η δημόσια τάξη. Οι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά θα καταγράφονται δεόντως και τυχόν αιτήσεις ασύλου θα διεκπεραιώνονται ατομικά από τις ελληνικές αρχές δυνάμει της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Οι μετανάστες που δεν αιτούνται άσυλο ή η αίτηση των οποίων κρίνεται αβάσιμη ή απαράδεκτη βάσει της ως άνω οδηγίας θα επιστρέφονται στην Τουρκία. Η Τουρκία και η Ελλάδα, με τη συνδρομή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα και θα συνάπτουν εφόσον απαιτείται διμερείς διακανονισμούς, περιλαμβανομένης και της παρουσίας τούρκων αξιωματούχων στα ελληνικά νησιά και ελληνικών αξιωματούχων στην Τουρκία από τις 20 Μαρτίου 2016, για να εξασφαλίζεται η επικοινωνία και ως εκ τούτου να διευκολύνεται η απρόσκοπτη εφαρμογή των εν λόγω διακανονισμών. Η ΕΕ θα καλύψει τις δαπάνες των επιχειρήσεων επιστροφής παράτυπων μεταναστών. 2) Για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ. Θα συσταθεί μηχανισμός, με τη συνδρομή της Επιτροπής, των οργανισμών της ΕΕ και άλλων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ο οποίος θα διασφαλίζει ότι η αρχή αυτή θα εφαρμόζεται από την ίδια ημέρα από την οποία αρχίζουν οι επιστροφές. Θα δοθεί προτεραιότητα στους μετανάστες που δεν έχουν προηγουμένως εισέλθει ή επιχειρήσει να εισέλθουν παρατύπως στην ΕΕ. Από την πλευρά της ΕΕ, η επανεγκατάσταση στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού θα υλοποιηθεί, κατ' αρχήν, με τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των συμπερασμάτων των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 20 Ιουλίου 2015, σύμφωνα με τις οποίες παραμένουν 18.000 θέσεις επανεγκατάστασης. Οι τυχόν περαιτέρω ανάγκες επανεγκατάστασης θα υλοποιούνται μέσω παρόμοιου εθελοντικού διακανονισμού έως του ανώτατου ορίου 54.000 πρόσθετων ατόμων ...».

42. Επειδή, στην προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών παρατίθενται οι ισχυρισμοί του αιτούντος κατά την συνέντευξή του στις 8.8.2016 και αναφέρεται ειδικότερα ότι ο εν λόγω εγκατέλειψε την Συρία στις 9.6.2016, διότι αντιμετώπιζε κίνδυνο δίωξης τόσο από το καθεστώς όσο και από τον ISIS. Εισήλθε στην Τουρκία μετά από τρεις αποτυχημένες απόπειρες, με την βοήθεια ενός διακινητή. Σε ερώτηση για τις δυσκολίες που αντιμετώπισε κατά τις προσπάθειές του να εισέλθει στην Τουρκία, ο αιτών απάντησε ότι την πρώτη φορά συνελήφθη και, αφού κρατήθηκε στην φυλακή για μία ημέρα, επαναπροωθήθηκε στην Τουρκία. Την δεύτερη φορά, συνελήφθη από τον τουρκικό στρατό και υπέστη ξυλοδαρμό με συνέπεια να φέρει ουλή στο πρόσωπό του. Την τρίτη φορά η ομάδα 25 ατόμων, με την οποία αναχώρησε από το Kherbert Ejouz, δέχθηκε επίθεση από Τούρκους χωροφύλακες με αποτέλεσμα τον θάνατο 11 ατόμων, γεγονός το οποίο απασχόλησε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για μερικές ημέρες. Ο αιτών πρόσθεσε πως το επεισόδιο αυτό έλαβε χώρα κατά την διάρκεια του Ραμαζανιού και ότι δεν θυμόταν την ακριβή ημερομηνία. Εν συνεχεία δήλωσε ότι παρέμεινε στην Τουρκία για διάστημα 1,5 μήνα χωρίς να επιδιώξει να έλθει σε επαφή με τις τουρκικές αρχές. Προσπάθησε δέκα φορές να έλθει στην Ελλάδα. Συνελήφθη από την τουρκική αστυνομία και κρατήθηκε για δύο ημέρες χωρίς να αντιμετωπίσει προβλήματα κατά την

κράτησή του. Ο αιτών δήλωσε ότι δεν υπέβαλε αίτηση για την παροχή διεθνούς προστασίας ή άλλου τίτλου παραμονής στην Τουρκία, διότι στην χώρα εκείνη «υπάρχει μόνο Μαφία», από την οποία υπέστη δύο φορές επίθεση. Την πρώτη φορά του επιτέθηκαν δύο άτομα και πήραν τα χρήματα και τα ρούχα του ενώ την δεύτερη φορά, οπότε και έκλειψαν το κινητό τηλέφωνο φίλου του, δράστης ήταν ένας οδηγός ταξί που του είχε προσχεδιάσει την πράξη με ένα άλλο άτομο. Δεν ανέφερε τα ανωτέρω περιστατικά στην τουρκική αστυνομία διότι δεν είχε τουρκική ταυτότητα. Δήλωσε περαιτέρω ότι δεν εργάσθηκε στην Τουρκία, ούτε έλαβε άδεια εργασίας. Παρέμεινε στην Σμύρνη και δεν σκόπευε να εργασθεί στην Τουρκία αλλά να έλθει στην Ελλάδα. Ακολούθως, ανέφερε ότι την προηγούμενη ημέρα της συνέντευξης κατέφθασε στην Τουρκία η οικογένεια του θείου του που σχεδιάζει να έλθει στην Ελλάδα και ότι δεν έχει άλλους συγγενείς ή φίλους στην Τουρκία. Κατά την διάρκεια της παραμονής του στην Τουρκία του παρείχε στέγη και τροφή ένας διακινητής στην Σμύρνη. Έφυγε από την Τουρκία διότι δεν υπάρχει μέλλον εκεί ενώ εγκατέλειψε την Συρία προκειμένου να του χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας σε χώρα που παρέχει ασφάλεια. Στην Τουρκία, αντιθέτως, λόγω του πραξικοπήματος η κατάσταση δεν είναι σταθερή και οι Σύροι δεν έχουν το δικαίωμα κατάλληλης (κανονικής) εργασίας και αμοιβής, όπως τον πληροφόρησαν ομοεθνείς του. Στην ερώτηση για ποιο λόγο δεν μπορεί να επιστρέψει στην Τουρκία, ο αιτών απάντησε ότι η χώρα αυτή είναι «γεμάτη από συμμορίες και την “Μαφία”», προσθέτοντας ότι μετά το πραξικόπημα η κατάσταση δεν είναι σταθερή και οι Σύροι δεν αντιμετωπίζονται ως ανθρώπινα όντα. Ερωτήθηκε ακόμη τι ειδικότερα φοβάται στην Τουρκία και δήλωσε ότι υπάρχουν πολλές συμμορίες, οι οποίες εκμεταλλεύονται και διακινούν τους Σύρους, επανέλαβε δε ότι δέχθηκε δύο φορές επίθεση. Ο αιτών επιβεβαίωσε, τέλος, απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις, ότι δεν αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα με τις αρχές κατά την διάρκεια της παραμονής του στην Τουρκία, ότι υπέστη δύο επιθέσεις από την «Μαφία» και ότι δεν του συνέβη κάτι άλλο.

43. Επειδή, μετά την ουσιαστική επανεκτίμηση των ισχυρισμών του αιτούντος και «λαμβανομένων περαιτέρω υπόψη των διαθέσιμων πηγών πληροφόρησης και ενόψει των συνθηκών που επικρατούν κατά το τρέχον χρονικό διάστημα στην Τουρκία, όπως αυτές προκύπτουν από τα έγγραφα στοιχεία του φακέλου και τις λοιπές διαθέσιμες πηγές», κατά τα επί λέξει αναφερόμενα στην προσβαλλόμενη πράξη της (παράγραφος 29), η 3η Ανεξάρτητη Επιτροπή Προσφυγών έκρινε, κατά πλειοψηφία (μειοψηφούντος του μέλους της που είχε υποδειχθεί από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες), ότι ειδικώς για τον αιτούντα πληρούνται σωρευτικώς τα κατ' άρθρο 56 του ν. 4375/2016 (άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ) κριτήρια. Απέρριψε δε, κατόπιν τούτου, την ενδικοφανή προσφυγή του αιτούντος, δεχομένη ότι η αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας, που είχε υποβάλει ο εν λόγω, ήταν απαράδεκτη σύμφωνα με τα άρθρα 54 και 56 του ανωτέρω νόμου.

44. Επειδή, ο προβληθείς με την προσφυγή ισχυρισμός του αιτούντος ότι παρανόμως το πρωτοβαθμίως επιληφθέν όργανο (Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Λέσβου) απέρριψε το αίτημα να του παρασχεθεί διεθνής προστασία κατ' εφαρμογήν της στερουμένης νομικής ισχύος και δεσμευτικότητας, ως άνω από 18.3.2016 κοινής δήλωσης Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας, απερρίφθη με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, με την οποία έγινε δεκτό (παρ. 19) ότι η ανωτέρω κοινή δήλωση «είναι νομικώς δεσμευτική και ισχυρή, έννομη συνέπεια, όμως, της εφαρμογής της ... δεν είναι η απόρριψη των υποβληθέντων αιτημάτων διεθνούς προστασίας, όπως υπολαμβάνει ο προσφεύγων, αλλά η επιστροφή στην Τουρκία των αιτούντων, των οποίων τα αιτήματα διεθνούς προστασίας απορρίφθηκαν από τις ελληνικές αρχές, κατόπιν εξατομικευμένης, κατ' εφαρμογήν των ευρωπαϊκών κανόνων για το άσυλο και της εθνικής

νομοθεσίας, εξέτασης αυτών. [Εν προκειμένω, η αίτηση] του προσφεύγοντος απορρίφθηκε [σε πρώτο βαθμό από το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Λέσβου] ως απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν των άρθρων 54, 55 και 56 του ν. 4375/2016 με τον οποίο κατέστη εσωτερικό δίκαιο η Οδηγία 2103/32/ΕΕ». Εν συνεχεία δε η Επιτροπή Προσφυγών προέβη στην εκ νέου εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 56 του ανωτέρω νόμου στην ένδικη υπόθεση, καθ' ερμηνείαν και εφαρμογήν της οποίας (και όχι της ως άνω κοινής δήλωσης) έκρινε ότι η Τουρκία συνιστά ασφαλή τρίτη χώρα για τον αιτούντα. Κατά συνέπεια, τα προβαλλόμενα ότι, κατά παράβαση των σχετικών με την σύναψη και το κύρος των διεθνών συμφωνιών, κανόνων του ευρωπαϊκού και του διεθνούς δικαίου αφ' ενός και του Συντάγματος αφ' ετέρου, υπέλαβε το τελικώς αποφανθέν όργανο την ανωτέρω από 18.3.2016 κοινή δήλωση ως νομικά δεσμευτική (λόγος ακυρώσεως Β2), στηρίζονται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι η απόρριψη του αιτήματος διεθνούς προστασίας, που είχε υποβάλει ο αιτών, εκχώρησε κατ' εφαρμογήν της ως άνω κοινής δήλωσης και είναι, ως εκ τούτου, απορριπτέα.

45. Επειδή, για την διαμόρφωση της κρίσεώς της η Επιτροπή Προσφυγών έλαβε υπ' όψιν και τις κατωτέρω επιστολές (παραγράφοι 10 έως και 13 της προσβαλλομένης πράξης 4159/8.9.2016): α. από 12.4.2016 του Πρέσβη της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προς τον Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με την οποία, όπως το σχετικό απόσπασμα παρατίθεται επί λέξει στην τέταρτη προσβαλλόμενη πράξη, ο ανωτέρω διαβεβαίωσε ότι: «Η Τουρκία επιβεβαιώνει ότι εξαιτίας της κρίσης στη Συρία, υπήκοοι της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας, οι οποίοι έχουν παράτυπα περάσει στα νησιά του Αιγαίου μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και εφεξής, και η Τουρκία τους παίρνει πίσω από τις 4 Απριλίου 2016 και εφεξής, θα λαμβάνουν προσωρινή προστασία σύμφωνα με τον Κανονισμό περί Προσωρινής Προστασίας αριθ. 2014/6833 και τον Κανονισμό αριθ. 2016/8722 που τροποποιεί τον Κανονισμό περί Προσωρινής Προστασίας. Κάθε Σύρος υπήκοος που επιστρέφεται στην Τουρκία που σε προηγούμενο χρόνο απήλαυε του καθεστώτος προσωρινής προστασίας, ή που διήλθε της χώρας και δεν είχε το καθεστώς προσωρινής προστασίας και που πιθανολογείται ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του ρήτρες αποκλεισμού, όπως αυτές που προβλέπονται στον ως άνω Κανονισμό και τη σχετική τουρκική εθνική ή διεθνή νομοθεσία, θα λάβει το καθεστώς αυτό σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό και άλλη σχετική νομοθεσία», β. από 24.4.2016 επιστολή του ως άνω Πρέσβη της Τουρκίας, η οποία αφορά τους αλλοδαπούς άλλων εθνικοτήτων και αναφέρει τα εξής: «Η Τουρκία επιβεβαιώνει ότι μη-Σύροι που ζητούν διεθνή προστασία έχοντας παράτυπα περάσει στα νησιά του Αιγαίου μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και εφεξής και η Τουρκία τους παίρνει πίσω από τις 4 Απριλίου 2016 και εφεξής, θα δύνανται να καταθέσουν αίτηση διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το Νόμο περί Αλλοδαπών και Διεθνούς Προστασίας και της εφαρμοστικής νομοθεσίας. Κάθε μη-Σύρος υπήκοος που χρήζει διεθνούς προστασίας και επιστρέφεται στην Τουρκία, που σε προηγούμενο χρόνο απήλαυε διεθνούς προστασίας, θα μπορεί να ζητήσει διεθνή προστασία προκειμένου να λάβει και πάλι το προηγούμενο καθεστώς άμα τη επιστροφή του εντός ευλόγου χρόνου. Μέσω εξατομικευμένης αξιολόγησης, κάθε μη-Σύρος υπήκοος που αιτείται διεθνούς προστασίας στην Τουρκία για πρώτη φορά θα καταγράφεται εντός ευλόγου χρόνου και θα έχει αποτελεσματική δυνατότητα να ζητήσει διεθνή προστασία σύμφωνα με τον ως άνω Νόμο και άλλη σχετική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των διαδικαστικών προθεσμιών και εγγυήσεων, και θα απολαμβάνει προστασία από την επαναπροώθηση σύμφωνα με τις διεθνείς απαιτήσεις. Θα σας ήμουν ευγνώμων εάν εξασφαλιζατε ότι η παρούσα επιστολή θα προωθηθεί στις αρμόδιες Ελληνικές αρχές και επιβεβαιώνω ότι οι δεσμεύσεις που παρέχονται με την επιστολή αυτή θα θεωρούνται ως παροχή

ατομικής διασφάλισης σε σχέση με κάθε τέτοιο άτομο», γ. Από 5.5.2016 του Γενικού Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τις ελληνικές αρχές, η οποία περιλαμβάνει «εκτιμήσεις», προς τον σκοπό της διευκόλυνσης της εφαρμογής της από 18.3.2016 κοινής δήλωσης και αναφέρει, μεταξύ των άλλων, τα ακόλουθα: «... Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε πληροφορίες που βρίσκονται στη διάθεση της Επιτροπής αναφορικά με το σχετικό νομικό πλαίσιο που ισχύει στην Τουρκία και την εφαρμογή του, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών που έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο του εν εξελίξει διαλόγου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των τουρκικών αρχών για την απελευθέρωση των θεωρήσεων ... Κατόπιν των μετέπειτα κανονιστικών τροποποιήσεων που υιοθέτησε η Τουρκία (Κανονισμός για την τροποποίηση του Κανονισμού περί Προσωρινής Προστασίας (Υπουργικό Διάταγμα αριθ. 2016/8722 της 6ης Απριλίου 2016), Κανονισμός για την άδεια εργασίας των αιτούντων διεθνή προστασία και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας (Επίσημη Εφημερίδα της 26ης Απριλίου 2016), σε συνδυασμό με τις διαβεβαιώσεις που έχουν παρασχεθεί από την Τουρκία με επιστολές της 12ης Απριλίου 2016 ... και της 24ης Απριλίου 2016 ... για υπηκόους Συρίας και μη υπηκόους Συρίας αντίστοιχα, οι οποίες έχουν διαβιβαστεί σε εσάς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Τουρκία έχει λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ... Τέλος, οι τουρκικές αρχές έχουν δεσμευτεί να επιτρέψουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση να παρακολουθεί τακτικά την κατάσταση των Σύρων και μη Σύρων που επιστρέφονται στην Τουρκία, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε καταυλισμούς και κέντρα υποδοχής προσφύγων. Η πρώτη επίσκεψη έχει προγραμματιστεί να πραγματοποιηθεί στις αρχές Μαΐου 2016. Στο ίδιο πνεύμα, στις 29 Απριλίου 2016, η Τουρκία και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνήψαν συμφωνία σχετικά με τις Τυποποιημένες Διαδικασίες Λειτουργίας για την εξασφάλιση της πρόσβασης της Ύπατης Αρμοστείας σε κέντρα απομάκρυνσης, η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την παρακολούθηση των πρακτικών της Τουρκίας σε σχέση με τις διεθνείς διαδικασίες προστασίας», δ. από 29.7.2016 του Επιτρόπου Μετανάστευσης προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Μετανάστευσης, με την οποία ο εν λόγω Επίτροπος δήλωσε, μεταξύ άλλων, ότι «... παρά τις πρόσφατες εξελίξεις στην Τουρκία, το Τουρκικό νομικό σύστημα σε συνδυασμό με τις διαβεβαιώσεις που η Τουρκία παρείχε αναφορικά με την αντιμετώπιση των Σύρων υπηκόων και των μη Σύρων οι οποίοι υπέβαλαν αίτηση ασύλου στην Ελλάδα έχοντας παρανόμως διέλθει στα νησιά του Αιγαίου μέσω της Τουρκίας... εξακολουθεί να θεωρείται ως επαρκής προστασία ή προστασία αντίστοιχη αυτής της Σύμβασης της Γενεύης. Η Επιτροπή βασίζεται τις εκτιμήσεις της στις πρόσφατες δημόσιες δεσμεύσεις των Τουρκικών αρχών, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων ..., ότι η Δήλωση της ΕΕ-Τουρκίας και ειδικότερα το Τουρκικό νομικό σύστημα διεθνούς προστασίας σε συνδυασμό με τις προαναφερόμενες διαβεβαιώσεις συνεχίζει να εφαρμόζεται επαρκώς. Επιπροσθέτως, για το τρέχον διάστημα, η Επιτροπή δεν έχει ουδεμία ένδειξη για το αντίθετο», ε. από 4.5.2016 της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες προς τον ανωτέρω Αναπληρωτή Υπουργό, η οποία, στη συνέχεια του από 27.4.2016 σχετικού αιτήματος των ελληνικών αρχών αναφορικά με την κατάσταση των Σύρων υπηκόων στην Τουρκία, διαλαμβάνει τα εξής: «... Ο Κανονισμός Προσωρινής Προστασίας που θεσμοθετήθηκε από τη Τουρκία παρέχει ένα κατάλογο δικαιωμάτων και βοηθητικά μέτρα προς τους Σύρους υπηκόους που φιλοξενούνται στη χώρα. Επίσης προβλέπεται κοινωνική αρωγή που σταδιακά κατοχυρώνεται, ειδικά για τους Σύρους που διαβιώνουν έξω από τους καταυλισμούς, όπου περίπου το 90% από τα 2,7 εκατομμύρια Σύρων καταγεγραμμένων προσφύγων προσωρινά διαβιώνουν. Σύμφωνα με την πρόσφατη τροποποίηση του Κανονισμού Προσωρινής Προστασίας, οι Σύροι πολίτες, οι οποίοι έφτασαν στα Ελληνικά νησιά μετά τις 20 Μαρτίου 2016 και οι οποίοι επέστρεψαν στην Τουρκία, θα μπορούν να απολαύσουν προσωρινή προστασία ανεξάρτητα από το κατά πόσο ήταν προηγουμένως καταγεγραμμένοι στην Τουρκία. Επίσης αντιλαμβανόμαστε πως η Τουρκία παρείχε διαβεβαιώσεις προς την Ευρωπαϊκή

Ένωση αναφορικά με την απόλαυση της προσωρινής προστασίας από οποιονδήποτε Σύρο υπήκοο ο οποίος επέστρεψε στην Τουρκία από την Ελλάδα στο πλαίσιο της Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016. Ενόψει των διαβεβαιώσεων αυτών, οι Σύροι πολίτες, των οποίων οι ατομικές περιστάσεις εκτιμήθηκαν επαρκώς από την Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου, και οι οποίοι δεν εμπίπτουν σε μία από τις ειδικές κατηγορίες που προβλέπονται στον ελληνικό νόμο, και οι οποίοι επιστρέφονται από τα Ελληνικά Νησιά του Αιγαίου στην Τουρκία, θα μπορούν, καταρχήν να υπόκεινται στο καθεστώς προσωρινής προστασίας στην Τουρκία...», στ. από 9.6.2016 της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, σύμφωνα με την οποία «18 Σύροι έχουν επιστρέψει οικειοθελώς μέχρι στιγμής, μέσω της διαδικασίας των επιστροφών, όπως υλοποιούνται από τις ελληνικές αρχές σε εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ - Τουρκίας, της 18ης Μαρτίου 2016. Η Ύπατη Αρμοστεία έχει επισκεφθεί τρεις φορές το κέντρο υποδοχής Duzici στην Τουρκία, όπου οι Σύροι οι οποίοι επέστρεψαν από την Ελλάδα, πρόκειται να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες προ-εγγραφής. Η Ύπατη Αρμοστεία επιβεβαιώνει ότι 2 από αυτούς αποχώρησαν μετά την άφιξή τους για να επανενωθούν με τις οικογένειές τους στο Λίβανο, 9 αποφάσισαν να επιστρέψουν οικειοθελώς στη Συρία (ο εθελοντικός χαρακτήρας της επιστροφής παρακολούθηθηκε από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ) και 7 ολοκλήρωσαν τις διαδικασίες προ-εγγραφής και επανενώθηκαν με τις οικογένειές τους σε τρεις επαρχίες της Τουρκίας. Οι τελευταίοι κλήθηκαν να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες εγγραφής τους σε επαρχιακό επίπεδο. Επομένως, η Ύπατη Αρμοστεία δεν μπορεί να επιβεβαιώσει ότι τα επτά άτομα έχουν ήδη αποκτήσει επίσημα προσωρινή προστασία». Η Επιτροπή Προσφυγών έκρινε ειδικότερα ότι οι ως άνω (υπό α' και β') επιστολές του Τούρκου Πρέσβη, το περιεχόμενο των οποίων επιβεβαιώνεται από αξιόπιστες πηγές (ανωτέρω επιστολές γ' - στ') αλλά και από τις λοιπές διαθέσιμες πηγές (ιστότοποι μέσωσιν μαζικής ενημέρωσης), συνιστούν «διπλωματικές εγγυήσεις» με ιδιαίτερη αποδεικτική αξία (τέταρτη προσβαλλόμενη πράξη, παρ. 14).

46. Επειδή, η οφειλομένη σε προφανή παραδρομή μνεία της από 24.4.2016 επιστολής του Πρέσβη της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Τουρκίας με την εσφαλμένη ημερομηνία 29.5.2016 ουδεμία επιρροή ασκεί στο κύρος της προσβαλλόμενης απορριπτικής πράξης της Επιτροπής Προσφυγών. Περαιτέρω, ούτε η οδηγία 2013/32/ΕΕ ούτε ο ν. 4375/2016 ή άλλη διάταξη της νομοθεσίας εκώλυαν την λήψη υπ' όψιν των ανωτέρω υπό α' και β' επιστολών από την Επιτροπή Προσφυγών, ως στοιχείων δηλωτικών της προθέσεως της κυβερνήσεως της Τουρκίας να παράσχει προστασία, μεταξύ άλλων, στους Σύρους που επιστρέφονται από την Ελλάδα, κατ' εφαρμογήν της σχετικής (τουρκικής εθνικής) νομοθεσίας και των συναφών διεθνών κανόνων. Οι εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις δεν εκώλυαν, εξ άλλου, την λήψη υπ' όψιν από την Αρχή των λοιπών επιστολών και στοιχείων που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη. Είναι, συνεπώς, απορριπτέα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα (λόγος ακυρώσεως με αριθμό Β7, πρώτο και δεύτερο σκέλος). Εξ άλλου, και τα προβαλλόμενα ότι παρανόμως δεν γνωστοποιήθηκε στον αιτούντα το περιεχόμενο των ανωτέρω επιστολών κατά την διαδικασία εξέτασης του αιτήματός του προκειμένου να δυνηθεί να τις αντικρούσει (λόγοι ακυρώσεως Β7, τρίτο σκέλος, σε συνδυασμό με Β6, τρίτο σκέλος), είναι απορριπτέα εφ' όσον πάντως ο αιτών, τόσο κατά την συνέντευξή του σε πρώτο βαθμό όσο και με το υπόμνημα επί της ενδικοφανούς προσφυγής του, εξέφρασε τις απόψεις του για την κατάσταση που επικρατεί στην Τουρκία και την πολιτική της τουρκικής κυβέρνησης όσον αφορά τους Σύρους που ζητούν προστασία στην χώρα αυτή, ζητήματα στα οποία αναφέρονται οι δύο ως άνω επιστολές του Τούρκου Πρέσβη και κυρίως η πρώτη από αυτές.

47. Επειδή, ως προς την συνδρομή του κριτηρίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 56 του ν. 4375/2016 (ότι δηλαδή δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του συγκεκριμένου

αιτούντος λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, άρθρο 38 παρ. 1 περ. α' της οδηγίας 2013/32/ΕΕ) έγιναν δεκτά με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών τα εξής: «(20) ... Ο προσφεύγων προβάλλει ότι λόγω της Συριακής καταγωγής του απειλείται στην Τουρκία η ζωή του. Προς επίρρωση του ισχυρισμού του αναφέρεται στα προσωπικά του βιώματα και ιδίως [στο] ότι κατά τη διάρκεια της πρώτης προσπάθειάς του να εισέλθει στην Τουρκία ξυλοκοπήθηκε από Τούρκους στρατιώτες, οι οποίοι τον τραυμάτισαν στο στόμα και κατά τη δεύτερη οι τουρκικές αρχές πυροβόλησαν και εφόνευσαν 11 άτομα από τα 25 που προσπάθησαν να περάσουν στην Τουρκία, ενώ, εξ άλλου, έχει πέσει θύμα κλοπής από τη “Μαφία” στην Τουρκία. Όμως, εν όψει του ότι ο προσφεύγων διέμεινε στην Τουρκία για διάστημα 1,5 μήνα και κατά δήλωσή του (βλ. σχετικό πρακτικό συνέντευξης) δεν αντιμετώπισε κανένα πρόβλημα από τις αρχές της Τουρκίας, οι περιγραφόμενες από τον ίδιο επιθέσεις, οι οποίες, εξ άλλου, έλαβαν χώρα κατά την προσπάθεια του τελευταίου να εισέλθει στην Τουρκία, δεν ήταν συστηματικές ούτε είχαν στόχο να πλήξουν τον ίδιο ατομικώς και για τον λόγο αυτό δεν δύναται να θεωρηθούν ότι είναι αρκούντως σοβαρές ώστε να τον θίγουν κατά τρόπο αντίστοιχο με τον αναφερόμενο στο άρθρο 9 του ΠΔ 141/2013 (άρθρο 9 της Οδηγίας 2011/95/ΕΚ), ούτε δε, συντρέχει εύλογος κίνδυνος να κινδυνεύσει η ζωή του προσφεύγοντος εφόσον επιστρέψει στη χώρα αυτή. Εξ άλλου, ο προσφεύγων δεν κατήγγειλε το περιστατικό της επίθεσης που δέχθηκε από μέλη, κατά τις εκτιμήσεις του, της “Μαφίας” σε αστυνομική ή οποιαδήποτε άλλη Τουρκική αρχή και επομένως δεν αποδεικνύεται ότι οι τουρκικές αρχές αδυνατούσαν ή ήταν απρόθυμες να διερευνήσουν τα σχετικά πραγματικά περιστατικά και να τον προστατεύσουν. Υπό τα δεδομένα αυτά, ο προβαλλόμενος ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. (21) ... Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ενόψει της συριακής καταγωγής του υπάρχει βάσιμος κίνδυνος να στερηθεί την ελευθερία του για άγνωστο χρονικό διάστημα, χωρίς νόμιμη βάση και υπό επισφαλείς για την υγεία και την αξιοπρέπειά του συνθήκες κράτησης. Ο κίνδυνος αυτός απορρέει, κατά τους ισχυρισμούς του, από τις πρακτικές αδιάκριτης και γενικευμένης κράτησης που το τουρκικό κράτος εφαρμόζει σε βάρος των πολιτών τρίτων χωρών που στερούνται νομιμότητας παραμονής στη χώρα και συνδέεται με τη συριακή του καταγωγή και το γεγονός ότι το αίτημα ασύλου του απορρίφθηκε στην Ελλάδα ως απαράδεκτο. Και υπό την εκδοχή όμως ότι [ήθελε] επιστραφεί στην Τουρκία και υπαχθεί σε καθεστώς προσωρινής προστασίας, όπως προβάλλει, το γεγονός αυτό σε καμία περίπτωση δεν θα απέκλειε την πιθανότητα κράτησής του, καθώς η Τουρκία αντιμετωπίζει τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές με διοικητική κράτηση, τακτική που αποτελεί αντικείμενο έντονης κριτικής και ανησυχίας από πλήθος φορέων και οργανώσεων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι α) από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης δεν προκύπτει ότι οι Σύριοι που επιστρέφονται στην Τουρκία κρατούνται ή φυλακίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο λόγω της εθνικότητάς τους, β) ότι ο προσφεύγων δήλωσε ότι κρατήθηκε από τις τουρκικές αρχές για μικρό χρονικό διάστημα, όταν προσπάθησε να εισέλθει στην Τουρκία και εν συνεχεία παρανόμως να εισέλθει στην Ελλάδα και γ) ότι ο προσφεύγων αναφέρεται αορίστως στη συριακή του καταγωγή χωρίς να προβάλλει ειδικότερα ότι, εν όψει της προσωπικής του κατάστασης, συντρέχει εύλογος κίνδυνος να φυλακισθεί ή κρατηθεί, ενώ δεν ισχυρίστηκε ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του αυτοτελείς παράγοντες οι οποίοι σωρευτικώς θεωρούνται σοβαροί και υπό το πρίσμα της γενικότερης κατάστασης στην Τουρκία να δύναται να θεωρηθεί ότι συντρέχει κίνδυνος να υποστεί στέρηση της ελευθερίας του, ο προβαλλόμενος ισχυρισμός παρίσταται απορριπτέος ως αβάσιμος».

48. Επειδή, με το προεκτεθέν περιεχόμενο η προσβαλλόμενη πράξη είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, απορριπτομένου του περί του αντιθέτου λόγου ακυρώσεως (υπό Β8, σκέλος γ'). Ειδικότερα, είναι απορριπτέα τα προβαλλόμενα ότι κατά παράβαση του νόμου δεν ερευνήθηκε αν

απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του αιτούντος, όπως απαιτείται κατά το άρθρο 56 παρ. 1 περ. α' του ν. 4375/2016, αλλά εξετάσθηκε αν ο εν λόγω διατρέχει κίνδυνο δίωξης στην περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία, ζήτημα ουσιωδώς διάφορο κατά τους ισχυρισμούς του. Και τούτο διότι η έννοια της προσβαλλόμενης πράξης, όπως σαφώς προκύπτει από τις παρατεθείσες στην προηγούμενη σκέψη κρίσιμες παραδοχές της, είναι ότι στην προκειμένη περίπτωση πληρούται η προϋπόθεση που θέτει ο νόμος, κατά τα προαναφερθέντα, ότι δηλαδή δεν προέκυψε ότι απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του αιτούντος σε περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία. Περαιτέρω, νομίμως αιτιολογείται (και κατά τα λοιπά απαραδέκτως πλήττεται ευθέως) η ουσιαστική εκτίμηση της Επιτροπής Προσφυγών ότι από τα περιστατικά βίας, τα οποία συνέβησαν κατά την απόπειρα εισόδου του αιτούντος από την Συρία στην Τουρκία, όπως ισχυρίσθηκε, δεν προκύπτει απειλή για την ζωή του, εν όψει και της παραμονής του στην χώρα αυτή επί 1,5 μήνα χωρίς, όπως ο ίδιος ανέφερε, να αντιμετωπίσει προβλήματα με τις αρχές. Προβάλλεται, επίσης, με τον ίδιο λόγο ακυρώσεως, ότι η προσβαλλόμενη φέρει αντιφατική αιτιολογία εφ' όσον δέχεται το μεν ότι υπάρχει σοβαρή πιθανότητα διοικητικής κράτησης του αιτούντος στην Τουρκία λόγω της ιδιότητάς του ως «επιστρεφόμενου αλλοδαπού (Σύρου)», το δε ότι η κράτησή του, στα πλαίσια «γενικευμένης σχετικής πρακτικής» των τουρκικών αρχών για την αντιμετώπιση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, δεν συνδέεται με την εθνικότητά του. Η ειδικότερη αυτή αιτίαση ερείδεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως και πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί, δεδομένου ότι στην προσβαλλόμενη πράξη παρατίθενται μεν οι ισχυρισμοί του αιτούντος ότι απειλείται η ελευθερία του εξ αιτίας της τηρουμένης από τις τουρκικές αρχές πρακτικής διοικητικής κρατήσεως των αλλοδαπών, και ιδίως των Σύρων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που επιστρέφουν από την Ελλάδα και υπάγονται σε προστατευτικό καθεστώς, πλην η Επιτροπή Προσφυγών δεν υιοθέτησε τους ισχυρισμούς αυτούς, τους οποίους, αντιθέτως, απέρριψε ως αβασίμους, δεχθείσα, κατά τα εκτιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη, ότι από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης δεν προκύπτει ότι οι Σύροι, οι οποίοι επιστρέφουν από την Ελλάδα στην Τουρκία, κρατούνται ή φυλακίζονται καθ' οιονδήποτε τρόπο λόγω της εθνικότητάς τους.

49. Επειδή, η Επιτροπή Προσφυγών απέρριψε με την προσβαλλόμενη πράξη τον ισχυρισμό του αιτούντος ότι θα απειληθεί η ζωή και η ελευθερία του σε περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία λόγω των συνθηκών που επικρατούν στην συνέχεια του αποτυχημένου πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου 2016 (θέσπιση καθεστώτος έκτακτης ανάγκης, αναστολή της εφαρμογής διατάξεων της ΕΣΔΑ, ευρεία καταστολή). Ειδικότερα, κατά τα ήδη αναφερθέντα (ανωτέρω σκέψη 45), όσον αφορά την γενική κατάσταση στην Τουρκία, παρατίθενται στην παράγραφο 12 της προσβαλλομένης οι, βασιζόμενες στις δημόσιες δεσμεύσεις Τούρκων αξιωματούχων και στην έλλειψη ενδείξεων περί του αντιθέτου, εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες και μετά την απόπειρα ανατροπής της κυβέρνησης «το τουρκικό νομικό σύστημα εξακολουθεί να θεωρείται ως επαρκής προστασία ή προστασία αντίστοιχη αυτής της Σύμβασης της Γενεύης» (από 29.7.2016 επιστολή του Επιτρόπου Μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Διαλαμβάνει δε συναφώς η προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών στην παράγραφο 22 αυτής τα ακόλουθα: «Λαμβανομένων υπόψη των διαθέσιμων πηγών πληροφόρησης και των συνθηκών που επικρατούν κατά το τρέχον χρονικό διάστημα στην Τουρκία και δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν επικαλείται κάποιο αποδεικτικό στοιχείο έστω μη τυπικό, από το οποίο να δύναται να συναχθεί ότι συντρέχουν σοβαροί λόγοι να θεωρηθεί πρόσωπο “αρκετού ενδιαφέροντος” για τις τουρκικές αρχές ώστε να κινδυνεύει με ενδεχόμενη σύλληψη η ανάκριση ..., δεν δύναται να θεωρηθεί ότι συντρέχει εύλογος κίνδυνος για τη ζωή και την ελευθερία του». Η ανωτέρω αιτιολογία, η οποία αναφέρεται τόσο στην κρατούσα στην Τουρκία γενική κατάσταση όσο και στην ατομική περίπτωση του αιτούντος, δεν

πλήττεται ειδικώς με την κρινόμενη αίτηση, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως της οποίας (υπό Β8, σκέλος ζ') στρέφεται αλυσιτελώς κατά του επάλληλου σκέλους της αιτιολογίας της προσβαλλομένης, ότι «η αναστολή εφαρμογής των διατάξεων της ΕΣΔΑ που επικαλείται, δεδομένου ότι αποτελεί μία νόμιμη κατάσταση ρητώς προβλεπόμενη από το ίδιο το κείμενο της Σύμβασης [αυτής] σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ουδεμία επιρροή ασκεί στην περίπτωση του προσφεύγοντος», και είναι, ως εκ τούτου, απορριπτέος.

50. Επειδή, κατά την οδηγία 2013/32/ΕΕ (άρθρο 38 παρ. 1 περ. β'), μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για τον αιτούντα διεθνή προστασία εφ' όσον, μεταξύ άλλων, δεν υπάρχει στην χώρα αυτή κίνδυνος σοβαρής βλάβης του συγκεκριμένου αιτούντος, όπως ορίζεται στην οδηγία 2011/95/ΕΕ (και, αντιστοιχώς, σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ. 1 περ. γ' ν. 4375/2016, μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, όταν, μεταξύ άλλων, δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τον αιτούντα κατά το άρθρο 15 του π.δ/τος 141/2013). Συνίσταται δε η «σοβαρή βλάβη», μεταξύ άλλων, και «σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία του αιτούντος» (άρθρα 15 περ. β' της οδηγίας 2011/95/ΕΕ και 15 περ. β' του π.δ/τος 141/2013 περί της μεταφοράς της τελευταίας αυτής οδηγίας, βλ. ανωτέρω σκέψη 14). Το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ ορίζει, επίσης, κατά τα εκτεθέντα στην σκέψη 12, ότι «ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικής». Με το υπόμνημα επί της ενδικοφανούς προσφυγής ο αιτών αμφισβήτησε την συνδρομή του ως άνω κριτηρίου για τον χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως ασφαλούς τρίτης χώρας στην περίπτωση του, υποστηρίζοντας, εκτός των άλλων, ότι διατρέχει τον κίνδυνο να τεθεί σε κράτηση στην χώρα αυτή, η οποία συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση λόγω των κρατουσών στην Τουρκία συνθηκών κράτησης των αλλοδαπών αιτούντων προστασία. Προέβαλε, περαιτέρω, ότι η ενδεχόμενη επιστροφή του στην Τουρκία θα αντέκειτο και στο προμνησθέν άρθρο 3 της ΕΣΔΑ εξ αιτίας των συνθηκών κράτησης και διαβίωσης των αλλοδαπών αιτούντων προστασία στην χώρα αυτή. Η Επιτροπή Προσφυγών απάντησε με την προσβαλλόμενη πράξη της επί των ως άνω ισχυρισμών του αιτούντος ως εξής: «(25) ... Εξ ουδενός διαθέσιμου στοιχείου προκύπτει ότι τα άτομα Συριακής καταγωγής κρατούνται υπό καθεστώς στέρησης της ελευθερίας τους και σε συνθήκες που συνιστούν εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ στο οποίο αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, η περ. β' του άρθρου 15 του Π.Δ. 141/2013 ... Εξ άλλου, ο προσφεύγων δεν επικαλείται ειδικώς, ότι εν όψει των προσωπικών του περιστάσεων, πιθανολογείται να εκτεθεί σε κίνδυνο βλάβης συγκεκριμένης μορφής ... Μόνη δε, η κατά τους ισχυρισμούς του, κράτησή του κατά τη προσπάθειά του να εισέλθει στη Τουρκία, εν όψει της διάρκειάς της (συνολικά 3 ημέρες) και της έντασής της (σε συνθήκες που ο προσφεύγων δήλωσε ότι δεν αντιμετώπισε πρόβλημα) δεν είναι αρκούντως σοβαρή και κατά συνέπεια δεν πληρούται η περ. β' του άρθρου 15 του Π.Δ. 141/2013 ... (26) Ο ισχυρισμός [περί παραβίασεως του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ] είναι απορριπτέος ως απαραδέκτως προβαλλόμενος καθώς δεν στοιχειοθετεί λόγο υπαγωγής του προσφεύγοντος στο προστατευτικό καθεστώς του πρόσφυγα».

51. Επειδή, προβάλλεται (λόγος ακυρώσεως Β8 σκέλος δ') ότι η προσβαλλόμενη πράξη φέρει αντιφατική αιτιολογία εφ' όσον, ενώ γίνεται δεκτό στην παράγραφο 21 αυτής ότι, στην περίπτωση επιστροφής του στην Τουρκία, ο αιτών θα υποβληθεί σε κράτηση, ως «γενικευμένη πρακτική» των αρχών της χώρας αυτής, δεν εξετάσθηκε περαιτέρω αν οι συνθήκες κράτησης των αλλοδαπών αιτούντων προστασία στην Τουρκία τυχόν αντιβαίνουν στους κανόνες διεθνούς δικαίου, όπως προκύπτει, κατά τα προβαλλόμενα με την αίτηση ακυρώσεως, από πληθώρα σχετικών «δημόσια προσβάσιμων και ευρέως γνωστών» πληροφοριών. Η αιτίαση αυτή, όπως προβάλλεται, είναι

απορριπτέα ως ερειδομένη επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, διότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα (ανωτέρω σκέψη 48), με την ένδικη πράξη (παρ. 21) δεν έγιναν δεκτοί, όπως υπολαμβάνει ο αιτών, αλλά, αντιθέτως, απερρίφθησαν ως αναπόδεικτοι, οι ισχυρισμοί του περί της ακολουθούμενης από τις τουρκικές αρχές πρακτικής διοικητικής κρατήσεως των Σύρων που επιστρέφουν από την Ελλάδα. Απορριπτέα είναι και η αιτίαση ότι η Επιτροπή Προσφυγών κατά παράβαση του νόμου κατέλιπε αναπάντητο τον προβληθέντα με την ενδικοφανή προσφυγή ισχυρισμό του αιτούντος, ότι η ενδεχόμενη επιστροφή του στην Τουρκία τον εκθέτει σε συνθήκες κράτησης και διαβίωσης που συνιστούν εξευτελιστική μεταχείριση, κατά παράβαση του άρθρου 15 περ. β' του π.δ/τος 141/2013. Και τούτο διότι στηρίζεται σε ανακριβή προϋπόθεση εφ' όσον ο ανωτέρω ισχυρισμός εξετάσθηκε και απερρίφθη ως αβάσιμος, με την αιτιολογία, η οποία παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη και δεν πλήττεται ειδικώς με την κρινόμενη αίτηση. Περαιτέρω, ισχυρισμοί, οι οποίοι δεν συνιστούν κατά το νόμο λόγους παροχής διεθνούς προστασίας (ήτοι, υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα ή της επικουρικής προστασίας), αναρμοδίως κατ' αρχήν προβάλλονται ενώπιον της Ανεξάρτητης Επιτροπής Προσφυγών του

ν. 4375/2016, επιλαμβανομένης ενδικοφανούς προσφυγής κατά πράξεως της Υπηρεσίας Ασύλου, απορριπτικής αιτήματος υπαγωγής στο ανωτέρω προστατευτικό καθεστώς Νομίμως, συνεπώς, απερρίφθη με την προσβαλλόμενη πράξη από την Επιτροπή Προσφυγών, ως απαραδέκτως προβληθείς ενώπιόν της, ο ισχυρισμός του αιτούντος ότι τυχόν επιστροφή του στην Τουρκία θα αντέκειτο όχι μόνον στην εντασσομένη στη νομοθεσία περί διεθνούς προστασίας, υπό την προεκτεθείσα έννοια, διάταξη της περίπτωσης β' του άρθρου 15 του ν. 4375/2016 αλλά και αυτοτελώς στην κατά το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ απαγόρευση επαναπροώθησης αλλοδαπού σε χώρα στην οποία κινδυνεύει να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Κατά τούτο δε η ελληνική έννομη τάξη δεν παρουσιάζει κενό δεδομένου ότι η νομοθεσία περί αλλοδαπών περιλαμβάνει διατάξεις που απαγορεύουν την απομάκρυνση αλλοδαπών στην περίπτωση παραβιάσεως του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και αναθέτει την αρμοδιότητα εκδόσεως των σχετικών πράξεων σε άλλες αρχές (βλ. την προστεθείσα με το άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 4332/2015, ΦΕΚ Α' 76, διάταξη του άρθρου 78Α του ν. 3386/2005, ΦΕΚ Α' 212, κατά την οποία: «Απόφαση απέλασης δεν εκδίδεται σε περίπτωση συνδρομής των όρων της αρχής μη επαναπροώθησης, όπως αυτή αποτυπώνεται [μεταξύ άλλων] στο άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια [αστυνομική] αρχή του άρθρου 76 παρ. 2 του ν. 3386/2005 χορηγεί βεβαίωση περί μη απομάκρυνσης για λόγους ανθρωπιστικούς, η οποία συνεπάγεται για τον κάτοχο, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της βεβαίωσης αναβολής απομάκρυνσης του άρθρου 24 του ν. 3907/2011»). Είναι, συνεπώς, απορριπτέα ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως.

52. Επειδή, ο αιτών υποστήριξε, περαιτέρω, με την προσφυγή του ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών ότι η Τουρκία δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής τρίτη χώρα για αυτόν, δοθέντος ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια β' και δ' του άρθρου 62 παρ. 1 του ν. 4375/2016 (άρθρο 38 παρ. 1 περ. γ' και δ' της οδηγίας 2013/32/ΕΕ) εφ' όσον η ανωτέρω χώρα δεν τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης ούτε απαγορεύει την απομάκρυνση ατόμων συριακής καταγωγής στην πατρίδα τους, όπου κινδυνεύουν να υποστούν βασανιστήρια ή σκληρή ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο. Οι ισχυρισμοί του αυτοί απερρίφθησαν κατά πλειοψηφία ως αβάσιμοι με την προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής Προσφυγών, με την αιτιολογία ότι «(23) α) στην Τουρκία διαβιώνουν 3,5 εκατομμύρια πρόσφυγες εκ των οποίων 2,75 εκατομμύρια Σύροι, β) σύμφωνα με την νομοθεσία της Τουρκίας γίνεται σεβαστή η αρχή της μη επαναπροώθησης, γ) η τουρκική κυβέρνηση παρείχε προς

την Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβεβαιώσεις, σύμφωνα με τις οποίες η Τουρκία τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης στην πράξη και οι οποίες (διαβεβαιώσεις) επιβεβαιώνονται από αξιόπιστες πηγές (βλ. τις αναφερόμενες σε προηγούμενες [παραγράφους] επιστολές του Γενικού Διευθυντή Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη συναφή επιστολή του Επιτρόπου Μετανάστευσης, τις επιστολές της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες) και για το λόγο αυτό έχουν ιδιαίτερη αποδεικτική αξία και δ) ... οι επιθέσεις που επικαλείται ο προσφεύγων, έλαβαν χώρα κατά τη προσπάθεια του προσφεύγοντος να εισέλθει στην Τουρκία, έχουν χαρακτήρα “αποσπασματικό, αυθαίρετο και όχι στοχοποιημένο”, και δεν έχουν (ενόψει και του χρόνου που ο προσφεύγων παρέμεινε στην Τουρκία χωρίς κατά δήλωσή του να αντιμετωπίσει οιοδήποτε πρόβλημα), επίπεδο σοβαρότητας ικανό να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι συντρέχει εύλογος κίνδυνος να επαναπροωθηθεί στη Συρία».

53. Επειδή, η αναφορά γενικώς στην νομοθετική προστασία από την επαναπροώθηση, χωρίς την ειδικότερη μνεία της σχετικής διάταξης της τουρκικής νομοθεσίας, δεν καθιστά πλημμελή την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, εφ’ όσον μάλιστα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο Κανονισμός περί Προσωρινής Προστασίας Αλλοδαπών (2014/6883) περιλαμβάνει σχετική ρύθμιση στο άρθρο 6, είναι δε αδιάφορο το ότι πρόκειται για διάταξη κανονιστικής πράξης («υπουργικού διατάγματος») και όχι τυπικού νόμου, εφ’ όσον, πάντως, δεν αμφισβητείται η νομική δεσμευτικότητά της. Περαιτέρω, η Επιτροπή Προσφυγών έλαβε υπ’ όψιν, ως στοιχεία από τα οποία προκύπτει η εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης στην πράξη, αφ’ ενός τον μεγάλο αριθμό «προσφύγων» (και, ιδίως, Σύρων αιτούντων προστασία) που διαβιούν στην Τουρκία και αφ’ ετέρου τα προαναφερθέντα έγγραφα αλλοδαπών δημοσίων αρχών και διεθνών οργανισμών και ιδίως τις προαναφερθείσες δύο επιστολές του Πρέσβη της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με την πρώτη από τις οποίες (από 12.4.2016) παρέχεται η διαβεβαίωση ότι το καθεστώς της προσωρινής προστασίας (και, συνεπώς, και ο κανόνας της μη επαναπροώθησης) καταλαμβάνει και τους Σύρους που από τις 4 Απριλίου 2016 και εφεξής επιστρέφουν στην Τουρκία από την Ελλάδα, στην οποία είχαν εισέλθει από τις 20 Μαρτίου του ίδιου έτους και εφεξής, μέσω των νήσων του Αιγαίου, προερχόμενοι από την Τουρκία. Αξιολογήθηκαν δηλαδή από την Επιτροπή Προσφυγών στοιχεία πρόσφορα και νόμιμα (βλ. σκέψη 46) για την θεμελίωση των σχετικών κρίσεών της, οι οποίες δεν κλονίζονται από τις αναφορές οργανώσεων που επικαλέσθηκε ο αιτών με την προσφυγή του ούτε από την έκθεση, με ημερομηνία 10.8.2016, του Ειδικού Απεσταλμένου του Γενικού Γραμματέα Μετανάστευσης και Προσφύγων του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην οποία αποτυπώνονται τα πορίσματα έρευνας που διενεργήθηκε στην Τουρκία από τις 30 Μαΐου έως τις 4 Ιουνίου 2016 και αναφέρεται (υπό Χ2) ότι δεν κατέστη δυνατόν να επιβεβαιωθούν οι ισχυρισμοί περί επαναπροωθήσεως Σύρων υπηκόων, οι οποίοι διαβιούν στην ανωτέρω χώρα. Αλλά και η προβληθείσα με την ενδικοφανή προσφυγή αιτίαση ότι η Τουρκία παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης με τις βίαιες απωθήσεις αλλοδαπών που αποπειρώνται να διασχίσουν τα σύνορά της με την Συρία, θύμα των οποίων υπήρξε και ο ίδιος, ανεξαρτήτως του παραδεκτού της προβολής της από τον αιτούντα, στην περίπτωση του οποίου τίθεται ζήτημα επιστροφής Σύρου στην Τουρκία από την Ελλάδα και όχι εισόδου στην Τουρκία από την Συρία, εξετάσθηκε κατ’ ουσίαν με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, με την οποία, αφού συνεκτιμήθηκαν οι ιδιαίτερες περιστάσεις που συντρέχουν στην περίπτωση του αιτούντος, εκρίθη ότι δεν προκύπτει ότι ο εν λόγω διατρέχει «εύλογο κίνδυνο» επαναπροώθησης στην Συρία. Η προσβαλλόμενη πράξη είναι δε, κατά το μέρος τούτο, νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, λαμβανομένου υπ’ όψιν ότι ο αιτών πριν από την έλευσή του στην Ελλάδα, κατά την επί ενάμιση μήνα «χωρίς οιοδήποτε πρόβλημα» παραμονή του στην Τουρκία, είχε κρατηθεί από τις

αρχές και εν συνεχεία αφέθηκε ελεύθερος (σκέψη 42). Ούτε είχε εξ άλλου η Επιτροπή Προσφυγών την υποχρέωση λήψεως υπ' όψιν των τυχόν προηγουμένων πράξεων των εκάστοτε αρμοδίων αρχών επί περιπτώσεων Σύρων υπηκόων, οι οποίοι, προερχόμενοι από την Τουρκία, υπέβαλαν αιτήματα διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα. Επομένως, είναι απορριπτέα όλα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα συναφώς με την υπό κρίση αίτηση (λόγος ακυρώσεως Β8 σκέλος α').

54. Επειδή, μεταξύ των προβλεπομένων στην παράγραφο 1 του άρθρου 56 του ν. 4375/2016 κριτηρίων, περιλαμβάνεται, κατά τα ήδη αναφερθέντα, και η «δυνατότητα να ζητηθεί [στην τρίτη χώρα] το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης» (περ. ε', αντιστοίχως άρθρο 38 παρ. 1 περ. ε' της οδηγίας 2013/32/ΕΕ). Κατά την έννοια δε της διάταξης αυτής, προκειμένου να θεωρηθεί ότι πληρούται το εν λόγω κριτήριο, δεν απαιτείται η τρίτη χώρα να έχει επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης (και μάλιστα χωρίς γεωγραφικό περιορισμό) ή να θεσπίζεται με την νομοθεσία της σύστημα προστασίας των αλλοδαπών, με το οποίο να κατοχυρώνονται όχι μόνο η αρχή της μη επαναπροώθησης αλλά και όλα τα λοιπά δικαιώματα που προβλέπονται από την ανωτέρω Σύμβαση. Τούτο συνάγεται, μεταξύ άλλων, i. από την αντιπαραβολή των διατάξεων του, μεταφερθέντος στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 56 του ν. 4375/2016, άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, οι οποίες αναφέρονται μεν στο «καθεστώς του πρόσφυγα», δεν προβλέπουν όμως ότι, για να θεωρηθεί μια τρίτη χώρα ως ασφαλής, πρέπει να έχει επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης, να εφαρμόζει ειδική διαδικασία ασύλου προβλεπόμενη από την νομοθεσία της ή να κατοχυρώνει κατάλογο ορισμένων δικαιωμάτων, με τις διατάξεις του άρθρου 39 της οδηγίας (το οποίο δεν έχει μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη), που αφορά την «έννοια της ευρωπαϊκής ασφαλούς τρίτης χώρας», στην παράγραφο 2 του οποίου ρητώς ορίζεται ότι μία ευρωπαϊκή χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου 39, μόνον εφόσον (α) έχει επικυρώσει και τηρεί τις διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς, (β) εφαρμόζει διαδικασία ασύλου προβλεπόμενη από νομοθεσία και (γ) έχει επικυρώσει την ΕΣΔΑ και τηρεί τις διατάξεις της, περιλαμβανομένων των κανόνων περί πραγματικής προσφυγής, ii. από την αντιπαραβολή των εν λόγω διατάξεων του άρθρου 38 της ανωτέρω οδηγίας με τις διατάξεις του άρθρου 35 αυτής (άρθρο 55 ν. 4375/2016) που προβλέπουν ότι μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως «πρώτη χώρα ασύλου» για έναν συγκεκριμένο αιτούντα εάν αυτός (α) έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από την χώρα αυτή και απολαύει ακόμη της σχετικής προστασίας, ή (β) απολαύει άλλης επαρκούς («αποτελεσματικής», κατά τον ελληνικό νόμο) προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης, θεωρείται δηλαδή κατά την οδηγία ως ισοδύναμη με την παρεχόμενη στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες προστασία και κάθε «άλλη επαρκής προστασία» που παρέχεται στους αλλοδαπούς. Εξ άλλου, η Σύμβαση της Γενεύης δεν προβλέπει την ενιαία προστασία των αλλοδαπών ή ανιθαγενών που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της, αφού, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (σκέψη 11), αφ' ενός τα δικαιώματα, που αναγνωρίζονται με την Σύμβαση αυτή, διαφοροποιούνται αναλόγως του βαθμού συνδέσεως των προσφύγων με τις χώρες στις οποίες διαβιούν, και αφ' ετέρου τα περισσότερα από τα δικαιώματα που προβλέπονται, δεν κατοχυρώνονται ανεπιφύλακτα αλλά, αντιθέτως, επιτρέπεται η υποβολή επιφυλάξεων εκ μέρους των Κρατών κατά την υπογραφή, επικύρωση ή προσχώρηση στην ανωτέρω Σύμβαση. Επομένως, για να χαρακτηριστεί μια τρίτη χώρα ως ασφαλής, από την άποψη της συνδρομής του κριτηρίου ε' του άρθρου 38 παρ. 1 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (56 παρ. 1 περ. ε' ν. 4375/2016), αρκεί να παρέχει «επαρκή» προστασία ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων, όπως, μεταξύ άλλων, του δικαιώματος πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και

την αγορά εργασίας.

55. Επειδή, με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών (παρ. 6) έγινε δεκτό ότι η αναφορά με την οδηγία 2013/32/ΕΕ σε «προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης» έχει την έννοια ότι επιβάλλεται η ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «υπό το φως της Σύμβασης, που αποτελεί τον θεμέλιο λίθο του Ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και υπό τις βασικές αρχές και αξίες που απορρέουν από αυτήν [έτσι ώστε] να τους αποδίδεται νόημα ισοδύναμο και συνεπές... όχι [όμως] και ταυτόσημο προς αυτό της Σύμβασης». Εκρίθη, επίσης, ότι ούτε η χρήση του ίδιου όρου έχει την έννοια ότι καθιστά την τυπική επικύρωση της Σύμβασης από τρίτη χώρα αναγκαία πρόσθετη προϋπόθεση προκειμένου η τελευταία να κριθεί ασφαλής και ότι, ως εκ τούτου, «η επικύρωση της Σύμβασης της Γενεύης από τρίτη χώρα με γεωγραφική επιφύλαξη, δεν οδηγεί, άνευ άλλου τινός, στον a priori αποκλεισμό της χώρας αυτής ως εν δυνάμει ασφαλούς τρίτης». Εν όψει δε τούτων, ως προς την συνδρομή του επίμαχου κριτηρίου ε' διαλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών τα εξής: «(27) ... Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι στην περίπτωση του δεν πληρούται το [ως άνω] κριτήριο διότι στην Τουρκία δεν υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί καθεστώς πρόσφυγα που να χορηγεί προστασία εφάμιλλη με την προστασία που παρέχει η Σύμβαση της Γενεύης. Και τούτο διότι, όπως, εξ άλλου, υποστηρίζει και η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες σε σχετικό κείμενό της, το κράτος αυτό εξακολουθεί να διατηρεί το γεωγραφικό περιορισμό αναγνωρίζοντας ως πρόσφυγες πολίτες προερχόμενους μόνο από Ευρώπη. Περαιτέρω, το ειδικό καθεστώς προσωρινής προστασίας που ο τουρκικός νόμος αναγνωρίζει στους Σύρους, τόσο ως προς το χαρακτήρα του όσο και ως προς τα δικαιώματα που αναγνωρίζει στους δικαιούχους του, όσο και ως προς τις προϋποθέσεις χορήγησης, παύσης ή ανάκλησής του πάσχει από έλλειψη σοβαρότατων εγγυήσεων, χαρακτηρίζεται από νομική ανασφάλεια και δεν μπορεί επ' ουδενί να θεωρηθεί εφάμιλλο ή ανάλογο του καθεστώτος του πρόσφυγα που καθιερώνει η Σύμβαση της Γενεύης. Ο προσβαλλόμενος ισχυρισμός κρίνεται κατά πλειοψηφία απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτο διότι, κατ' αρχήν προκειμένου να κριθεί αν μια χώρα παρέχει ισοδύναμη προς τη Σύμβαση της Γενεύης προστασία, εν όψει και των γενομένων [προηγουμένως] δεκτών, δεν απαιτείται αυτή να έχει κυρώσει χωρίς γεωγραφική επιφύλαξη την εν λόγω σύμβαση αλλά να παρέχει προστασία που να πληροί τις θεμελιώδεις αρχές και αξίες που απορρέουν από τη Σύμβαση της Γενεύης. Εν όψει τούτου και δεδομένου ότι οι επιστραφέντες Σύροι προστατεύονται ρητώς από την επαναπρόωθηση, θεμελιώδη έννοια της διεθνούς προστασίας, απολαμβάνουν αυτόματα την προστασία του καθεστώτος “προσωρινής προστασίας”, έχουν νόμιμο δικαίωμα διαμονής απολαμβάνοντας ελεύθερη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης και κυρίως εν όψει του ότι δύνανται ελεύθερα να εργαστούν υπό καθεστώς όμοιο προς τους πολίτες της Τουρκίας, χωρίς να υφίστανται σε βάρος τους διακρίσεις, το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας της Τουρκίας, ερμηνευόμενο υπό το φως της Συνθήκης της Γενεύης και των κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, προκύπτει ότι πληροί τις προϋποθέσεις προκειμένου να κριθεί ότι καταρχήν, κατά το παρόν στάδιο, παρέχει ισοδύναμη προς τη προστασία που παρέχεται κατ' εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης. Εξ άλλου, η αναφορά του προσφεύγοντος στη διατυπωθείσα άποψη της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες περί της ερμηνείας της κατ' άρθρο 38 της Οδηγίας έννοιας της “ασφαλούς τρίτης χώρας” ουδεμία επιρροή ασκεί. Τούτο διότι, οι απόψεις της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, όπως αυτές αποτυπώνονται σε σχετικά κείμενα και εγχειρίδια, δεν είναι σε καμία περίπτωση δεσμευτικές, διότι απλώς εμπεριέχουν προτάσεις για την τήρηση ορισμένης διαδικασίας κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου και θέτουν με τον τρόπο αυτό “ήπιο” δίκαιο. Μόνες αρμόδιες δε για την ερμηνεία των κρίσιμων κανόνων δικαίου παραμένουν οι οιοιδήποτε δικαστικές

αρχές, όπως οι Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών και ακολούθως τα Ελληνικά Δικαστήρια. Τέλος, ... ο προσφεύγων δεν επικαλείται ότι η παρεχόμενη σε αυτόν προστασία από την Τουρκία, εν όψει των ατομικών του χαρακτηριστικών, δεν θα είναι ισοδύναμη προς αυτή της Σύμβασης της Γενεύης».

56. Επειδή, προβάλλεται (λόγος ακυρώσεως Β8, σκέλος β') κατ' αρχάς ότι η προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών δεν αιτιολογείται νομίμως καθ' ό μέρος έγινε με αυτή δεκτό ότι το καθεστώς προσωρινής προστασίας των αλλοδαπών, στο οποίο υπάγονται οι Σύροι κατά την τουρκική νομοθεσία, παρέχει «προστασία σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης», κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 38 παρ. 1

περ. ε' της οδηγίας 2013/32/ΕΕ και 56 παρ. 2 περ. ε' του ν. 4375/2016, εφ' όσον i. **πρόκειται για προσωρινό καθεστώς, το οποίο μπορεί ανά πάσα στιγμή να παυθεί με απόφαση «Συμβουλίου Υπουργών» (ήτοι οργάνου της εκτελεστικής εξουσίας και όχι με διαδικασία περιβαλλομένη από κοινοβουλευτικές εγγυήσεις), κατά τρόπο μαζικό χωρίς εξατομικευμένη κρίση, με δυνατότητα λήψης ταυτόχρονης απόφασης περί επιστροφής όλων των πρώην υπαγομένων στο καθεστώς αυτό στις χώρες καταγωγής τους,** ii. δεν είναι δυνατή η, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων και του ιστορικού εκάστης περιπτώσεως, υπαγωγή των δικαιούχων προσωρινής προστασίας στο καθεστώς του πρόσφυγα, ενόψει και του γεωγραφικού περιορισμού, υπό τον οποίο έχει επικυρωθεί η Σύμβαση της Γενεύης από την Τουρκία, ή σε άλλο καθεστώς μακροχρόνιας προστασίας, iii. το χρονικό διάστημα παραμονής των δικαιούχων προσωρινής προστασίας στην Τουρκία δεν προσμετράται για την κτήση της τουρκικής ιθαγενείας, και iv. η Διοίκηση μπορεί να επιβάλει μέτρα περιοριστικά της ελευθερίας κίνησης και εγκατάστασης των υπαγομένων σε καθεστώς προσωρινής προστασίας (όπως η υποχρέωση διαμονής σε ορισμένο τόπο), οι οποίοι, περαιτέρω, δεν τελούν υπό καθεστώς όμοιο προς τους πολίτες της Τουρκίας, όπως εσφαλμένως έγινε δεκτό από την Επιτροπή Προσφυγών, και ως προς το δικαίωμα άσκησης μισθωτής εργασίας εν όψει των σχετικών περιορισμών (όπως, κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος, οι διατάξεις με τις οποίες προβλέπεται η χορήγηση άδειας εργασίας σε αιτούντες άσυλο, «δίχως εγγύηση της πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας», απαιτείται η σύμπραξη του εργοδότη για την υποβολή αίτησης χορήγησης άδειας εργασίας σε αιτούντα άσυλο και εισάγεται ποσόστωση [10%] ως προς τον αριθμό των απασχολούμενων Σύρων επί του συνόλου του δυναμικού εκάστης επιχείρησης). Οι ανωτέρω αιτιάσεις είναι, όμως, απορριπτέες, εφ' όσον i. η οδηγία δεν απαιτεί, προκειμένου να χαρακτηριστεί μια τρίτη χώρα ως ασφαλής, την υπαγωγή των αλλοδαπών αιτούντων διεθνή προστασία σε διαδικασία χορήγησης ασύλου, όπως αντιθέτως απαιτείται, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, προκειμένου να χαρακτηριστεί μια χώρα ως «ευρωπαϊκή ασφαλής τρίτη χώρα» ούτε αποκλείεται ο χαρακτηρισμός τρίτης χώρας ως ασφαλούς για μόνο τον λόγο ότι έχει επικυρώσει την Σύμβαση της Γενεύης με γεωγραφικό περιορισμό, **ii. η νομοθετική πρόβλεψη περί παύσεως του καθεστώτος προσωρινής προστασίας με γενικής φύσεως πράξη οργάνου της εκτελεστικής εξουσίας, χωρίς προηγούμενη διαπίστωση της συνδρομής, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση αλλοδαπού, των κατά την οδηγία και την Σύμβαση της Γενεύης λόγων λήξεως της διεθνούς προστασίας, δεν αναιρεί τον χαρακτήρα της παρεχόμενης προστασίας ως σύμφωνης με τις απαιτήσεις του επίμαχου κριτηρίου ε', εφ' όσον δεν συνεπάγεται αναγκαιώς και την επιστροφή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας αλλοδαπών στις χώρες καταγωγής τους** (άρθρο 11 του Κανονισμού Προσωρινής Προστασίας, κατά το οποίο, στην περίπτωση παύσης του καθεστώτος προσωρινής προστασίας, το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει την επιστροφή των δικαιούχων στις χώρες τους, να απονεμίσει προστατευτικό καθεστώς στους πληρούντες τις σχετικές προϋποθέσεις με γενική πράξη ή να αποφασίσει την ατομική αξιολόγηση των υποβληθεισών αιτήσεων διεθνούς προστασίας καθώς και να επιτρέψει την παραμονή των τέως δικαιούχων προσωρινής προστασίας στην Τουρκία υπό τους

καθοριζομένους σύμφωνα με τον σκοπό του νόμου όρους), iii. με το άρθρο 34 της Σύμβασης της Γενεύης, με το οποίο καλούνται τα συμβαλλόμενα μέρη να «διευκολύνουν, εν τω μέτρω του δυνατού, την αφομοίωσιν και πολιτογράφησιν των προσφύγων», δεν θεσπίζεται ατομικό δικαίωμα στην ιθαγένεια της αλλοδαπής πολιτείας, στο έδαφος της οποίας διαβιού ο πρόσφυγας, ούτε δικαίωμα προσμέτρησης του διανυθέντος χρόνου παραμονής του στην χώρα αυτή προς τον σκοπό της συμπλήρωσης των απαιτούμενων για την πολιτογράφηση αλλοδαπού χρονικών προϋποθέσεων κατά την οικεία εθνική νομοθεσία, και iv. η κατά την οδηγία και τον νόμο «προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης» δεν αποκλείει κατ' αρχήν την επιβολή περιορισμών - όπως οι θεσπιζόμενοι, κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος, με την τουρκική νομοθεσία - στην άσκηση των δικαιωμάτων εκλογής του τόπου διαμονής, ελεύθερης κυκλοφορίας και εργασίας των αλλοδαπών δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ούτε επιτάσσει την εξομοίωσή των με τους πολίτες του κράτους, στο οποίο διαβιούν, ως προς την άσκηση μισθωτής επαγγελματικής απασχόλησης, εν όψει και των αντίστοιχων προβλέψεων της Σύμβασης της Γενεύης (άρθρα 17 ιδίως παρ. 1, 26 και 31 παρ. 2 στην σκέψη 11).

57. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (σκέψη 46), νομίμως έκρινε η Επιτροπή Προσφυγών ότι πληρούται στην προκειμένη περίπτωση το ανωτέρω κριτήριο ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 56 του ν. 4375/2016 (38 παρ. 1 περ. ε' οδηγίας 2013/32/ΕΕ), στηριζόμενη στην ισχύουσα τουρκική νομοθεσία και στις προμνησθείσες δύο επιστολές του Πρέσβη στην Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το περιεχόμενο των οποίων επιβεβαιώνεται, κατά τα γενόμενα δεκτά με την προσβαλλόμενη πράξη (παραγράφος 14), από άλλες «αξιόπιστες» πηγές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες). Οι κρίσεις αυτές του αρμοδίου οργάνου δεν κλονίζονται από τις γενικές εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση Επιτροπής της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (doc. 14028/19.4.2016), ούτε από την προμνησθείσα έκθεση, με ημερομηνία 10.8.2016, του Ειδικού Απεσταλμένου του Γενικού Γραμματέα Μετανάστευσης και Προσφύγων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στην τελευταία αυτή έκθεση σημειώνονται οι δυσχέρειες εφαρμογής του προστατευτικού καθεστώτος των Σύρων δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Τουρκία, οι οποίες, όμως, δεν χαρακτηρίζονται ως ανυπέρβλητες ούτε αποδίδονται σε ηθελημένες ενέργειες ή παραλείψεις των αρχών αλλά στον μεγάλο αριθμό των Σύρων που ευρίσκονται στην ανωτέρω χώρα. Ούτε κλονίζονται, εξ άλλου, οι επίμαχες κρίσεις της Επιτροπής Προσφυγών από τα στοιχεία που μνημονεύονται στην ενδικοφανή προσφυγή του αιτούντος, και ειδικότερα από την έκθεση του Νοεμβρίου 2015 του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με την πρόσβαση των ανηλίκων Σύρων στην εκπαίδευση, ζήτημα το οποίο δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω, καθώς και από την «δημοσίευση του AFAD», της οποίας όλως αορίστως έγινε επίκληση από τον αιτούντα. Αβασίμως, συνεπώς, προβάλλεται με τον ίδιο λόγο ακυρώσεως ότι η προσβαλλόμενη πράξη αιτιολογείται πλημμελώς κατά τούτο.

58. Επειδή, καμία διάταξη δεν χορηγεί στην Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες την εξουσία «αυθεντικής ερμηνείας» της Σύμβασης της Γενεύης, όπως εσφαλμένως υπολαμβάνει ο αιτών, ούτε, κατά μείζονα λόγο, αναγνωρίζεται στην Ύπατη Αρμοστεία από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο η αρμοδιότητα να διατυπώνει δεσμευτικές, για τα εθνικά δικαστήρια και τις διοικητικές αρχές, κρίσεις ως προς το περιεχόμενο των νομικών εννοιών, οι οποίες απαντώνται στα νομοθετήματα (κανονισμοί, οδηγίες) που συγκροτούν το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου. Νομίμως, συνεπώς, έγινε δεκτό με την προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, ότι «ουδεμία επιρροή ασκεί» (ότι δηλαδή δεν χρήζει ειδικής απαντήσεως) η διατυπωθείσα από την Ύπατη Αρμοστεία εκδοχή περι

την ορθή ερμηνεία του κατά την οδηγία 2013/32/ΕΕ όρου «ασφαλής τρίτη χώρα», απορριπτομένων ως αβασίμων των αντιθέτων ισχυρισμών του αιτούντος. Δεν καθίσταται, εξ άλλου, αντιφατική η αιτιολογία της προσβαλλομένης, όπως αβασίμως επίσης προβάλλεται, για τον λόγο ότι αντιθέτως η Επιτροπή Προσφυγών συνεκτίμησε τις από 4.5.2016 και 9.6.2016 επιστολές της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. προς τις Ελληνικές Αρχές, οι οποίες, όμως, περιείχαν πληροφορίες και στοιχεία νομίμως ληπτέα υπ' όψιν κατά την έρευνα της συνδρομής των προϋποθέσεων χαρακτηρισμού μιας τρίτης χώρας ως ασφαλούς (βλ. ανωτέρω σκέψεις 45 και 46).

59. Επειδή, η Επιτροπή Προσφυγών, αφού έκρινε ότι η παρεχομένη από την Τουρκία «προσωρινή προστασία» πληροί κατ' αρχήν το ανωτέρω κριτήριο ε', εφ' όσον συνιστά «προστασία σύμφωνα με την Σύμβαση της Γενεύης», απέρριψε εν τέλει τους σχετικούς με την (μη) συνδρομή του ως άνω κριτηρίου ισχυρισμούς της προδικαστικής προσφυγής, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ο αιτών δεν ισχυρίσθηκε ότι, εν όψει των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών της περίπτωσης του, η παρεχόμενη σε αυτόν προστασία δεν θα είναι ισοδύναμη προς την προβλεπόμενη από την εν λόγω διεθνή σύμβαση. Είναι δε νόμιμη και ως προς το σκέλος της αυτό η αιτιολογία της προσβαλλομένης, δεδομένου ότι μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα εν όψει της προστασίας που παρέχεται στον «συγκεκριμένο» εκάστοτε αιτούντα (βλ. ανωτέρω σκέψη 39). Κατά συνέπεια, είναι απορριπτέες και οι προβαλλόμενες με τον ίδιο λόγο ακυρώσεως αιτιάσεις περί του αντιθέτου.

60. Επειδή, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στις προηγούμενες σκέψεις 35 έως και 59, είναι απορριπτέοι, στο σύνολό τους, οι λόγοι ακυρώσεως με τους οποίους πλήττεται, ως μη νομίμως και ανεπαρκώς αιτιολογημένη, η προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών, κατά το μέρος που έγινε με την πράξη αυτή δεκτή η συνδρομή στην περίπτωση του αιτούντος των κριτηρίων α' έως ε' του άρθρου 56 παρ. 1 του ν. 4375/2016 (38 παρ. 1 περ. α' - ε' οδηγίας 2013/32/ΕΕ). Μειοψήφησαν ο Αντιπρόεδρος Χρ. Ράμμος και ο Σύμβουλος Ι. Μαντζουράνης, οι οποίοι υποστήριξαν ότι η τέταρτη προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών είναι νομικώς πλημμελής ως προς το κατά τα ανωτέρω σκέλος της και πρέπει, ως εκ τούτου, να ακυρωθεί, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα. Ειδικότερα, κατά την γνώμη αυτή, το άρθρο 78 παρ. 1 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι η κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς, μεταξύ άλλων, του ασύλου και της επικουρικής προστασίας, «πρέπει να συνάδει με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και με το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, καθώς και με άλλες διεθνείς συμβάσεις» (βλ. σκέψη 7 της παρούσης αποφάσεως). Όπως δε έχει κριθεί (μεταξύ άλλων, ΔΕΕ, απόφαση της 8.5.2014, C-604/12, Η.Ν. κατά Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General, σκέψεις 27 και 28), «η Σύμβαση της Γενεύης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς δικαίου περί προστασίας των προσφύγων» και «ως εκ τούτου, οι διατάξεις των οδηγιών [που συγκροτούν το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου] πρέπει να ερμηνεύονται με γνώμονα την εν γένει οικονομία και [τους σκοπούς τους], τηρουμένων της εν λόγω Συμβάσεως και των λοιπών Συνθηκών που διαλαμβάνονται στο άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ» (βλ. και σκέψη 13 της παρούσης αποφάσεως). Τούτων παρέπεται ότι η Τουρκία δεν πληροί το κριτήριο ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ («[να] υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης», βλ. και άρθρο 56 παρ. 1 περ. ε' του ν. 4375/2016) i. εφ' όσον η νομοθεσία της δεν χορηγεί στους αλλοδαπούς συριακής καταγωγής την δυνατότητα να ζητήσουν το καθεστώς του πρόσφυγα εν όψει του γεωγραφικού περιορισμού, υπό τον οποίο η Τουρκική Δημοκρατία υπέγραψε την Σύμβαση της Γενεύης, κατά τα εκτιθέμενα στην σκέψη 9 της παρούσης αποφάσεως, ii. το καθεστώς «προσωρινής προστασίας» που προβλέπει η

τουρκική νομοθεσία για τους Σύρους αιτούντες διεθνή προστασία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά «προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης», εφ' όσον πρόκειται, κατά τα εκτεθέντα στις προηγούμενες σκέψεις, για μαζικό, μη εξατομικευμένο και άρσιμο ανά πάσα στιγμή με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου καθεστώ, το οποίο μάλιστα δεν αναγνωρίζει στους δικαιούχους του όλα τα δικαιώματα και ευεργετήματα που προβλέπονται από την Σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες (ανωτέρω σκέψη 11). Περαιτέρω, κατά την γνώμη του Αντιπροέδρου Χρ. Ράμμου, η κρίση της Ανεξάρτητης Αρχής Προσφυγών, ότι η Τουρκία καλύπτει τις προϋποθέσεις της ασφαλούς τρίτης χώρας, ως παρέχουσα τις εγγυήσεις τηρήσεως της αρχής της μη επαναπροώθησης και της χορηγήσεως εκ μέρους της προστασίας σύμφωνα με την σύμβαση της Γενεύης, όπως αυτή αποτυπώθηκε στην τέταρτη προσβαλλόμενη απόφαση, στηρίχθηκε κυρίως στα εξής στοιχεία: α) στο νομικό πλαίσιο της Τουρκίας το σχετικό με το καθεστώς προστασίας σε Σύρους και μη (παράγραφος 9 της προσβαλλομένης), β) σε επιστολές της 12.4.2016 και 24.4.2016 του Πρέσβη της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Τουρκίας στην ΕΕ προς τον Ματίας Ρούτε, Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις οποίες είχαν παρασχεθεί σχετικές διαβεβαιώσεις (παράγραφος 10 της προσβαλλομένης), γ) σε επιστολή της 5.5.2016 του εν λόγω Γενικού Διευθυντή, προς τον Έλληνα Γενικό Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, στην οποία αναφέρεται ότι, ύστερα από την πιο πάνω νομοθεσία και τις διαβεβαιώσεις του Τούρκου Πρέσβη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Τουρκία έχει δεσμευτεί να τηρήσει τις υποχρεώσεις της, που απορρέουν από την Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας της 18.3.2016 (παράγραφος 11 προσβαλλομένης), δ) σε επιστολή της 29.7.2016 του Επιτρόπου Μετανάστευσης της ΕΕ προς τον Έλληνα Αναπληρωτή Υπουργό Μετανάστευσης, στην οποία αναφέρεται ότι με βάση την πιο πάνω νομοθεσία και τις διαβεβαιώσεις η Επιτροπή εξακολουθεί να θεωρεί ότι η Τουρκία παρέχει επαρκή προστασία στους Σύρους υπηκόους (παράγραφος 12 της προσβαλλομένης), ε) σε επιστολή της 4.5.2016 της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες προς τον Έλληνα Αναπληρωτή Υπουργό Μετανάστευσης, στην οποία εα) περιγράφεται ο Κανονισμός Προσωρινής Προστασίας της Τουρκίας και εβ) εκτιμάται ότι ο Κανονισμός αυτός παρέχει επαρκή προστασία ενόψει και των διαβεβαιώσεων, που η Τουρκία παρέσχε στην ΕΕ (παράγραφος 13 της προσβαλλομένης) και στ) σε επιστολή της 9.6.2016 και πάλι της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, στην οποία οποία γίνεται αναφορά σε μια περίπτωση, όπου 18 Σύροι επέστρεψαν οικειοθελώς στην Τουρκία από την Ελλάδα, μέσω της διαδικασίας επιστροφών, όπως υλοποιούνται από τις ελληνικές αρχές και φιλοξενήθηκαν σε κέντρο υποδοχής της Τουρκίας, εξ αυτών δε 7 ξεκίνησαν τις διαδικασίες προεγγραφής τους για την χορήγηση σε αυτούς καθεστώτος προσωρινής προστασίας, ενώ οι υπόλοιποι 11 επέστρεψαν ή στην Συρία ή στον Λίβανο (ομοίως παράγραφος 13). Η κρίση όμως αυτή της Ανεξάρτητης Αρχής Προσφυγών αιτιολογείται πλημμελώς και τούτο για τους εξής λόγους: Συνιστά γεγονός πασίδηλο πλέον ότι στην Τουρκία κατά τα τελευταία έτη ειδικά δε κατά το έτος 2016, τόσο προ όσο και κυρίως μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα της 15.7.2016 (το οποίο προηγήθηκε χρονικά τόσο της ημερομηνίας υποβολής αιτήματος χορηγήσεως ασύλου από τον αιτούντα -4.8.2016- όσο και της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως), κυριαρχεί ένα αυταρχικό καθεστώς, στο οποίο καταπατώνται ανοικτά όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, στο οποίο έχει καταλυθεί η δικαστική ανεξαρτησία, η ελευθερία του λόγου και του τύπου και δεν εφαρμόζονται οι εγγυήσεις του κράτους δικαίου για τους διαφωνούντες με το καθεστώς αυτό. Εκ τούτου παρέπεται ότι οι διαβεβαιώσεις των διπλωματικών οργάνων της χώρας αυτής, εντεταγμένων στην διοικητική ιεραρχία του εν λόγω καθεστώτος, σε ό,τι μάλιστα αφορά την εκ μέρους τους μεταχείριση ευπαθών ομάδων, όπως είναι οι πρόσφυγες εκ Συρίας, οι οποίοι ως διαφυγόντες από την χώρα τους δεν τυγχάνουν καμίας προστασίας από τις διπλωματικές και προξενικές αρχές αυτής, η οποία

κυβερνάται από ανοικτά δικτατορικό καθεστώς και ευρίσκεται σε μακρόχρονο εμφύλιο πόλεμο, δεν έχουν καμία απολύτως αξιοπιστία. Τούτο δε ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν τόσο η οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, όσο και ο νόμος 4375/2016 δεν αρκούνται σε ένα οποιοδήποτε καθεστώς προστασίας, αλλά απαιτούν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας («σύμφωνα με την σύμβαση της Γενεύης», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στα δύο εν λόγω νομοθετήματα). Επομένως, η εκδούσα την προσβαλλόμενη απόφαση Αρχή δεν μπορούσε να στηριχθεί στις επιστολές της 12.4.2016 και 24.4.2016 του Πρέσβη της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Τουρκίας στην ΕΕ προς τον Ματίας Ρούτε, Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά ούτε και στις επιστολές α) της 5.5.2016 του εν λόγω Γενικού Διευθυντή, προς τον Έλληνα Γενικό Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής β) της 29.7.2016 του Επιτρόπου Μετανάστευσης της ΕΕ προς τον Έλληνα Αναπληρωτή Υπουργό Μετανάστευσης και γ) της 4.5.2016 της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες προς τον Έλληνα Αναπληρωτή Υπουργό Μετανάστευσης οι οποίες στηρίζονται όλες σε ό,τι αφορά τις διαπιστώσεις τους για τα εφαρμοζόμενα στην Τουρκία στις διαβεβαιώσεις που περιέχονται στις προαναφερθείσες επιστολές του Τούρκου Πρέσβη, οργάνου της Τουρκικής Κυβερνήσεως. Περαιτέρω, σημασία δεν έχει η προστατευτική νομοθεσία μιας χώρας, αλλά το αν και πως αυτή εφαρμόζεται στην πράξη. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο και μάλιστα σε κάθε περίπτωση, όταν πρόκειται για χώρα, όπως η Τουρκία, στην οποία έχει καταλυθεί πλήρως το Κράτος Δικαίου. Επομένως μόνη η αναφορά και παράθεση της σχετικής τουρκικής νομοθεσίας, χωρίς παράλληλη έρευνα, με συλλογή στοιχείων από δημοσιευμένες αναφορές ανεξαρτήτων προξενικών αρχών, δημοσιογράφων και ανεξαρτήτων μη κυβερνητικών οργανώσεων, για το πως η νομοθεσία αυτή πράγματι εφαρμόζεται, δεν μπορούσε να στηρίξει την κρίση της Ανεξάρτητης Αρχής Προσφυγών. Τέλος την κρίση αυτή δεν μπορούσε να στηρίξει μόνη ούτε η παραπομπή εκ μέρους της εν λόγω Ανεξάρτητης Αρχής στα αναφερόμενα στην από 9.6.2016 επιστολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, στην οποία γίνεται αναφορά σε ένα μόνο περιστατικό μιας ομάδας εκ 18 προσφύγων εκ Συρίας, από τους οποίους μάλιστα πάνω από τους μισούς προτίμησαν να εγκαταλείψουν την Τουρκία και να επιστρέψουν στην χώρα τους, στην οποία εξακολουθεί να σοβεί εμφύλια σύρραξη και να διαπράττονται αγριότητες. Εν όψει των προεκτεθέντων η Ανεξάρτητη Αρχή Προσφυγών όφειλε, εκτός από την δική της έρευνα για το πως εφαρμόζεται επί του εδάφους η τουρκική νομοθεσία για την προστασία των προσφύγων, να εκτιμήσει και αντιμετωπίσει με ειδικότερη αιτιολογία τους ισχυρισμούς του αιτούντος, τους σχετικούς για τα εφαρμοζόμενα γενικώς στις περιπτώσεις των προσφύγων εκ Συρίας στην Τουρκία.

61. Επειδή, με την παρ. 1 περ. στ' του άρθρου 56 του ν. 4375/2016 ο νομοθέτης προέβλεψε ως κριτήριο για να θεωρηθεί μία χώρα ως ασφαλής τρίτη χώρα, ο αιτών να έχει σύνδεσμο με την εν λόγω τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο να μεταβεί σε αυτή. Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, η διέλευση του αιτούντος από τρίτη χώρα μπορεί, σε συνδυασμό με συγκεκριμένες περιστάσεις που τον αφορούν (όπως, μεταξύ άλλων, ο χρόνος παραμονής του σε αυτή ή το γεγονός ότι η χώρα αυτή βρίσκεται πλησίον της χώρας καταγωγής του), να θεωρηθεί ως σύνδεσμος του αιτούντος με την τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν αντικειμενικά εύλογο για αυτόν να μεταβεί στην εν λόγω χώρα.

62. Επειδή, κατά τα γενόμενα δεκτά με την προσβαλλόμενη πράξη (παρ. 6), «εν όψει ... της προσωπικής κατάστασης του [εκάστοτε] αιτούντος πρέπει να [ερευνάται] αν συντρέχει στην περίπτωση του οιοσδήποτε "σύνδεσμος" με την εν λόγω τρίτη χώρα, υπό την έννοια να υφίσταται

κάποιο συνδετικό στοιχείο προς αυτήν βάσει του οποίου να είναι εύλογο να μεταβεί σε αυτήν, χωρίς όμως να απαιτείται ο αιτών να έχει προηγουμένως δημιουργήσει στην τρίτη χώρα ισχυρές βιοτικές σχέσεις (οικογενειακές, οικονομικές κ.λπ.) και μία αξια προστασίας πραγματική κατάσταση ... Σε κάθε δε περίπτωση, πράξεις ή παραλείψεις του αιτούντος, που δεν αποβλέπουν στην οργάνωση της ζωής του στην τρίτη χώρα, για λόγους μη σχετιζόμενους προς φόβο δίωξης, εν όψει και του χρόνου που ο τελευταίος διέμεινε σε αυτήν, δεν μπορούν να αποκλείσουν την ύπαρξη συνδέσμου προς την τρίτη χώρα. Τούτο διότι αν ήθελε γίνει δεκτό το αντίθετο θα προσέκρουε στον ίδιο τον σκοπό της διεθνούς προστασίας των προσφύγων, που είναι η άμεση προστασία των τελευταίων από επικαλούμενες διώξεις στη χώρα καταγωγής τους και όχι στην παροχή δυνατότητας σε αυτούς να επιλέξουν ποιο από τα ευρωπαϊκά κράτη θα τους παράσχει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες προστασίας (asylum shopping) μετατρέποντάς τους κατά τούτο από πρόσωπα χρήζοντα διεθνούς προστασίας σε μετανάστες, ήτοι πρόσωπα που εγκαταλείπουν την χώρα καταγωγής τους προς αναζήτηση ενός καλύτερου επιπέδου διαβίωσης». Τους δε ισχυρισμούς του αιτούντος ότι στην περίπτωση του δεν υπήρχε «σύνδεσμος» με την Τουρκία, κατά την έννοια του νόμου, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο να μεταβεί στην χώρα αυτή, απέρριψε η Επιτροπή Προσφυγών, με την αιτιολογία ότι (παρ. 28 της προσβαλλόμενης): «ο [αιτών] διήλθε μέσω Τουρκίας στην Ελλάδα, στην οποία παρέμεινε για διάστημα 1,5 μήνα (όπως, ο ίδιος δήλωσε κατά τη διάρκεια της συνέντευξής του), ενώ, ήδη εκεί βρίσκονται, κατά δήλωσή του, ο θείος και η οικογένειά του. Τα ως άνω περιστατικά υποδηλώνουν την ύπαρξη συνδέσμου με τη Τουρκία, δοθέντος ότι δεν απαιτείται η δημιουργία ισχυρών βιοτικών σχέσεων και πραγματικής κατάστασης αξια προστασίας προκειμένου να διαπιστωθεί η πλήρωση του κριτηρίου στ', ενώ, το γεγονός ότι ο ίδιος επέλεξε να μην αναζητήσει εργασία ή να οργανώσει με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη ζωή του, διότι είχε εξαρχής την πρόθεση να φθάσει στην Ελλάδα όχι για λόγους σχετιζόμενους με φόβο δίωξης στην Τουρκία αλλά για λόγους οικονομικούς, ανάγεται στην ελεύθερη βούλησή του και δεν μπορεί να αξιολογηθεί προκειμένου να αποκλεισθεί η ύπαρξη συνδέσμου με την εν λόγω χώρα». Η αιτιολογία αυτή είναι νόμιμη και επαρκής, απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου προβαλλομένων με την υπό κρίση αίτηση (λόγος ακυρώσεως Β8 σκέλος ε'), εφ' όσον η διέλευση του αιτούντος διεθνή προστασία από τρίτη χώρα σε συνδυασμό με την παραμονή του επί ενάμιση μήνα στην τρίτη αυτή χώρα και την γειτνίαση της χώρας αυτής με την χώρα καταγωγής του, προϋποθέσεις, οι οποίες συντρέχουν εν προκειμένω, κατά τα γενόμενα δεκτά με την προσβαλλόμενη πράξη, στοιχειοθετούν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις της παρούσης υποθέσεως, τον απαιτούμενο κατά νόμο σύνδεσμο, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για τον αιτούντα διεθνή προστασία αλλοδαπό ή ανιθαγενή να μεταβεί στην τρίτη αυτή χώρα, σύμφωνα και με τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη σκέψη. Μειοψήφησε ο Αντιπρόεδρος Χρ. Ράμμος, ο οποίος υποστήριξε την γνώμη ότι η απλή διέλευση του αιτούντος μέσω Τουρκίας, στην οποία παρέμεινε για διάστημα ενός και ημίσεος μόνον μηνός με σκοπό μάλιστα την περαιτέρω μετάβαση σε άλλη χώρα προς υποβολή αιτήματος χορηγήσεως πολιτικού ασύλου και μόνιμη εγκατάσταση σε αυτή (την άλλη) χώρα, δεν μπορεί να θεμελιώσει σύνδεσμο μεταξύ του αιτούντος και της Τουρκίας, εφ' όσον δεν υπήρξε και οικειοθελής παραμονή του αιτούντος στην χώρα αυτή για ορισμένο - σημαντικό, κατά τις περιστάσεις - χρόνο. Συνεπώς, σύμφωνα με την μειοψηφήσασα αυτή γνώμη, η προσβαλλόμενη πράξη της Επιτροπής Προσφυγών δεν αιτιολογείται νομίμως καθ' ό μέρος αποδέχεται την συνδρομή του κριτηρίου στ' του άρθρου 56 παρ. 1 του ν. 4375/2016 στην περίπτωση του αιτούντος.

63. Επειδή, εν όψει των προπαρατεθέντων δεν καταλείπεται εύλογη αμφιβολία περί την έννοια του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ ή περί το κύρος ή την ερμηνεία πράξης οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, συνεπώς, δεν συντρέχει λόγος υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ, όπως ζητείται με την κρινόμενη αίτηση και τα κατατεθέντα από τον αιτούντα υπομνήματα. Μειοψήφησαν οι Αντιπρόεδροι Αθ. Ράντος και Χρ. Ράμμος και οι Σύμβουλοι

Ι. Μαντζουράνης, Δ. Σκαλτσούνης, Μ. Γκορτζολίδου, Ευθ. Αντωνόπουλος, Π. Καρλή, Μ.

Παπαδοπούλου, Εμμ. Κουσιουρής, Β. Αναγνωστοπούλου – Σαρρή, Ηλ. Μάζος, Θ. Τζοβαρίδου, με την γνώμη των οποίων συντάχθηκε και ο Πάρεδρος Χρ. Λιάκουρας. Κατά την γνώμη αυτή, όπως έχει παγίως κριθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. ενδεικτικά μεταξύ άλλων ήδη την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων -ΔΕΚ – της 6.10.1982, C-213/81, Srl CILFIT), το άρθρο 177, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ (άρθρο 234, τρίτο εδάφιο, ΣυνθΕΚ και ήδη 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ) πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα δικαστήριο, οι αποφάσεις του οποίου δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει, όταν ανακύπτει ενώπιόν του ζήτημα δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να τηρεί την υποχρέωσή του προς παραπομπή, εκτός αν διαπιστωθεί ότι η οικεία διάταξη του ευρωπαϊκού δικαίου έχει ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο ή ότι η ορθή εφαρμογή του ευρωπαϊκού δικαίου παρίσταται τόσο προφανής, ώστε να μην αφήνει περιθώριο για καμία εύλογη αμφιβολία. Στην προκειμένη περίπτωση η ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 38 («έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών») της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 («σχετικά με κοινές διαδικασίες για την χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας») δεν είναι απηλλαγμένη ευλόγων αμφιβολιών. Ανακύπτουν ειδικότερα τέτοιες αμφιβολίες, προς άρση των οποίων πρέπει να πρέπει να παραπεμφθούν στο ΔΕΕ τα ζητήματα: α. Έχει το άρθρο 38 παρ. 1 (και ιδίως η περίπτωση ε΄) της οδηγίας 2013/32/ΕΕ την έννοια ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί μια τρίτη χώρα ως ασφαλής για μόνο τον λόγο ότι έχει υπογράψει την Διεθνή Σύμβαση της Γενεύης περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων με τον γεωγραφικό περιορισμό, ότι έχει αναλάβει υποχρέωση παροχής προστασίας σε πρόσωπα που έχουν φόβο δίωξης «συνεπεία γεγονότων επελθόντων εν Ευρώπη»; β. Υπό την εκδοχή ότι δεν αποκλείεται να χαρακτηριστεί ως ασφαλής κατά την έννοια του άρθρου 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ τρίτη χώρα, η οποία έχει υπογράψει την Σύμβαση της Γενεύης με τον ως άνω γεωγραφικό περιορισμό, έχει η ίδια διάταξη της οδηγίας την έννοια ότι μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλής τρίτη χώρα εκείνη, η νομοθεσία της οποίας προβλέπει την υπαγωγή των αιτούντων διεθνή προστασία αλλοδαπών σε καθεστώς «προσωρινής προστασίας», i. το οποίο χορηγείται μαζικά, χωρίς αυτοτελή κρίση εκάστης ατομικής περιπτώσεως, και αποκλείει την υπαγωγή του αλλοδαπού που έχει υπαχθεί στο καθεστώς αυτό σε άλλο καθεστώς προστασίας (όπως το καθεστώς του πρόσφυγα ή της επικουρικής προστασίας) και ii. το οποίο, σύμφωνα με την νομοθεσία της χώρας αυτής, μπορεί να τερματισθεί με γενικής ισχύος απόφαση κυβερνητικού οργάνου, προβλέπεται δε ότι στην περίπτωση αυτή μπορεί να αποφασισθεί είτε η παροχή άλλου προστατευτικού καθεστώτος είτε η επιστροφή των αλλοδαπών, στους οποίους είχε προηγουμένως χορηγηθεί προσωρινή προστασία, στις χώρες καταγωγής τους; γ. Επιβάλλεται, προκειμένου να χαρακτηριστεί μια χώρα ως ασφαλής τρίτη χώρα κατά την έννοια του άρθρου 38 παρ.1 (και ιδίως της περίπτωσης ε΄) της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, να αναγνωρίζονται από την νομοθεσία της και να προστατεύονται στην πράξη όλα τα δικαιώματα και ευεργετήματα που παρέχονται στους πρόσφυγες κατά την Σύμβαση της Γενεύης (άρθρα 3 – 34), ή αρκεί η αναγνώριση και πραγματική προστασία ορισμένων μόνο δικαιωμάτων και ευεργετημάτων και ποίων; δ. Έχει την έννοια το άρθρο 38 παρ. 2 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ ότι αντίκειται σε διοικητική πρακτική κράτους μέλους, κατά την οποία η διέλευση αλλοδαπού από τρίτη χώρα, σε συνδυασμό με τις συγκεκριμένες περιστάσεις που τον αφορούν (όπως, μεταξύ άλλων, ο χρόνος παραμονής του σε αυτή ή το γεγονός ότι η χώρα αυτή βρίσκεται πλησίον της χώρας καταγωγής του), μπορεί να θεωρηθεί ως «σύνδεσμος» του αλλοδαπού με την τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν αντικειμενικά εύλογο για αυτόν να μεταβεί στην εν λόγω

χώρα. Το ότι δε ανακύπτουν εύλογες ερμηνευτικές αμφιβολίες ως προς τα ζητήματα αυτά προκύπτει από το γεγονός ότι διατυπώθηκαν μειοψηφίες ενός Αντιπροέδρου και ενός Συμβούλου ως προς αυτά καθώς και από το γεγονός ότι δώδεκα μέλη με αποφασιστική ψήφο του Δικαστηρίου, διαπιστώνοντας την ύπαρξη των αμφιβολιών αυτών, ετάχθησαν υπέρ της διατυπώσεως προδικαστικού ερωτήματος στο ΔΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο της ΣΛΕΕ. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Αντιπροέδρου Χρ. Ράμμου, δεδομένου, περαιτέρω, και του ότι οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα, η κατά πλειοψηφίαν ληφθείσα απόφαση να μη διατυπωθεί τελικώς προδικαστικό ερώτημα ως προς τα ανωτέρω ζητήματα, συνιστά παραβίαση του ως άνω άρθρου της Συνθήκης, είναι δε δυνατόν υπό προϋποθέσεις να γεννήσει αστική ευθύνη του Κράτους προς αποζημίωση (πρβλ. ΔΕΚ, απόφαση της 8.4.2003, C-224/01, Gerhard Köbler κατά Αυστρίας).

64. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση,

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου, και

Επιβάλλει στον αιτούντα την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται σε εννιακόσια είκοσι (920) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 19 και 31 Μαΐου καθώς και στις 12 Ιουνίου 2017 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 22ας Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

Νικ. Σακελλαρίου Ελ. Γκίκα

./.